

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ТУРИЗМУ

СТРАТЕГІЯ ЕКОНОМІЧНОГО
РОЗВИТКУ КРАЇН
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції
молодих учених та студентів
(15–16 березня 2013 р.)

У трьох томах

Том 2
Міжнародна інтеграція та інновації

Дніпропетровськ
Видавець Біла К. О.
2013

УДК 336
ББК 65.01
С 83

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова організаційного комітету:

Поляков М. В. – ректор ДНУ ім. О. Гончара, д. ф-м. н., професор.

Члени організаційного комітету:

Сазонець І. Л. – декан ФМЕ ДНУ ім. О. Гончара, д. е. н., професор;

Мешко Н. П. – в.о. зав. кафедрою менеджменту та туризму ФМЕ ДНУ ім. О. Гончара, д. е. н., професор;

Брітченко І. Г. – директор Міжгалузевого інституту підвищення кваліфікації та перепідготовки спеціалістів, зав. кафедри економіки, бізнесу та менеджменту ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», д. е. н., професор;

Джусов О. А. – професор кафедри менеджменту та туризму ФМЕ ДНУ ім. О. Гончара, к. е. н.;

Чабаненко Ж. М. – доцент кафедри менеджменту та туризму ФМЕ ДНУ ім. О. Гончара, к. е. н.;

Сливенко В. А. – доцент кафедри менеджменту та туризму, заступник декана з організаційно-виховної роботи ФМЕ ДНУ ім. О. Гончара, к. і. н.;

Нямецук А. В. – доцент кафедри менеджменту та туризму, заступник декана з наукової роботи ФМЕ ДНУ ім. О. Гончара, к. е. н.

С 83 Стратегія економічного розвитку країн в умовах глобалізації : *матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених та студентів, 15–16 берез. 2013 р.* : У 3 т. – Дніпропетровськ : Біла К. О., 2013.

ISBN 978-617-645-105-1

Т. 2 : Міжнародна інтеграція та інновації. – 2013. – 96 с.

ISBN 978-617-645-107-5

У збірнику надруковано матеріали науково-практичної конференції молодих учених та студентів, яка відбулася 15–16 березня 2013 року в Палаці студентів ім. Ю. Гагаріна Дніпропетровського національного університету ім. О. Гончара.

Для студентів, аспірантів, викладачів ВНЗів та наукових закладів.

УДК 336
ББК 65.01

ISBN 978-617-645-105-1
ISBN 978-617-645-107-5 (Т. 2)

© Авторський колектив, 2013

ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНІ ТА РЕГІОНАЛЬНІ УГРУПУВАННЯ

Батура В. В., Джинджоян В. В.

Днепропетровский национальный университет имени О. Гончара, Украина

ПЕРСПЕКТИВЫ ПРИСОЕДИНЕНИЯ УКРАИНЫ К ЕВРОПЕЙСКОМУ СОЮЗУ

Одно из основных направлений современной внешней политики Украины – вступление в Евросоюз. Для Украины европейская интеграция это путь модернизации экономики, преодоления технологического упадка, получения иностранных инвестиций и новых технологий, создания новых рабочих мест, повышения конкурентно способности отечественного товаропроизводителя, выход на рынок ЕС, а также на мировой рынок. Можно привести следующие аргументы в пользу развития отношений между Украиной и ЕС.

Во-первых. Сотрудничество Украины с ЕС необходимо для технического обновления украинского производства. Производственные технологии украинских предприятий отстают от европейских стран, которые используют новые (передовые) технологии. В Украине нет капитала необходимого для модернизации и создания новых современных предприятий, соответствующих европейскому уровню. А без модернизации производственных структур Украина не сможет выйти на устойчивое экономическое развитие и преодолеть возрастающее отставание от европейских стран. Таким образом, надо создать устойчивый производственно-технологический цикл, который будет конкурировать с европейским.

Во-вторых. Выход на европейский рынок позволит конкурировать с другими странами. Европейский рынок послужит толчком для повышения качества и уровня производимой продукции, что в свою очередь позволит выйти на международный рынок, и составить достойную конкуренцию странам мира.

В-третьих. Украину можно будет использовать как страну транзит, это в свою очередь позволит начать работать соответствующим отраслям промышленности.

В-четвертых. Возрастет количество рабочих мест, что послужит толчком к развитию образования и улучшению его качества.

Помимо модернизации технико-производственной базы необходимо также модернизировать украинское законодательство. Адаптация законодательства Украины предусматривает реформирование ее правовой системы и постепенное приведение в соответствие с европейскими стандартами и охватывает частное, таможенное, трудовое, финансовое, налоговое законодательство, законодательство об интеллектуальной собственности, охрану труда, охрану жизни и здоровья, окружающую среду, защиту прав потребителей, технические правила и стандарты,

транспорт. Для того чтобы это осуществить необходимо четкое выполнения всеми ветвями власти намеченных реформ, а также проведения консультаций, конференций с ЕС.

Приоритетные интересы, связанные с перспективами многостороннего расширения кооперационных и интеграционных контактов со странами ЕС, для Украины обозначены следующим образом: страны-члены ЕС являют собой чрезвычайно большой и мощный рынок, причем привязка к нему и отмена взаимных ограничений в процессе торговли с ним способны помочь решить основные проблемы сбыта продукции, которая изготавливается в Украине; присутствие в европейском рыночном пространстве, а также межгосударственное, межправительственное и межведомственное сотрудничество дают возможность Украине активно участвовать в программах отраслевого, технологического, научно-технического, образовательно-гуманитарного развития Евросоюза; либерализация и взаимное открытие экономических режимов является гарантией капиталовложений, которая обусловит прилив иностранных инвестиций к стране; официальный европейский статус автоматически означал бы распространение на Украину всех выгодных для ее экономики особенностей режима деятельности в торгово-инвестиционной сфере, которые распространяются и на других членов Евросоюза.

Особенный интерес для Украины представляет создание зоны свободной торговли с Европейским Союзом. Среди научно-технических приоритетов наиболее важными в сфере сотрудничества с ЕС можно выделить: развитие микроэлектроники и робототехники; взаимодействие в отрасли биотехнологий, в частности генной и клеточной инженерии; развитие оптики и лазерной техники; разработка новых материалов и прогрессивных технологий обработки материалов; создание и внедрение в практику новых средств коммуникации и связи; общие действия, направленные на улучшение энергосбережения, переход на использование новых и возобновляемых источников энергии.

Впрочем, в отношениях Украины из ЕС существуют и немало проблем. Одна из самых болезненных и таких, которые требуют немедленных действий – антидемпинговые расследования в отношении украинских товаров. От них серьезно страдают как отдельные отечественные производители, так и внешнеторговый и платежный балансы страны. Причем с микроэкономической точки зрения, ситуацию, в наихудших случаях, заостряет то, что по некоторым видам производства на продукцию иногда даже нет альтернативного спроса внутри страны.

Приоритеты и результативность от членства в ЕС можно наглядно проследить на примере Болгарии, находящейся с 2007 года в составе Союза.

Из бюджета ЕС за период с 2007 по 2011 годы Болгарии выделено 4,5 млрд. евро. Кроме этого, общепринятых вложений в туристическое развитие и недвижимость, произведено финансирование промышленности, образования, сельского хозяйства и культуры. Нынешняя Болгария обладает развитой банковской системой, 85% из всех активов принадлежат мировым лидерам – UniCredito Italiano, Citibank,

Banque National de Paris, Societe Generale, Raiffeisen Bank, ING Bank и другие. Они являются гарантией для проведения в стране серьезных инвестиционных проектов. Финансовая и экономическая стабильность, модернизация болгарской экономики до уровня стран ЕС, способность страны моментально реагировать и адаптироваться к изменениям и новым влияниям мировой экономики сделала Болгарию наиболее выгодной из многочисленных европейских стран, как для инвестирования, так и для проживания, отдыха и развития собственного бизнеса.

Европейская интеграция и членство в ЕС – стратегическая цель Украины, наилучший способ реализации национальных интересов, построение экономически развитого и демократического государства, усиление позиций в мировой системе международных отношений. Для Украины европейская интеграция это путь модернизации экономики, преодоления технического отставания, создания новых рабочих мест, повышения конкурентно способности отечественного производителя, выход на мировой рынок и на рынок ЕС. Основной выгодой последовательной европейской интеграции является стабильность политической системы и ее институтов, модернизация правового поля и обеспечения прозрачности национального законодательства, уважения прав человека. Формирование внешнеэкономических связей и интеграционных процессов вызвало ряд определенных проблем. Можно выделить следующие ключевые проблемы в развитии связей между Украиной и странами ЕС: преодоление политической и социальной нестабильности; улучшение характеристик отечественного товара; сокращение уровня инфляции; повышение роли государства в процессах урегулирования правовой базы. Конечным результатом будет выход на новые рынки продажи украинских товаров, увеличение товарооборота между странами ЕС (особенно для машиностроения, металлургии, текстильной промышленности, сельского хозяйства).

Білій А. І., Руднєва А. В.

Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В СВІТОВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОСТІР

На сьогодні ефективна інтеграція України до світового економічного простору є нагальним завданням розбудови державності та економіки, але для того, щоб цей процес дійсно приніс очікувані результати, необхідно усвідомити деякі особливості інтеграції України.

По-перше, Україна ще не визначилась повною мірою з основними напрямками і механізмом структурної перебудови економіки, критерії якої повинні вироблятися з врахуванням особливостей розвитку світової системи господарювання, а також реальних можливостей і напрямів інтегрування до неї України. По-друге, дуже гостро стоять питання, як безпеки у сфері зовнішньоекономічних відносин, так і взагалі

економічної безпеки, які необхідно вирішувати з позицій активного конкурентного протистояння на світовому ринку. По-третє, існують певні суперечності регіонального характеру, усунення яких можливе тільки на довгострокових договірних засадах шляхом активного включення до інтеграційних процесів з визначенням глобальних національних пріоритетів та їх збалансуванням з іншими, що існують у світовому економічному просторі. По-четверте, спроби активного спілкування та діалогу з міжнародними фінансовими інститутами – як гарантами входження України до світового ринку і оновлення економіки – поки що спричиняють неадекватну реакцію широких кіл української громадськості, оскільки досі не визначено чітко орієнтири нашої держави ні в розвитку її внутрішньої економіки, ні в пошуках її майбутнього місця в світовому господарстві.

Особливості України як потенційної учасниці міжнародних економічних угруповань наступні: відсутність досвіду державності, не розробленість політико-правових регуляторів та інструментів, нерозвиненість ринкових відносин, інерція погіршення економічного стану, запас соціальної витримки населення, який виснажується, розміщення в регіоні, що характеризується інтеграцією високого рівня.

Україна, як суверенна держава поки що винятково несуттєво впливає на інтеграційні процеси, що відбуваються в світовій економіці, залишаючись протягом довгого часу осторонь головних світогосподарських процесів. Приймаючи до уваги ресурси та географічне положення України, а також конкретні умови, котрі створює світова економіка кожній державі, Україна повинна знайти свій шлях повного переходу до ринкової економіки та прискорення структурних перетворень з метою посилення своєї ролі в світовій економіці. Для України налагодження ефективних та достойних її потенціалу зв'язків з Європейським Союзом є однією з пріоритетних задач. Договір про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС було підписано 14.06.94 р., але на його ратифікацію усіма членами ЄС пішло майже 4 роки. З 1.03.98 р. цей договір набув сили, з цього моменту для України відкрилися нові можливості для виходу на ринки країн-членів ЄУ з вітчизняною продукцією. Однак договір також ставить перед державою задачу подальшої реструктуризації економіки, зміни механізму співробітництва з Союзом та підготовки правового поля, котре забезпечить реалізацію цій угоди. Україні ще багато належить зробити, щоб досягти бажаного рівня.

Європейський вибір України не має на увазі її однозначного тяготіння до Європи, він передбачає створення системи взаємовідносин України в просторі Росія – Європа – Північна Америка – Чорномор'я – СНД. Саме ця система в глобальному контексті визначає набір стратегій та перспектив шляхів розвитку України в 21 столітті.

На першому місці в цій системі стоїть Росія. Після багатьох місяців роботи президенти двох країн 27 лютого 1998 р. підписали договір про економічне співробітництво. Договір передбачає координацію економічного та соціального розвитку обох країн, співробітництво в сфері торгівлі, створення стійкої та просторої бази для стратегічного партнерства в глобальному масштабі. Практично в обмін на

признання Росією повного суверенітету та територіальної цілісності України вона в свою чергу відчинила двері для проникнення російського капіталу на українські ринки. Цей договір є яскравим прикладом компромісу задля руху вперед.

Унікальність положення України дозволяє їй також виконувати роль однієї з найбільш важливих ланок на осі «Захід–Схід». На полюсах цього стратегічного вектору розміщуються два основних світових торговельних блока. Про важливість східного напрямку зовнішньоекономічної діяльності України говорить те, що в державах Азіатсько-Тихоокеанського регіону (АТР) зараз проживає майже половина людства. Крім економічної значимості, АТР грає одну з найсуттєвіших ролей в глобальній економіці, оскільки тут перетинаються інтереси США, Китаю, Японії, Росії, Індії. Швидке перетворення АТР в зону високої інтеграційної активності, економічного та політичного динамізму забезпечує йому лідерство в новому 21 столітті, котре вже багато експертів називають «тихоокеанською ерою». Вже сам цей факт обумовлює необхідність розширення присутності України в цьому регіоні. Та більш активна орієнтація України на захід в теперішній час пов'язана з можливостями отримання інвестицій, передачею технологій, досвіду управління, не виключаючи тих широких можливостей, які відкриваються перед Україною на сході. Саме східні країни здатні поглинути майже всю номенклатуру українського машинобудівного експорту, а також могли б загрузити роботою її науково-технічний потенціал. В Україні є величезні можливості участі в реалізації крупних енергетичних та інших промислових проектів. Її інтеграція в систему економічних відносин з державами АТР потребує вирішення багатьох економічних та політичних проблем, затрати часу на адаптацію українського законодавства до вимог та специфіки регіону. Таким чином з метою входження України в світовий простір Україна повинна застосовувати в практиці принципи вільної торгівлі та сповідувати в зв'язку з цим відкритість економіки.

Дмітренко В. С., Джинджоян В. В.

Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара, Україна

SWOT-АНАЛІЗ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ УКРАЇНИ

Економічна інтеграція та розвиток торговельних відносин між Україною та Європейським Союзом є одним із дев'яти основних напрямків інтеграційного процесу, визначених Стратегією Інтеграції України до ЄС. Процес економічної інтеграції полягає у: лібералізації та синхронізованому відкритті ринків ЄС та України; взаємному збалансуванні торгівлі; наданні на засадах взаємності режиму сприяння інвестиціям; запровадженні спільного правового поля та єдиних стандартів у сфері конкуренції; обмеженні протекціонізму; формуванні основних економічних передумов для набуття Україною повноправного членства у ЄС. Одним із важливих

факторів економічної інтеграції є глобалізація світового господарства та уніфікація національних економік на засадах ГАТТ/СОТ. Вступ України до ЄС може принести певні вигоди:

1. Політичні вигоди – будучи членом ЄС, Україна буде залучена до Спільної європейської політики безпеки та оборони (СЄПБО), яка гарантуватиме Україні державний суверенітет та територіальну недоторканість.

2. Економічні вигоди – перш за все це макроекономічна стабільність, додаткові інвестиції в економіку країни, надання субсидій сільському господарству та отримання позитивного сальдо торговельного балансу. Щодо макроекономічної стабільності, то у цьому випадку мається на увазі, при вступі до ЄС Україна має підтягнути свої економічні показники до європейських стандартів, створити досить розвинений ринок, закріпити тенденції до економічного зростання і саме по собі принесе Україні уже позитивні результати. Україна також отримає переваги від запровадження єдиної валюти при вступі в ЄС. Щодо додаткових інвестицій в економіку України, то європейський ринок є великим ринком збуту виробів та джерелом задоволення потреб. Слід зазначити, що у 2011 році обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну із країн ЄС складав 4 млрд. дол., а інвестиції в ЄС з України – 517, 5 млн. дол.

3. Соціальні вигоди – передбачають ефективний захист прав людини в інституціях ЄС, відкриття кордонів для вільного пересування населення (шенгенська зона, яка передбачає вільне пересування осіб в межах ЄС), забезпечення високого рівня життя населення та інше.

Крім вигод Україна матиме певні перспективи та можливості від вступу до ЄС:

1. Політичні перспективи – передбачають стабільність політичної системи, сприйняття України як важливого суб'єкта політичних відносин.

2. Економічні перспективи – передбачають забезпечення розвитку малого та середнього бізнесу, а також впровадження стандартів ЄС у виробництві.

3. Соціальні перспективи – мають на меті формування середнього класу та проведення реформування освіти, охорони здоров'я, соціального захисту.

Поруч з перспективами існує ряд недоліків, наслідків та загроз від вступу до ЄС.

1. Політичні недоліки – несуть із собою часткову втрату суверенітету та підпорядкування території органам ЄС, невизначеність стратегії розвитку, що також не дуже добре вплине на економічний стан, оскільки між країнами ЄС існує в деякій мірі висока конкуренція в деяких галузях, тому потрібно буде переорієнтуватись на менш конкурентні галузі, а також негативним чинником буде погіршення взаємин із країнами СНД, а особливо із Росією, оскільки на сьогоднішній день перед Україною стоїть також питання про співпрацю із Митним Союзом Росії, Білорусії та Казахстану.

2. Економічні недоліки – передбачають втрату конкурентоспроможності певних галузей, складність переходу на європейський рівень цін, квотування певних видів товарів.

3. Соціальні недоліки – це ускладнення візового режиму із східними сусідами.

Ще однією проблемою інтеграції України до ЄС є не гармонізоване до європейських стандартів українське законодавство. Повинна здійснитись адаптація українського законодавства із європейським, це має здійснюватись за рахунок реформування української правової системи та поступове приведення її у відповідність із європейськими стандартами. Ця адаптація повинна охопити приблизно усі сфери права, такі як: приватне, митне, трудове, фінансове, податкове законодавство, законодавство про інтелектуальну власність, охорону праці, життя та здоров'я, навколишнього середовища та багато іншого. Але на даному етапі для України здійснення таких заходів є неможливими.

1. Політичні загрози – це небезпека втягнення України в конфлікт цивілізацій між Заходом і мусульманським світом.

2. Економічні загрози – передбачають можливе переміщення до України шкідливих виробництв, використання України як сировинного придатку, використання України як дешевої робочої сили.

3. Соціальні загрози – несуть на меті поглиблення демографічного спаду, незаконну міграція та вплив кадрів.

Інтеграція не повинна бути ради інтеграції, в який би бік вона не була направлена – в Євросоюз, в Росію, в Білорусію, Казахстан... в решті, Китай, інтеграція передбачає стратегічне завдання – національну вигоду України, світову економічну стабільність, політичний мир, співпрацю між народами та взаємну вигоду.

Узагальнюючи результати дослідження щодо інтеграційних процесів України в контексті даного дослідження слід розуміти, що європейська інтеграція для України є шляхом покращення та модернізації економіки, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, вільний рух в середині інтеграційного об'єднання кваліфікованої робочої сили, товарів, послуг, факторів виробництва, а також це все передбачає вихід на єдиний спільний ринок. Співробітництво України з ЄС сприятиме наближенню нашої держави до високих європейських стандартів, підвищенню рівня життя та добробуту населення.

Д. е. н. Мешко Н. П., Гальченко А. А.

Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара, Україна

РОЗВИТОК АЕРОНАВІГАЦІЙНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ЯК НАПРЯМ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

З розвитком світового господарства та росту глобального капіталу все більше потреб суспільства зміщуються з національного рівня на світовий. Важливим проявом глобалізації є економічна інтеграція, наслідком якої є формування інтеграційних структур, зокрема ЄС. Економічна інтеграція європейських країн забезпечує

можливість функціонування єдиного європейського простору в багатьох галузях економіки та переходу до більш високого рівня міжнародної кооперації. Процес європейської інтеграції посідає особливе місце серед пріоритетів нашої держави у системі міжнародних економічних відносин. Для України європейська інтеграція це – перш за все можливість реалізації економічного потенціалу та розвитку держави в цілому шляхом входження до потужної світової економічної та політичної системи.

Важливим напрямом економічної інтеграції України в сучасну світову систему є організація повітряного руху, яка є однією із найперспективніших і провідних складових діяльності авіаційної галузі національної економіки. Аеронавігаційна система України є частиною загальноєвропейської системи, тому для нашої держави співробітництво з країнами ЄС є стратегічно необхідною умовою майбутнього розвитку нашої держави у цій сфері.

Станом на поточний рік європейська система організації повітряного руху щодня здійснює регулювання близько 26 000 польотів, а до 2020 року цей показник за прогнозами EUROCONTROL збільшиться в 2 рази. Щорічно в Європі витрачається додатково близько 2–3 млрд. євро на забезпечення функціонування системи організації повітряного руху, тому постає питання як європейському повітряному просторові пристосуватися до зростання кількості потоків та забезпечити економічну доцільність витрат і підвищити ефективність системи організації повітряного руху [1].

Для вирішення цього питання міжнародною організацією «EUROCONTROL» було розпочато ініціативу спільних дій щодо створення «Єдиного європейського неба». Відповідно до SES буде здійснена модернізація та оптимізація майбутньої європейської системи організації повітряного руху за допомогою програми SESAR, яка сприятиме безпеці та плавності повітряного транспорту протягом наступних тридцяти років, зробить польоти більш екологічно чистими та знизить витрати на управління повітряним рухом [2].

За результатами дослідження консалтингово-аудиторської компанії Deloitte реалізація програми SESAR забезпечить збереження понад 11 млн. тон пального, скорочення викидів оксиду вуглецю на 29 млн. метричних тон та зменшення затримок рейсів на 4 млн. годин [3].

Реалізацію ініціативи SES будуть забезпечувати шляхом створення дев'яти функціональних блоків повітряного простору, до складу яких будуть входити країни ЄС, а також сусідні країни-кандидати (не члени ЄС) [4].

Україна є однією з тих держав, яка є достатньо привабливою для ЄС з точки зору партнерства у сфері авіатранспортних послуг. Підтвердженням цієї тези, є те що через повітряний простір України проходять багато інтенсивних повітряних маршрутів не лише країн ЄС, але й інших провідних країн світу.

За даними Держкомстату України із загального обсягу експорту авіатранспортних послуг близько 30% припадає на країни ЄС, а обсяг імпорту авіатранспортних

послуг на 40% формується державами Євросоюзу. Отже, на наш погляд, об'єктивною є двостороння спільна зацікавленість у поглибленні економічної інтеграції України до ЄС [5].

Згідно прогнозу міжнародної організації «EUROCONTROL», складеного до 2016 року, очікується збільшення інтенсивності руху до 600 000 польотів у повітряному просторі України, аеронавігаційне обслуговування яких буде здійснюватись у цій сфері Державним підприємством обслуговування повітряного руху України [6].

Державне підприємство обслуговування повітряного руху України (далі – Украерорух) за показниками фінансової ефективності нині є монополістом в Україні та посідає четверте місце серед 36 споріднених організацій у країнах Європи.

Враховуючи динаміку зміни кількості польотів протягом 2000–2012 рр. та прогнозу EUROCONTROL щодо збільшення кількості польотів на період 2013–2016 рр., ми провели кореляційний аналіз з метою визначення економічних закономірностей між 2 показниками: кількості польотів у повітряному просторі України (факторна ознака, Y) та доходу Украероруху (результативна ознака, X). За результатами проведеного аналізу ми зробили висновок, що дохід Украероруху на 54,76% залежить від кількості польотів, а на 45,24% від тих факторів, які ми не враховували при проведенні кореляційного аналізу.

Ми бачимо, що частка цих факторів достатньо велика. Це обумовлене тим, що достатній вплив на загальні доходи Украероруху здійснюється завдяки ставці за аеронавігаційне обслуговування, яка встановлюється з урахуванням усіх витрат, пов'язаних з операційною діяльністю провайдера.

Проаналізувавши одиничні ставки за аеронавігаційні послуги протягом минулих років необхідно зазначити, що до 2011 року розмір ставки збільшувався з кожним роком. А вже з 2011 року по 2013 спостерігається стабільна динаміка і величина ставки становить 45,63 євро. Це вказує на те, що Україна намагається стримувати цю величину з метою відповідності вимогам Єврокомісії шляхом виконання Плану впровадження Єдиного Європейського Неба для України (LSSIP UKRAINE, 2011–2016 years). Згідно вимогам Єврокомісії плата за аеронавігаційне обслуговування в 2020 році повинна значно зменшитись та дорівнювати близько 26 євро. Це у свою чергу може негативно позначитись на майбутній долі українського провайдера, адже скорочення ставок призведе до зменшення доходу.

За результатами проведеного аналізу, необхідно зробити висновки, що найбільші переваги від впровадження SES в Україні отримають авіапасажири (34%), авіакомпанії (31%) та загальна економіка (30%), в той час, як на органи організації повітряного руху та аеропорти припаде найменша частка прибутку (5%).

Як ми бачимо концепція SES, окрім переваг трансформаційних процесів для України, має багато факторів стримування від повної участі нашої держави. Інтеграція на європейському рівні неодмінно викличе вимогу поступитися часткою суверенних прав України на всіх рівнях, а це несе певну загрозу втрати незалежності,

а отже необґрунтованого тиску та дискримінації. Це обумовлене тим, що концепція «Єдине європейське небо» направлена на зосередження проблем у повітряному просторі держав-членів ЄС і майже обійшла увагою етап неминучого поширення дії концепції на держави-сусіди ЄС.

На нашу думку, Україні необхідно частково залучатися до реалізації концепції «Єдине європейське небо» в ролі партнера. Така форма співпраці не передбачає участі в адмініструванні програми (наприклад, відрядження експертів до Єврокомісії) та фінансових внесків.

В рамках часткової співпраці Україна зможе реалізовувати проекти ЄС у сфері аеронавігаційного обслуговування з метою розбудови інфраструктури, підвищення конкурентоспроможності основного провайдера – Украероруху і збереже при цьому свої позиції на ринку аеронавігаційних послуг.

Список використаних джерел:

1. EUROCONTROL [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eurocontrol.int/dossiers/single-european-sky>
2. EUROCONTROL [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.publish.eurocontrol.int/content/sesar-and-research>
3. Звіт Науково-дослідного центру (НДЦ) Навчально-сертифікаційного центру (НСЦ) Украероруху, 2012 рік.
4. EUROCONTROL [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eurocontrol.int/dossiers/fabs>
5. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. EUROCONTROL [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eurocontrol.int/sites/default/files/content/documents/official-documents/reports/2012-Issip2011-ua.pdf>

Д. е. н. Мешко Н. П., Захарченко К. В.

Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара, Україна

ОСНОВНІ НАПРЯМИ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ТА ЄС В ЕКОЛОГІЧНІЙ СФЕРІ

Екологічна проблематика, з якою стикаються всі країни відкриває можливості для міжнародного співробітництва. До актуальних питань можна віднести управління відходами, енергозберігаючі технології, викиди парникових газів і забруднення водних ресурсів. Україна є другою за величиною країною в Європі. Хоча незалежність була досягнута в 1991 році, на даний момент залишається досить багато факторів стримуючих впровадження економічних, екологічних та соціальних реформ. Тим не менше, Україна офіційно заявила про своє бажання вступити до ЄС.

В даний час Україна стикається з масштабними соціальними і політичними змінами, які дають можливість для модернізації країни на основі фундаментальних

тенденцій сталого розвитку. Україна розуміє, що охорона навколишнього середовища буде одним з найбільш важливих і складних категорій, щоб завершити переговори з ЄС [1].

Політика щодо охорони довкілля в Європі бере початок в 1973 р., після конференції ООН з питань навколишнього середовища, та стала одним з пріоритетних напрямів її діяльності. ЄС має великий досвід в області охорони навколишнього середовища, у цій сфері видається значна кількість загальноєвропейських нормативних актів [2].

Моніторингом, аналізом, збором та забезпеченням незалежної інформації щодо стану навколишнього середовища займається Європейська агенція довкілля.

Екологічна інтеграція – обов'язкова умова для всіх членів та кандидатів на вступ до ЄС.

Співробітництво України з ЄС у сфері охорони довкілля здійснюється з урахуванням зобов'язань України та ЄС у рамках Кіотського протоколу.

Основи двостороннього співробітництва між Україною та ЄС у природоохоронній сфері визначає ст. 63 Угоди «Про партнерство і співробітництво» між Україною і Європейським Союзом від 16 червня 1994 р., яка є базовим документом у цій сфері. Співробітництво учасників яке охоплює такі питання:

- моніторинг рівнів забруднення та оцінку стану природного довкілля;
- систему інформації про стан довкілля;
- боротьбу із локальним, регіональним і транскордонним забрудненням атмосферного повітря та води;
- стале, ефективне та екологічно безпечне виробництво та використання енергії; безпека підприємств;
- зменшення обсягів, утилізація та безпечне знищення відходів;
- захист лісів [3].

У лютому 2005 року Рада з питань співпраці між ЄС та Україною ухвалила План дій «Україна–ЄС».

Розділ «Довкілля» цього першого Плану дій включає набір кроків, покликаних забезпечити встановлення та впровадження умов розумного управління в сфері довкілля, перелік активних заходів, спрямованих на запобігання погіршенню стану навколишнього середовища, захист здоров'я людини, забезпечення раціонального використання природних ресурсів згідно з зобов'язаннями, взятими на себе під час Йоганнесбурзького саміту, а також заходи, спрямовані на зміцнення співпраці з екологічних питань.

Нижче наведені відповідні основні напрями у стосунках між ЄС та Україною:

- у 1993 році Україна приєдналася до процесу «Довкілля для Європи», та взяла участь у конференції на рівні міністрів у Люцерні. Прийнята на конференції «Програма охорони довкілля для Центральної та Східної Європи» була використана Україною для ухвалення її Національного Плану заходів щодо навколишнього середовища;

– у 1998 році UNECE вирішила скликати 5-ту європейську конференцію міністрів з охорони навколишнього середовища в 2003 році у Києві. З допомогою ПРООН та інших донорських агенцій український уряд підготував цю конференцію та продемонстрував свою роль у охороні довкілля. З цієї нагоди Уряд підготував «Національну доповідь України з гармонізації життя суспільства та навколишнього природного середовища», яка включає огляд стану довкілля в Україні, в тому числі рамкову екологічну політику та стратегії переходу до сталого розвитку;

– у 1999 році Україна взяла участь у 6-й сесії Комітету Європейської Комісії з питань екологічної політики, присвяченій подальшому розвитку процесу «Довкілля для Європи» через оцінку поточного стану довкілля у Європі, розбудову політичної підтримки екологічних цілей серед держав ЄС, сприяння інтеграції екологічних політик країн СНД та надання допомоги останнім у вирішенні екологічних проблем;

– у 1999 році Уряд України та Комітет UNECE з питань екологічної політики прийняли рекомендації, представлені в «Огляді ефективності заходів щодо охорони довкілля в Україні». Цей Огляд містив «Главу 1. Правові інструменти та інституційні засоби захисту природного навколишнього середовища», яка представляла собою огляд правових та політичних засад діяльності в екологічній сфері, існуючих засобів управління захистом довкілля, а також існуючі партнерські процеси та відповідні рекомендації [4].

Основною проблемою реалізації вимог ЄС щодо України залишається питання фінансового забезпечення. Часткове її вирішення можливе через надання траншу кредиту з боку ЄС, в якому передбачається виділення коштів і для екологічної сфери у сумі 371 млн. грн. (35 млн. євро). З огляду на це, передбачено чотири основні напрями співпраці, а саме: екологічна політика на секторальному і регіональному рівнях; наближення екологічного законодавства України до норм законодавства ЄС; розбудова інституційних спроможностей; підтримка реалізації екологічної політики у підсекторах: повітря, водні ресурси, управління відходами та біорозмаїття. Якщо уряд України виконає усі показники у цих секторах, то упродовж 2011–2013 рр. вона отримає кошти [3].

Список використаних джерел:

1. Mykhaenko V. Environmental cooperation of Ukraine with Baltic countries in waste management projects [Електронний ресурс] / V. Mykhaenko. – Режим доступу: <http://www.researchgate.net>
2. Scheuer S. EU Environmental Policy Handbook: A Critical Analysis of EU Environmental Legislation / S. Scheuer. – Брюссель: International Books, 2006. – 343 с.
3. Івасечко О. Співпраця України та європейського союзу в галузі охорони довкілля / О. Івасечко // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. – 2012. – № 24. – С. 19–25.
4. Матеріали інформаційного сайту УНІАН – Новини України – Євросоюзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eunews.unian.net>

Овчаренко Е. С., Смирнова Т. А.

Днепропетровский национальный университет имени О. Гончара, Украина

УСЛОВИЯ УСПЕШНОЙ И ЭФФЕКТИВНОЙ ИНТЕГРАЦИИ УКРАИНЫ В МЕЖДУНАРОДНЫЕ ОБЪЕДИНЕНИЯ

Все страны образуют единую социально-экономическую систему, взаимодействуя внутри нее друг с другом. Совместное производство, обмен ресурсами и квалифицированными кадрами, технологиями и научными достижениями стимулируют развитие как отдельно взятой страны, так и мира в целом. На основании взаимовыгодных договоренностей страны могут добровольно кооперироваться в различного рода объединения – как региональные, так и межрегиональные. Региональной может считаться организация, которая имеет пространственное единство стран-участников, установка которых не выходит за регионально-координационные рамки. Таковыми являются Европейский Союз, Совет Европы, Совет государств Балтийского моря, Ассоциация государств Юго-Восточной Азии.

Сейчас международных объединений насчитывается более 4 тыс., в центре которых находится ООН. Украина является членом-основателем ООН с 1945 года, а в 1947 вошла в Европейскую экономическую комиссию ООН [1].

Будучи в составе СССР, Украина имела отношение только к этой организации. Однако, после обретения независимости, внешнеэкономическая деятельность страны стала более активной. За последние 22 года она стала относиться более чем к 40 организациям. И, хотя в большинстве из них Украина выступает наблюдателем (то есть не причастна к управлению), она не перестает налаживать международные контакты.

В 1991 году образовалось Содружество независимых государств (СНГ). Созданная для поддержания отношений между странами бывшего СССР, организация имеет региональный статус. Украина – соорганизатор ассоциации, но не ее участник, так как договор не был ратифицирован. Однако, 18 октября 2011 года она стала одной из восьми стран, что подписали договор о свободной торговле в пределах Содружества [2]. Таким образом, отношения между странами-соседями упорчняются, становится проще и удобнее обмен ресурсами.

С 1992 года Украина – член Европейского банка реконструкции и развития, который создавался для поддержки стран после распада СССР и помощи им в переходе к рыночной экономике, а 3 сентября 1992 года Украина вступила в Международный валютный фонд. В целом, задача МВФ – предоставление кредитов странам с дефицитом платежного баланса. На мой взгляд, выгода такого сотрудничества спорна. С одной стороны, членство в данной организации способствует развитию международной торговли и дает некоторые преимущества в валютно-финансовой сфере, с другой, условия получения кредита зачастую противоречат политике государства-заемщика. Участие же в управленческой деятельности фонда требует

слишком больших для Украины взносов. Таким образом, МВФ не столько помогает развитию страны, сколько привязывает к международным денежным потокам [3].

Украина также входит в Совет Европы, Организацию черноморского экономического сотрудничества, Евразийское экономическое сообщество, Совет государств Балтийского моря и Единое экономическое пространство. Мы видим, что Украина состоит в организациях, образованных странами, территориально отдаленными друг от друга. Естественно, это огромный плюс, так как расширяется круг экономических связей и устанавливаются более тесные контакты с представителями разных стран.

Основная же цель Украины с 2005 года – присоединение к Европейскому Союзу. На данный момент страна заявки не подавала, и сейчас в отношении Украины действует Европейская политика соседства. В марте 2012 года Украина и ЕС парафировали Соглашение об ассоциации, включающее положения о создании зоны свободной торговли, а 23 июля 2012 года они расширили договор об упрощении визового режима. Страны-члены ЕС по-разному относятся к интеграции Украины. Большинство представителей не исключает такой возможности, но не ранее, чем через 10–20 лет.

К сказанному выше стоит добавить о намерении Украины войти в Центрально-европейскую ассоциацию свободной торговли, созданная как промежуточный этап для входа в ЕС. Сейчас можно вступить в ассоциацию, если страна соответствует определенным требованиям, хотя изначально расширение ЦЕАСТ не предполагалось. Касательно Украины, членство в данной ассоциации было бы довольно выгодным: стимулировало бы торговлю, способствовало развитию экономики, а также увеличило шансы входа в ЕС.

Проведенный анализ дает основание сделать вывод, что интеграции стран – неотъемлемая составляющая их развития, однако процесс сложный и длительный. Прежде, чем вступать в какую-либо организацию, необходимо внимательно изучить условия членства, оценить плюсы и минусы интеграции. Необходимо учитывать разность экономических систем, уровней экономического развития, схожесть политических направленностей государств.

Чтобы интегрирование было успешным, надобно выполнение трех условий:

- высокий уровень развития промышленности, чтобы национальные хозяйства стран взаимно дополняли друг друга;
- экономическая система не должна жестко фиксировать уровень цен;
- наличие политической демократии в странах, что дает возможность учесть потребности различных слоев населения [4].

Не стоит забывать, что при интеграционных процессах каждая страна ищет максимальную выгоду для себя, поэтому вступать нужно только в те организации, где участие действительно взаимовыгодно.

Список использованных источников:

1. Сайт ООН в Украине [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.un.org.ua>
2. Баймуратов М. О. Міжнародне публічне право / М. О. Баймуратов. – Х.: Одиссей, 2008. – 704 с.
3. Сайт МВФ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.imf.org>
4. Романчиков В. І. Міжнародні економічні відносини / В. І. Романчиков, І. О. Романенко. – К.: ЦУЛ, 2008. – 256 с.

К. і. н. Сливенко В. А., Беляєв І. С.

Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара, Україна

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ УКРАЇНИ

В наш час туризм став галуззю економіки, яка не тільки задовольняє потреби певних верств населення, а й, зокрема, головною рушійною силою економіки деяких країн. За фінансовими надходженнями туризм піднявся на достатньо високий рівень і поступається в цьому компоненті лише нафтовидобувній та автомобілебудівній промисловості. Розвиток цієї сфери сприяє підвищенню рівня освіти, вдосконаленню системи медичного обслуговування населення, впровадженню нових засобів поширення інформації тощо.

Туризм є однією з найбільш динамічних та перспективних галузей світової економіки. Його частка становить близько 12% світового валового внутрішнього продукту, 7% загального обсягу інвестицій, 11% світових споживчих витрат, 5% усіх податкових надходжень і третину світової торгівлі послугами. За прогнозами експертів ВТО, число поїздок в світі до 2020 року досягне 1,6 мільярда туристських прибуттів, з яких 717 млн. припадає на Європу [1].

Проблеми розвитку привабливості України в сфері туризму були підняті в наукових роботах багатьох вчених, зокрема у працях В. Я. Гаврана [2], який досліджує формування привабливості рекреаційно-туристичних комплексів з метою залучення інвестицій в розвиток туризму, А. В. Мокляка [3], який наводить оцінку та систематизацію чинників, що визначають привабливість комплексу міжнародного туризму України для іноземців тощо.

Туристична привабливість регіону – це наявність рекреаційно-туристичних об'єктів, сучасної розвиненої інфраструктури туризму, доступної і достатньої інформації про регіон, які б відповідали потребам туристів і забезпечували досягнення максимального соціально-економічного ефекту.

Рівень забезпеченості України рекреаційними ресурсами та об'єктами є дуже високим: по-перше, в Україні значна кількість унікальних та естетично привабливих природних ландшафтів, що придатні для тривалого відпочинку та пригодництва у поєднанні з місцевими пам'ятками культури та природи. Зокрема, це гірські території Карпат та Криму, приморські ресурси Південного узбережжя Криму та

морських прибережних територій Одеської, Миколаївської, Херсонської, Запорізької і Донецької областей, а також значущі річкові ресурси: річки Дніпро, Десна, Південний Буг тощо.

По-друге, Україна має величезну історію, тому тут сконцентрована величезна кількість культурно-історичних пам'яток. Так, Центральна Україна багата на історичні ресурси, пов'язані із запровадженням і розвитком української державності та культури, Південна Україна є територією, яка надала сучасності чимало пам'яток античної культури, Західна Україна виділяється етнічними особливостями, пам'ятками фольклору, народної архітектури, менталітету українців.

В Україні налічується понад 200 тисяч об'єктів пізнавального туризму, понад 300 музеїв [4]. На території України (станом на 2013 рік) представлено 5 об'єктів, занесених до списку Світової спадщини ЮНЕСКО: Київський Софійський собор (Київ), Ансамбль історичного центру Львова (Львів), Пункти геодезичної дуги Струве (Хмельницька і Одеська області), Букові праліси Карпат та давні букові ліси Німеччини (Українські та Словацькі Карпати, Німеччина), Резиденція Буковинських митрополитів (Чернівці) [5]. Всесвітньо відомими є історико-культурні заповідники (Киево-Печерський, Переяслав-Хмельницький, Хортиця, Поле Полтавської битви) та історико-архітектурні заповідники (Львівський, Кам'янець-Подільський, Новгород-Сіверський, Софіївський). Велике значення мають палацово-паркові комплекси (Воронцовський, Лівадійський), старовинні замки (Мукачівський на Закарпатті, Луцький на Волині) тощо.

Водночас рівень забезпеченості України туристичною інфраструктурою є недостатнім. Найістотніша проблема – відсутність достатньої кількості готельних комплексів, мотелів, хостелів. З часів отримання Україною незалежності і до наших днів кількість засобів розміщення збільшилася майже в 2 рази (1995 рік – 1396 засобів розміщення; 2010 – 1731) [6]. Але треба зауважити, що більшість з них не відповідають критеріям готелів вищих та середніх класів, які користуються попитом іноземних туристів із розвинених країн.

Також, треба звернути увагу на транспортну інфраструктуру, зазначимо, що незважаючи на загальне збільшення довжини асфальтованих доріг, проблемою залишається стан та якість дорожньої системи України. Окрім цього, збільшення рівня технічного зносу основних засобів транспорту, особливо авіаційного і залізничного, ще більше підсилюють кризовий стан індустрії та невідповідність сучасним міжнародним стандартам.

Інвестування галузі туризму передбачає сукупність умов, ресурсів і заходів, необхідних для здійснення інвестиційного процесу. Так, останнім часом проблема інвестування у багатьох вітчизняних наукових працях ототожнюється з проблемою залучення іноземних інвестицій. Такий підхід є некоректним. Для інвестиційного забезпечення розвитку галузі і, в тому числі і туризму, слід розглядати та залучати усі можливі джерела, а саме: іноземні джерела, внутрішні інвестиційні джерела підприємств тощо.

Отже, підсумовуючи все вищезазначене, може стверджувати, що успішність функціонування національної туристичної індустрії залежить, в основному, від ефективної системи управління та координації всіх компонентів туристичної привабливості: від туристичних ресурсів та інфраструктури до залучення інвестицій в їх розвиток та якісне обслуговування. Все це вимагає пошуку шляхів не лише покращення стану окремих складових туристичної привабливості, але й визначає необхідність комплексного пошуку заходів її підвищення та максимальної кооперації і координації всіх суб'єктів туристичного господарства.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unwto.org>
2. Гавран В. Я. Управління інвестиційною діяльністю в рекреаційно-туристичній сфері: дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.02.03 / В. Я. Гавран. – Л., 2002. – 203 с.
3. Мокляк А. Туристські ресурси для потреб іноземного туризму в Україні (в контексті українсько-польських туристичних зв'язків): дис. ... канд. геогр. наук: спец. 11.00.02 / А. Мокляк. – К., 2004. – 206 с.
4. Любіцева О. О. Туристичні ресурси України: навч. посіб. / О. О. Любіцева, Є. В. Панкова, В. І. Стафійчук. – К.: Альтерпрес, 2007. – 369 с.
5. Вільна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uk.wikipedia.org>
6. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

К. і. н. Сливенко В. А., Демченко Т. О.

Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара, Україна

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З ВСЕСВІТНЬОЮ ТУРИСТИЧНОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ

На сьогоднішній день туристичний бізнес є одним із найперспективніших напрямків розвитку вітчизняної економіки. Україна має всі умови для створення і просування національного туристичного продукту як на внутрішньому ринку, так і створення конкуренції на міжнародній арені. Тому співпраця з такими міжнародними організаціями сфери туризму як Всесвітня туристична організація є невід'ємною складовою державної політики в даному напрямку.

Всесвітня туристична організація (UNWTO) створена в Мадриді в 1975 р., з 2003 має статус спеціалізованої установи Організації Об'єднаних Націй. Штаб-квартира ЮНВТО знаходиться у Мадриді (Іспанія). Вищим органом ЮНВТО з травня 1976 р. є виконавче агентство (Executing Agency). Основною метою організації було і залишається підтримання безпечного та загальнодоступного міжнародного туризму, стандартизація загальних цілей туристичної політики країн – учасниць, окреслення певних прав та обов'язків туристів. Це говорить про те, що туристичний бізнес є важливою складовою не лише національних господарств та культурного життя окремих країн, але й невід'ємною складовою міжнародних відносин [1].

Радянський союз був однією з держав-засновниць Всесвітньої туристичної організації, проте після його розпаду СРСР, Україні в умовах незалежності знадобилося витратити 6 років щоб в 1997 стати повноцінним членом ЮНВТО. Членство України у Всесвітній туристичній організації:

- значно підвищило імідж і авторитет нашої держави у туристичному співтоваристві;

- створило передумови подальшого розвитку національного туризму відповідно до тенденцій світового туристичного ринку із залученням до інформаційної мережі, прогресивних технологій, інвестиційних пропозицій, системи професійної підготовки, наукових досліджень, передових надбань найбільш розвинутих туристичних держав світу;

- відкрило нові можливості налагодження взаємовигідної співпраці з країнами-членами на всіх рівнях – двосторонньому, багатосторонньому, регіональному.

Представником ЮНВТО в Україні є Державне агентство України з туризму та курортів, яке знаходиться в м. Київ. Низка установ та організацій сфери туризму України мають статус приєднаних членів ЮНВТО, а саме: Київська міська державна адміністрація; готель Дніпро; Київський університет туризму, економіки та права [2].

Держтуризмкурорт проводить активну політику щодо підтримання та просування дипломатичних відносин з ЮНВТО та країнами-учасницями.

Так, наприклад, спільно з Програмою розвитку ООН, Програмою розвитку та інтеграції Криму, ЮНВТО було розроблено проект Генерального плану сталого розвитку сільського туризму: «Розвиток етнографічного сільського туризму в Автономній Республіці Крим».

Україна, як учасник міжнародного проекту ЮНВТО-ЮНЕСКО «Туризм по Великому Шовковому шляху», здійснює всебічну підтримку його реалізації. Так, 16–17 жовтня 2003 р. в Криму, м. Судак, що історично входило до маршрутів давнього Шовкового шляху, була проведена Міжнародна конференція, присвячена проблематиці цього проекту. Тепер відповідні заходи – виставки, конференції, семінари тощо – проводяться у м. Судак на щорічній основі [3].

В Україні проведено 8 міжнародних семінарів ВТО (у м. Києві, Одесі, Ялті та Яремчі) з різних аспектів світової та національної туристичної політики, у двох з яких взяв участь Генеральний секретар ВТО («Нові інформаційні технології в туризмі» (м. Київ, 8–11 жовтня 2000 р.), «Розвиток сільського туризму» (м. Яремча, 26–28 вересня 2003 р.)). Генеральний секретар ВТО взяв участь в урочистостях з нагоди святкування Всесвітнього дня туризму та Дня туризму України, що відбулися у м. Києві та Львові у 2003 р.

Важливим поштовхом для розвитку туристичного бізнесу в Україні стало проведення Євро-2012. Як наслідок, країна отримала не лише важливий досвід організації глобальних заходів, але і визнання в світі як нова туристична країна, що має потужний потенціал для розвитку [4].

Головним завданням на сьогодні є:

- забезпечення ефективного використання нових можливостей;
- підтримання зростаючого інтересу до України в світі;
- формування та просування конкурентоспроможного національного туристичного продукту.

Щоб виконати завдання, треба вирішити ряд проблем нормативно-правового характеру:

- провести певні зміни та доповнення до чинного законодавства з питань туризму, наприклад закріпити за в'їзним та внутрішнім видами туризму статусу пріоритетних;
- розробити економічні інструменти стимулювання діяльності з обслуговування туристів у середині країни та залучення інвестицій у туристичну галузь;
- привести в дію національні стандарти всіх видів туристичних послуг на прикладі стандартів затверджених Всесвітньою туристичною організацією;
- створити дієві механізми контролю якості послуг та збереження і раціонального використання природної та культурної спадщини України.

Отже, Україна має багато передумов та перспектив, щоб стати одним з передових туристичних центрів світу, однак сучасний стан вітчизняної туристично-рекреаційної галузі свідчить про те, що ефективність діяльності цієї галузі стримується через невирішеність низки проблем. Активна співпраця з провідними міжнародними організаціями та розумна політика влади в даному напрямку допоможе туристичній сфері стати потужною індустрією в нашій країні.

Список використаних джерел:

1. Вільна енциклопедія «Вікіпедія» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uk.wikipedia.org>
2. Офіційний сайт Державного агентства туризму та курортів в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua>
3. Іванова Л. О. Маркетингові можливості сучасного готельного бізнесу в Україні / Л. О. Іванова. – Л., 2002.
4. Офіційний сайт World Tourism Organization Network [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.europe.unwto.org>

К. і. н. Сливенко В. А., Заболотня Д. І.

Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара, Україна

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У ВІДНОСИНАХ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

Питання майбутнього розвитку відносин України з Євросоюзом на сьогоднішній день є одним з найважливіших серед тих, що стосуються зовнішньополітичної діяльності нашої держави. Для того, щоб спланувати найбільш доцільні кроки

на шляху до Європейського суспільства, коротко розглянемо євроінтеграційні позиції України років її незалежності.

Розпад СРСР, поява нових самостійних держав зумовили нову геополітичну ситуацію у світі. Нова незалежна Україна виходила на міжнародну арену в дуже складних умовах. Основні принципи її зовнішньої політики були закладені у Декларації про державний суверенітет України (1990), Зверненні Верховної Ради України «До парламентів та народів світу» (1991), постанові Верховної Ради про «Основні напрями зовнішньої політики України» (1993). Ці документи визначили національні інтереси України, засади, на яких має реалізовуватися зовнішньополітична діяльність. В основу офіційної концепції зовнішньої політики української держави в перші роки незалежності було покладено чітку європейську орієнтацію [1]. Геополітичне становище України сприяло виникненню поняття «баланс інтересів», що означало необхідність українського представництва як у європейських структурах, так і в СНД. Тому, починаючи з 1994 року наша держава почала відігравати роль «містка» для взаємопроникнення східної і західної культур.

Проте європейська інтеграція – ключовий пріоритет зовнішньої політики України. Кінцевою метою європейської інтеграції є набуття Україною членства в Європейському Союзі [2]. Тому після набрання чинності Угоди про партнерство і співробітництво Указом Президента України «Про затвердження стратегії інтеграції України до Європейського Союзу» від 11 червня 1998 року було визначено основні напрями інтеграційного процесу:

- адаптація законодавства України до законодавства ЄС, забезпечення прав людини;
- економічна інтеграція та розвиток торговельних відносин між Україною та ЄС;
- інтеграція України до ЄС у контексті загальноєвропейської безпеки;
- політична консолідація та зміцнення демократії;
- адаптація соціальної політики України до стандартів ЄС;
- культурно-освітня і науково-технічна інтеграція;
- галузева співпраця;
- співробітництво у галузі охорони довкілля [3].

За минулі роки Україна робила можливі кроки задля органічної інтеграції в європейську спільноту. Наша держава стала першою з країн СНД, яка уклала з ЄС угоди про партнерство і співробітництво (1994), стала повноцінним членом Ради Європи, учасницею Організації з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) тощо. Нинішніми формами співробітництва України та ЄС є технічна допомога, торгівля й інвестиційна діяльність. У 2011 році Україна посіла 22-е місце серед найбільших торговельних партнерів Європейського Союзу. Експорт українських товарів до ЄС склав 26,6%, а імпорт з ЄС – 31,2%. У 2011 році загальний товарообіг між Україною та ЄС сягнув 36,6 мільярдів євро (у порівнянні з 2010 роком товарообіг збільшився на 1,1%) [4]. Проте частка України у торгівлі ЄС залишається незначною, оскільки характерною рисою євроінтеграційного процесу України є надто обережна позиція Євросоюзу. Така поведінка спричинена наступними чинниками:

- суттєві відмінності нормативно-правової бази України та ЄС;
- зношеність основних виробничих фондів української економіки;
- низький рівень конкурентоспроможності українських підприємств;
- недостатня розвинутість української економіки;
- намагання провідних західних держав зберегти стабільність ЄС [5].

Крім того, високий рівень корумпованості, закритість державно-управлінської системи, слабкість демократичних інституцій, утиск преси, відсутність чітких позицій щодо внутрішнього розвитку та зовнішньої політики суттєво знижують швидкість євроінтеграційних процесів.

Розглянувши нинішню ситуацію, можна зробити висновки, що подальший розвиток відносин України з Європейським Союзом потребує: досягнення відповідних якісних характеристик, макроекономічної стабілізації та підвищення ефективності економіки нашої держави; дотримання умов, необхідних для вступу до ЄС; впровадження європейських норм і стандартів в економіку, соціальну політику, освіту, науку та техніку; адаптації українського законодавства до правових норм ЄС; розвитку та поглиблення регіональної інтеграції, встановлення та поглиблення прямих контактів із державами-членами та кандидатами в члени Євросоюзу [6].

Список використаних джерел:

1. Бойко О. Д. Історія України / О. Д. Бойко. – К: Академвидав, 2008. – 652 с.
2. Міжнародна Дипломатична Місія Народної Дипломатії «Європейська Україна» [Електронний ресурс] // Європейська інтеграція. – Режим доступу: <http://www.euroukraine.com.ua/en/european-integration>
3. Кордон М. В. Європейська та євроатлантична інтеграція України [Електронний ресурс] / М. В. Кордон // Українські підручники онлайн. – Режим доступу: http://www.pidruchniki.ws/10561127/politologiya/spivrobotnitstvo_ukrayini_yevropeyskim_soyuzom#927
4. Двостороння торгівля між Україною та ЄС [Електронний ресурс] // Представництво Європейського Союзу в Україні. – Режим доступу: http://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/eu_ukraine/trade_relation/bilateral_trade/index_uk.htm
5. Бойко О. Д. Історія України / О. Д. Бойко. – К: Академвидав, 2008. – 655 с.
6. Двостороння торгівля між Україною та ЄС [Електронний ресурс] // Журнал Верховної Ради України «Віче». – Режим доступу: http://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/eu_ukraine/trade_relation/bilateral_trade/index_uk.htm

К. і. н. Сливенко В. А., Лашко О. В.

Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара, Україна

ПЕРЕВАГИ ЧЛЕНСТВА УКРАЇНИ У ВСЕСВІТНІЙ ТУРИСТИЧНІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ

Туризм – багатогранне явище, що поєднує економічні, соціальні, культурні та екологічні аспекти, має практично невичерпний потенціал для постійного розвитку, тісно поєднується з багатьма галузями економіки, що зумовлює його провідне місце у соціально-економічному житті країн і народів.

Нині туризм став інтернаціональною та демократичною сферою суспільної діяльності. Це галузь світової економіки, що характеризується високими темпами розвитку. Так, якщо у 1950 р. туристичні подорожі здійснили 25 млн. осіб, то за півсторіччя їх кількість збільшилася у 30 разів і у 2002 р., за даними Всесвітньої туристичної організації (ВТО), досягла 750 млн. осіб [1].

Формування оновленої України збіглося в часі з універсальними зв'язками між державами, одним із яких є інтеграція. Інтеграція є досить складним механізмом, ефективне функціонування якого неможливе без узгодження дій усіх його складників. Успішний розвиток інтеграції розглядається і вважається можливим лише за умов постійного вдосконалення інтеграційного механізму, поглиблення процесу співробітництва в різних галузях, у тому числі і в туризмі як одній із перспективних галузей взаємовідносин між країнами світу [2].

Україна має перспективи швидкого розвитку в міжнародному туризмі, це забезпечують такі аспекти: спрощення прикордонних формальностей, відміна обмежень на ввіз валюти, введення єдиної візи на декілька країн (Шенгенська домовленість), будівництво доріг, готелів, широка реклама об'єктів туризму, помірна ціна на туристичні послуги тощо. Важливе значення для розвитку міжнародного туризму мають туристичні ресурси, в тому числі привабливість історичних та культурних пам'яток. Вони обумовлюють і визначають найважливіші соціо-економічні показники туризму, такі як кількість туристів, географія подорожей, їх сезонний розподіл, тривалість перебування та інше. Тому державна і комерційна робота в галузі туризму повинна будуватись на всеохоплюючому обліку туристичних ресурсів як у цілому по країні, так і по окремих регіонах [3].

У жовтні 1997 р. на 12-й сесії Генеральної асамблеї Всесвітньої туристичної організації (м. Стамбул, Туреччина) Україна стала повноправним членом Всесвітньої туристичної організації.

Приєднавшись до ВТО, Україна отримала багато переваг. Зокрема членство України у цій організації значно підвищило імідж і авторитет нашої держави у туристичному співтоваристві. Це створило передумови подальшого розвитку національного туризму відповідно до тенденцій світового туристичного ринку із залученням до інформаційної мережі, прогресивних технологій, інвестиційних пропозицій, системи професійної підготовки, наукових досліджень, передових надбань найбільш розвинутих туристичних держав світу, відкрило нові можливості налагодження взаємовигідної співпраці з країнами-членами на всіх рівнях – двосторонньому, багатосторонньому, регіональному [4].

Нині Україна розвиває міжнародне туристичне співробітництво у рамках ВТО, СНД, організації Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС), Центрально-Європейської ініціативи (ЦЕІ), співпрацює з Європейським Союзом, Радою Європи, Радою держав Балтійського моря, ГУАМ тощо. Його стратегічною метою є:

створення єдиного туристичного простору як зони вільної торгівлі туристичними послугами та свободи туристичного руху; ефективне використання туристично-рекреаційного потенціалу для інтенсифікації туристичних потоків; розробка спільного конкурентоспроможного туристичного продукту країн-учасниць (зокрема, міжнародних туристичних маршрутів «Туризм по Шовковому шляху», по рекреаційних зонах Чорноморського узбережжя, річок Дунай та Дніпро), спільне просування турпродукту на міжнародному ринку; підвищення економічної ефективності туризму як передумови соціально-економічного розвитку країн та активізації цивілізаційно-комунікаційних зв'язків [5].

В Україні проведено 8 міжнародних семінарів ВТО (у м. Києві, Одесі, Ялті та Яремчі) з різних аспектів світової та національної туристичної політики, у двох з яких взяв участь Генеральний секретар ВТО («Нові інформаційні технології в туризмі» (м. Київ, 8–11 жовтня 2000 р.), «Розвиток сільського туризму» (м. Яремча, 26–28 вересня 2003 р.))

З 18 по 21 січня 2012 р. відбувся візит до м. Мадрид делегації АР Крим на чолі із заступником Голови Ради міністрів Автономної Республіки Крим Г. Ю. Псарьовим. Під час візиту делегація АР Крим взяла участь у міжнародній туристичній виставці FITUR-2012, а також провела переговори з Регіональним директором для Європи ВТО Ізабель Гаранья, Директором департаменту технічної допомоги ВТО Харш Вармою та керівником проекту ВТО «Шовковий шлях» Аллою Пересоловою [6].

Отже, можна стверджувати, що в результаті вступу України до Всесвітньої туристичної організації та проведення активної державної політики, узгоджених дій усіх органів державної та місцевої влади з розвитку туризму, туризм стане потужною індустрією в нашій країні. Ця індустрія має шанси стати джерелом значних і стабільних надходжень до бюджетів, сприятиме розвитку суміжних галузей та регіонів відвідання, відповідно й сталому розвитку цих регіонів та країни в цілому, а також підвищенню іміджу України у світі.

Список використаних джерел:

1. Процветающая отрасль // Голос України. – 2003. – 24 жовт.
2. Горбач Л. М. Міжнародні економічні відносини / Л. М. Горбач, О. В. Плотніков. – К., 2005. – 263 с.
3. Новицький В. Є. Міжнародна економічна діяльність України / В. Є. Новицький. – К.: КНЕУ, 2003. – 948 с.
4. Уманець Т. В. Статистика: навч. посіб. Рекомендовано Мін. освіти і науки України / Т. В. Уманець, Ю. Б. Пігарєв. – К.: Вікар, 2003. – 623 с.
5. Шкарлет С. М. Тенденції і перспективи розвитку туристичної галузі України у складі національної та світової економіки / С. М. Шкарлет, О. М. Кальченко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 10 – С. 36–42.
6. Україна та Всесвітня туристична організація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.spain.mfa.gov.ua>

К. е. н. Хомутенко В. П., Луценко І. С.

Одеський національний економічний університет, Україна

ВСТУП УКРАЇНИ ДО МИТНОГО СОЮЗУ – ПЕРСПЕКТИВИ ЗМІН У ПОДАТКОВІЙ ПОЛІТИЦІ У СФЕРІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Протягом останніх років не тільки серед політиків, а й науковців жваво ведуться дискусії щодо вступу України до Митного союзу (Росія, Білорусія, Казахстан), доводячи при цьому як позитивні економічні переваги, так й втрати від такого співробітництва. Наприклад, російські експерти підраховали, що вступ України до Митного союзу забезпечить їй 3–5% додаткового зростання ВВП [1]. Проте дослідники Інституту економічних досліджень та політичних консультацій аргументують недоцільність участі України в Митному союзі Білорусії, Казахстану та Росії [2].

Крім того, довготривале домінування європейського вектору інтеграції у зовнішній політиці України позначилось і на державному регулюванні, що здійснювалось з урахуванням адаптації його діючого інструментарію до умов Євросоюзу. Про що свідчать і зміни, які відбувались в реалізації податкової політики у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Так, наприклад, усунення дискримінаційного підходу оподаткування ПДВ сільськогосподарської продукції на внутрішньому ринку та при імпорті, зменшення рівня середньомісячної ставки ввізного мита за всією номенклатурною групою товарів з 10,47% у 2005 році до 6,28% у 2013 році; поступове підвищення ставок акцизного податку до рівня ставок Євросоюзу тощо. За цих умов вважаємо за доцільним визначити зміни, які відбудуться у реалізації податкової політики у сфері зовнішньоекономічної діяльності у разі вступу України до Митного союзу Білорусії, Казахстану та Росії.

За результатами проведеного дослідження законодавчо-нормативних актів України та Митного союзу, податкову політику у сфері зовнішньоекономічної діяльності в Україні необхідно буде гармонізувати до вимог Митного союзу. Насамперед, це стосується ставок митного тарифу, оскільки митний тариф України суттєво відрізняється від єдиного митного тарифу країн-членів Митного союзу (рис. 1).

Як свідчать дані рис. 1 ставки ввізного мита України за секторами економіки є меншими за ставки митного податку Митного Союзу (Росія, Білорусія та Казахстан), окрім неенергетичних матеріалів. Крім того, проведений порівняльний аналіз ставок ввізних мит на окремі види продукції відповідно до Митного тарифу України та Єдиного митного тарифу Митного союзу Росії, Білорусії та Казахстану, що наведено в табл. 1, свідчить також про існування розбіжностей між вищенаведеними ставками. Так, наприклад, ставки ввізного мита в Україні на соняшникову олію, овочі (морква, ріпа, столові буряки) є більшими на 5%, ніж у Митному союзі, але на летальні апарати навпаки є меншими вже на 20%.

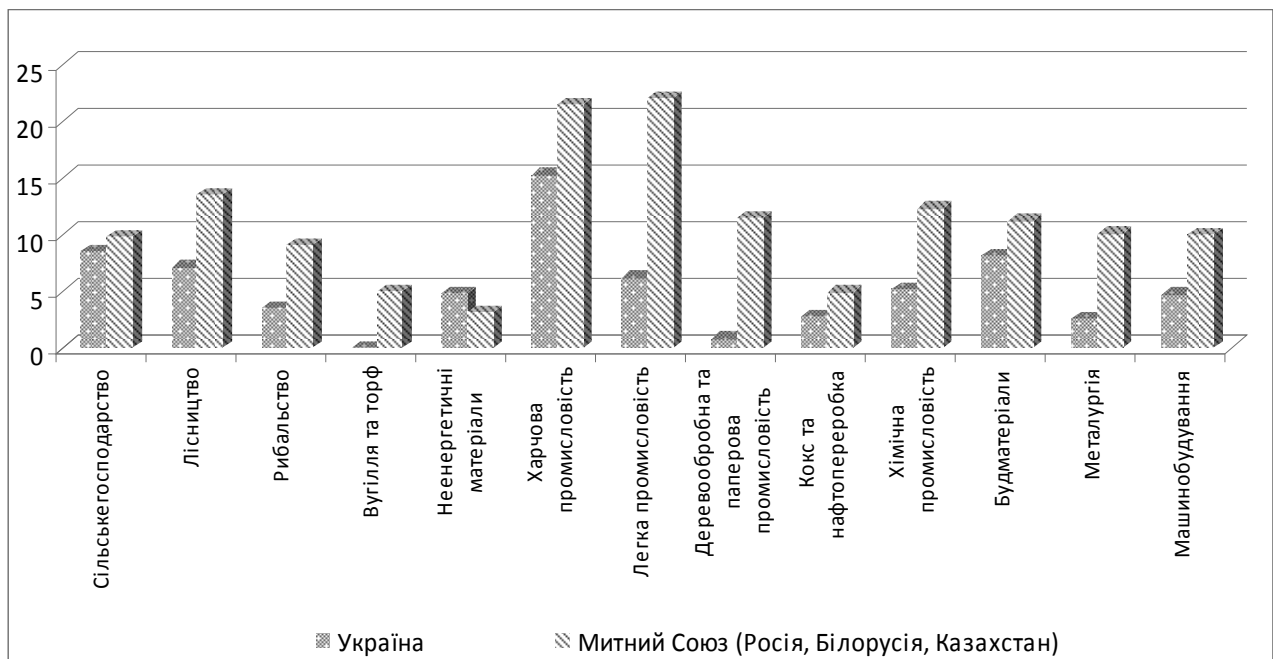

Рис. 1. Ставки ввізного мита України та Митного Союзу (Росія, Білорусія та Казахстан) за секторами економіки (складено та побудовано автором за даними [2])

Зазначимо, що в межах Митного союзу ставки митного тарифу на сільськогосподарську продукцію є комбінованими, а в Україні на цей вид товарів (крім підакцизних) діють адвалорні імпорتنі мита.

Таблиця 1. Порівняльний аналіз ставок ввізних мит на окремі види продукції згідно з Митним тарифом України та Єдиним митним тарифом Митного союзу Росії, Білорусії та Казахстану

Опис продукції	Зв'язаний тариф України	Ввізне мито (Митний Союз)	Збільшення чи зменшення для України
М'ясо живої рогатої худоби	15%	15%	дорівнює
Жива риба	10%	10%	дорівнює
Овочі (морква, ріпа, столові буряки)	20%	15%	зменшення
Зерно пшениці, ячменю кукурудзи, жити	20%	10%	зменшення
Олія соняшникова або сафлорова	20%	15%	зменшення
Руди та концентрати марганцеві	2%	5%	збільшення
Нафта або нафтопродукти, одержані з бітумінозних порід (мінералів), крім сирих	0–10%	5%	зменшення
Феросплави	2–3%	5%	збільшення
Летальні апарати	0%	20%	збільшення
Легкові транспортні засоби	5%	30%	збільшення
Машини пральні, побутові або для пралень	5%	15%	збільшення

*Складено автором за даними [3; 4].

Вищенаведені корективи, які відбудуться в реалізації податкової політики у сфері зовнішньоекономічної діяльності є для України негативними. Оскільки, по-перше, зниження саме ставок на сільськогосподарську продукцію приведе до зростання конкуренції з вітчизняними виробниками на цих ринках. По-друге, підвищення мита на ввезення сировини нафти з інших країн до 5% є поштовхом до надмірної концентрації джерел імпорту нафти на одній країні – Російській Федерації, що призведе до погіршення стану зовнішньоекономічної безпеки країни. Втретє, це суперечить нормам СОТ.

Наступними змінами, які будуть позитивними для суб'єктів господарювання зовнішньоекономічної діяльності є:

– можливість існування заліку переплати ПДВ з реалізації товарів на митній території в рахунок сплати «імпортного» податку;

– строк надання документів, обумовлюючих правомірність надання «0» ставки ПДВ, складатиме 180 днів з дати відвантаження товарів, тоді як в Україні на сьогодні він складає 90 днів.

Варто зазначити що, відповідно до законодавчо-нормативних актів Митного Союзу [5] оподаткування ПДВ та акцизним податком імпорту та експорту товарів (робіт, послуг) відповідає нормам податкового законодавства України, що не потребує корективів. А саме:

– експорт товарів (робіт, послуг) оподатковується за «0» ставкою податку на додану вартість та звільняється від оподаткування акцизним податком;

– при імпорті товарів акцизний податок стягується податковими органами країни, на територію якого ввозяться товари, тобто діють ставки акцизного податку країни-імпортера;

– при імпорті робіт та послуг, ПДВ перераховуються у тій країні, територія якої визнається.

Зберігатиметься й ставка ПДВ при імпорті товарів, а саме в Україні на сьогодні це 20%, з 01.01.2014 року – 17%. Хоча в Росії вона складатиме – 18%, в Білорусії – 20%, в Казахстані – 12%.

Таким чином, змінюючи вектор інтеграції України до євразійського союзу необхідно враховувати і негативні наслідки цих процесів в реалізації податкової політики у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Осадча Н. В. Вплив Митного союзу Росії, Білорусії, Казахстану на зовнішньоекономічну діяльність України / Н. В. Осадча // Економіка промисловості. – К.: Донецьк, 2010. – № 3. – С. 9–20.
2. Недоцільність участі України в Митному Союзі Білорусії, Казахстану та Росії: експертна аргументація. Аналітична записка / [І. Бураковський, М. Гончар, В. Мовчан, Р. Хорольський]. – К.: Міжнародний фонд відродження, 2011. – 21 с.
3. Закон України «Про Митний тариф України» від 05.04.2001 р. № 2371-III– [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2371%D0%B0-14>

4. Решение Совета Евразийской экономической комиссии «О едином таможенном тарифе Таможенного союза» от 16.07.2012 № 54 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.tsouz.ru/Pages/Default.aspx>
5. Соглашение между Правительством РФ, Правительством Республики Беларусь и Правительством Республики Казахстан от 25.01.2008 г. «О принципах взимания косвенных налогов при экспорте и импорте товаров, выполнении работ, оказании услуг в Таможенном союзе» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.evtazes.com/docs/view/87>

Чернявська А. А.

Національна металургійна академія України, м. Дніпропетровськ

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ

Входження людства до третього тисячоліття знаменується становленням принципово нових моделей соціально-економічного розвитку. За посередництвом мережевих інформаційних технологій світова цивілізація повільно, але невпинно перетворюється у цілісну спільноту, ключові елементи якої мають інституційну, організаційну і технологічну можливість працювати як єдине ціле у реальному часі в планетарному масштабі. Цілком зрозуміло, що найбільшою інтегративністю і структурною зв'язаністю вирізняється міжнародна система економічних відносин. Світовий ринок поступово розмиває економічні кордони окремих країн, перетворюючись на єдиний простір, де майже безперешкодно переміщуються ресурси, товари і послуги.

Однією з найважливіших характеристик сучасної стадії глобалізації є нерівномірність розподілу її результатів між країнами («центр – напівпериферія – периферія») та відповідне поглиблення асиметрії у соціальній структурі світової економіки. Водночас багато країн, що розвиваються, стикаються з проблемами, пов'язаними з менш конкурентним національним виробництвом, нижчим рівнем життя, наявним рівнем і перспективами розвитку людських ресурсів. Посилення диференціація умов життя та праці стають потужним каталізатором процесів міжнародної трудової міграції, становлення регіональних та світового ринку праці.

У широкому розумінні міжнародну економічну інтеграцію визначають і як відносини, і як процес. Як процес, вона проявляється через вихід будь-якої економічної діяльності за географічні державні кордони або ж об'єднання зусиль декількох суб'єктів світової економіки чи політики навколо загальних для них завдань, цілей, видів діяльності. Теоретично очікується, що дифузія товарно-ресурсних потоків із зон, де вони є відносно надлишковими (зайвими) і недооціненими, туди, де відчувається їх нестача має врівноважити світовий ринок та у віддаленій перспективі призведе до стирання відмінностей в умовах діяльності економічних суб'єктів – представників різних держав.

Місце України в міжнародній міграції робочої сили визначається «проміжним» рівнем її економічного розвитку, що є нижчим порівняно з західними країнами,

але вищим, ніж у деяких країнах Східної Європи та Азії. Це зумовлює наявність в Україні і трудової еміграції, і трудової імміграції. Прагнення підвищити життєвий рівень, отримати вищу заробітну плату є фактором активізації еміграції. Основу емігрантських потоків становлять два діаметрально протилежні сегменти ринку праці: з одного боку, висококваліфікована робоча сила, зацікавлена у більш повній реалізації та вищій оплаті; а з іншого, – низько кваліфікована робоча сила, для якої еміграція є єдиною альтернативою безробіттю.

Найбільшою групою висококваліфікованих емігрантів, звичайно, є студенти та випускники вищих навчальних закладів, які формують інтелектуальний потенціал країни. Але, навіть отримавши освітні послуги високої якості на різних стадіях підготовки фахівців, – від вищої школи до подальшого навчання на різноманітних короткострокових курсах, до того ж, за програмами, інтегрованими в науково-освітній простір Європи, вони часто на стають основною рушійною силою створення потужного інтелектуального потенціалу у власній країні. Частина цієї групи отримує додаткову освіту у країні імміграції, місця зі значно більшим доходом, ніж могли б отримати на Батьківщині.

Проаналізував наслідки міграційних потоків, можна виділити як позитивні, так і негативні моменти. Основними групами, які виграють або програють від міграції – є самі мігранти. Також виграють їх роботодавці і робітники, які залишаються в Україні, коли вона виступає у якості країни імміграції. Втрати внаслідок здешевлення вартості праці несуть конкуруючі працівники у країні, яка приймає мігрантів, а також підприємці при еміграції і дефіциті якісних трудових ресурсів. При імміграції країна виграє за рахунок кон'юнктурних зрушень на ринку праці, а також за рахунок додатного податкового впливу на державний бюджет. При еміграції країна втрачає за рахунок обох цих факторів.

Для України, яка одночасно постає країною імміграції та еміграції, наслідки міграційних процесів неоднозначні. З одного боку, закордонні здобутки висококваліфікованих працівників підтримує престиж української освіти і науки; з іншого, – інтелектуальна еміграція має негативний характер, оскільки країна еміграції втрачає свою наукову еліту. З одного, – експорт робочої сили зумовлює притік додаткових коштів і зменшує тиск на національному ринку праці, а з іншого, маємо демографічні проблеми, соціальні конфлікти, зменшення надходжень до бюджету. В Україні посилюється негативна тенденція до зниження якості людського капіталу: країна втрачає висококваліфікованих працівників репродуктивного віку (насамперед, це молодь після закінчення вищих навчальних заходів) і отримує низку низько кваліфікованих заробітчанин з країн пострадянського простору та країн Сходу. Таким чином, стратегічний людський ресурс розвитку країни шукає кращого життя за кордоном, залишаючи на батьківщині заробітчанин, які не дають Україні змогу конкурувати з іншими країнами у сучасних умовах.

У сучасних умовах економічне багатство отримає та економічна система, яка володіє якісним людським капіталом. При усвідомленні факту обмеженості матеріальних ресурсів, який спонукає використовувати усі наявні ресурси з максимальною віддачею для задоволення постійно зростаючих потреб, роль людського капіталу, насамперед як генератора та носія знань, істотно зростає.

Максимізація сукупного ефекту еміграції та імміграції потребує формування ефективного механізму регулювання міграційних процесів, спроможного швидко адаптуватися до змін глобального соціально-економічного середовища. Його доцільно розбудовувати на принципах соціального партнерства, як єдність трьох складових: державного регулювання, ринкового різнорівневого саморегулювання та громадянського регулювання.

Ящук М. О., Смірнова Т. А

Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара, Україна

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ У СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО

У розвитку світової економіки останніх десятиліть домінують процеси міжнародної економічної інтеграції. Вони визначають напрями та пріоритети сучасного етапу інтернаціоналізації господарського життя, формуючи середовище глобальної конкуренції, впливаючи на стратегічні інтереси всіх країн та регіонів світу. Економічна інтеграція – це процес економічної взаємодії країн, який призводить до зближення господарських механізмів, процес, який приймає форму міждержавних угод і регулюється міждержавними органами.

Головною метою інтеграції є нарощування обсягів та поширення асортименту товарів та послуг на основі і в результаті забезпечення ефективності господарської діяльності.

Сучасним процесам міжнародної економічної інтеграції притаманні певні особливості, а саме:

- динамізм процесів міжнародної економічної інтеграції в цілому;
- нерівномірність розвитку і реалізації форм міжнародної економічної інтеграції;
- розвиток поряд з інтеграційними дезінтеграційних процесів;
- переважний розвиток регіональних міжнародних економічних угруповань;
- формування реальних умов світової економічної інтеграції [1].

Безпосередня і активна участь України в інтеграційних процесах об'єктивно зумовлена перевагами міжнародного поділу праці, а також необхідністю подолання її штучної відокремленості від світового господарства внаслідок одностороннього розвитку в рамках високоспеціалізованих колишніх СРСР та РЕВ, деформованих зовнішньоекономічної політики і механізмів зовнішньоекономічної діяльності та ін.

Сьогодні в Україні вироблена стратегія зовнішньоекономічної діяльності. Вона спрямована на: відновлення і розвиток експортного потенціалу України і покращення структури експорту; раціоналізацію імпорту; підвищення конкурентоспроможності продукції українських підприємств на світовому ринку; подолання неплатіжоспроможності країни; покращення становища України в системі міжнародного поділу праці; розширення ринків збуту української продукції; досягнення стійкого економічного зростання і підвищення добробуту населення [2].

Здійснення перерахованих цілей зовнішньоекономічної діяльності України ускладнене деякими несприятливими факторами:

- неконкурентоспроможністю продукції більшої частини галузей економіки;
- протидією розвинутих країн Заходу виходу на світовий ринок українських фірм з продукцією, яка може скласти конкуренцію зарубіжним монополіям;
- великим зовнішнім боргом;
- нерозвиненістю валютного контролю і відсутністю імміграційної політики;
- недосконалим таможеним контролем.

Розширення ринків збуту української продукції передбачає переглянути пріоритети у зовнішній політиці України. Стратегія розвитку зовнішньоекономічної діяльності передбачає:

- різке розширення економічної і науково-технічної кооперації з розвинутими країнами;
- відновлення втрачених ринків у країнах Східної Європи;
- розширення зв'язків із західноєвропейськими країнами;
- розвиток ринку СНД [3].

Реалізація ефективної зовнішньоекономічної діяльності дозволить досягти становища України як могутньої і багатой держави, яка на взаємовигідних умовах бере участь у міжнародному поділі праці і кооперації виробництва.

Міжнародна економічна інтеграція стає можливою і необхідною завдяки таким сприятливим факторам розвитку, як: поглиблення міжнародного поділу праці, подальший розвиток виробничих сил під впливом науково-технічного прогресу, розвиток міжнародної торгівлі, бурхливий розвиток транспортних та комунікаційних можливостей, тісне переплетення національних економік на мікрорівні, тенденція розвитку процесів глобалізації у світовій економіці, створення та діяльність міжнародних організацій в усіх сферах людського життя. Слід визначити і фактори, що не сприяють або унеможливають інтеграційні процеси. До них можна віднести ідеологічні розбіжності, традиційні конфлікти між країнами, світові релігії [4].

Інтеграція України в світове господарство – один з пріоритетів її державної політики з моменту проголошення незалежності.

Як показує світовий досвід, інтеграція в сучасну світову економіку – це тривалий процес, який вимагає вироблення довгострокової економічної політики, що

враховує історичні і господарські особливості кожної конкретної країни, тенденції НТП і світогосподарських зв'язків. Її реалізація складається в структурній перебудові економіки, підвищенні конкурентоспроможності її галузей, корінної перебудові форм і методів господарських зв'язків, в поступальному русі вперед в напрямі більшої відвертості економіки.

Список використаних джерел:

1. Гнатюк М. М. Відносини з ЄС та процес європейської інтеграції України / М. М. Гнатюк. – К., 2009.
2. Білоцерківець В. В. Міжнародна економіка / В. В. Білоцерківець. – К., 2010.
3. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/international-organizations>
4. Кордон М. В. Європейська та євроатлантична інтеграція України / М. В. Кордон // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2005. – Вип. 22.

АКТИВІЗАЦІЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КРАЇН

Makarenko T. V.

Rostov State University of Economics (RINH), Russia

APPLICATION OF IFRS AND ITS ROLE IN ACTIVATION OF RUSSIA'S EXTERNAL ECONOMIC ACTIVITY

One of the main tendencies of the development of a modern society is globalization. In the 21st century the world is gradually moving towards a single economy. In all countries of the world the complexity of economic activity is growing. As trade and investment flows expand, there appear favorable conditions for moulding an open global economy. More intensive cooperation and economic connections between different countries give enterprises a wide spectrum of opportunities for mobilization of foreign investment. In order to decide how best to allocate available resources, foreign investors require economic information about business. And the primary means of communicating such an information to them are financial statements.

However, among different countries exist distinctions in the basic economic factors affecting financial reporting. There are also differences in the laws regulating businesses, differences in the requirements of governments and other bodies. These distinctions between national accounting systems and principles of preparation of financial statements considerably complicate the process of informing foreign investors. Naturally there appears a necessity of application of «an instrument of unification of the financial statement», which what IFRS is.

IFRS are a system of accepted in the interests of society regulations concerning an order of preparation and presentation of financial statement. IFRS are recognized as necessary all over the world for harmonization of the rules of preparation and presentation of financial statements.

Harmonising accounting standards internationally improves the comparability of accounting information throughout the world and leads to a greater international understanding of accounting practices. In turn, more comparability improves the analysis of financial statement.

Accounting in accordance with IFRS is aimed at disclosure of the real state of a business. This fact makes it especially attractive for foreign partners. If company wants to increase its investment attractiveness for obtaining loans from overseas banks, enter the international market and secure quotations of its shares at western exchanges, receiving of financial statements complying with IFRS becomes a necessity.

According to accounting experts, rules being applied at present in Russia do not able outside users of financial statements to make timely and adequate decisions on the

financial status of a business and its performance. This fact creates additional risks and reduces investment attractiveness of the Russian economy. That is why Russia's accounting system nowadays is being changed on the IFRS basis in order to make it more comparable, transparent and more compatible with that of western countries. Legislative regulation of accounting in Russia develops holding an orientation on IFRS to an increasing degree.

By the Ministry of Finance of the Russian Federation Decree of 30 November 2011 № 440 the Plan of the Ministry of Finance of Russian Federation for 2012–2015 Years was approved concerning development of accounting on the basis of IFRS. It comprises four sections:

- enhancement of a quality and accessibility of an information being moulded by accounting and financial statement;
- improvement of the system of accounting regulation and the control of a quality of financial statement;
- development of the occupation;
- international cooperation.

By 2012 was exercised an official translation of IFRS into Russian. 37 standards and 26 interpretations were placed for free access on the official site of the Ministry of Finance of Russian Federation. After having been published in the «Accounting» journal, IFRS have acquired an official status in conformity with the Ministry of Finance of the Russian Federation Decree of 25 November 2011 № 160n.

As logical consequence of acquiring an official status by IFRS there appears a necessity of preparation of a financial statement in compliance with these standards in Russian accounting system as an official complement. Banks, insurance companies and companies which issue grain long papers are assigned to it from 2012. From 2015 application of IFRS will become compulsory for companies which issue debt securities.

Requirement concerning necessity of preparation of a financial statement in compliance with Russian accounting standards holds valid. Thereby, there will be two sets of standards in the Russian Decree to apply until 2015. By 2015 a maximal harmonization between Russian accounting standards and IFRS must come to an end. Some international standards, analogues of which lack in Russian standards, will be entirely taken from IFRS.

For companies which operate in the sphere of a small business, application of IFRS is not obligatory due to the fact that these companies are not public organizations. There is no common opinion among foreign countries concerning the question whether to recognize an obligatory standard, engineered by International Accounting Standards Board especially for nonpublic companies of all countries and issued 7 July 2009 or not. It should be noted that under modern conditions acquaintance with IFRS and its practical usage acquire ever growing importance for companies which are aimed at the increasing of effectiveness of their performance regardless of their publicity and size.

Official entry of IFRS into force in Russia automatically activates requirements of the law concerning consolidated financial statement (N 208 Federal Law of 27 July 2010) in accordance with which companies prepare, present and publish consolidated financial statement in compliance with IFRS beginning from the 2012. Consolidated financial statement must be prepared in full compliance with IFRS, i.e. the standards must be applied directly in all aspects of financial statement, including choice and application of accounting policy, setting of a group structure, methods of consolidation, rules of recognition, classification and assessment of balance sheet items, observance of structure of presentation and requirements concerning disclosure of information.

There are grounds to believe that the creation of IFRS based system of financial reporting will increase investment attractiveness of Russia's economy, expanding the range of potential investors. As a result of this, more intensive flows of investment resources into the economy of Russia will be also facilitated, and all Russian businesses will benefit from the reform irrespectively of their size and ownership structure. Preparation of financial statements will be cheaper and quicker, as existing nowadays national accounting rules are believed to create difficulties and costs for economic entities because they have to restate their accounts into international standards when they raise foreign investments or a loan. A single set of accounting standards will save corporations' time and money since they will no longer have to prepare multiple sets of financial statements. In a word, moulding accounting system on the basis of international standards, accepted in many counties, is believed to raise the quality of accounting in Russia because it will enable Russian businesses to obtain better access to funds and lower cost capital and make better investment decisions based on economic reality.

К. е. н. Більська О. В, Лінчевська Ю. О.

Дніпропетровський Національний Університет імені О. Гончара, Україна

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО СПРИЯННЯ ЕКСПОРТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах жодна національна економіка не може функціонувати ізольовано від економік інших країн. Глобалізаційні процеси посилюють взаємозалежність держав в економічній, політичній, культурній сферах. Для того, щоб зайняти гідне місце у міжнародних економічних відносинах, а також задля забезпечення ефективного функціонування національної економіки в цілому, необхідно створити та підтримувати економічну комунікацію за лінією «експорт-імпорт», тобто здійснювати взаємовигідний обмін товарами, послугами, капіталом тощо.

Саме структура експорту є головним індикатором, що вказує на рівень розвитку національної економіки і водночас, експортна діяльність є важливим фактором зростання економічної могутності держави.

Таким чином, існує необхідність створення потужного експортного потенціалу, спрямованого на зростання експортних можливостей українських підприємств, в першу чергу, за рахунок державної допомоги та підтримки експорто-орієнтованих галузей.

Окремі аспекти проблеми державного сприяння експортній діяльності в Україні висвітлені у дослідженнях М. Скрипника, В. Кондрачука, В. Бабенка, Т. Грищенко, О. В. Приз, А. Мазаракі тощо. Поза увагою науковців залишається ще ціла низка методологічних і методичних підходів до обґрунтування критеріїв та принципів організації кредитування, гарантування та страхування експортних операцій в Україні, недостатня увага зосереджена саме на практичних аспектах вирішення проблем у даній сфері.

Українська економіка за своєю сутністю є експортоорієнтованою (обсяг експорту товарів у 2011 рр. становив 68394195,7 тис. дол. США, імпорту – 82608240 тис. дол. США) [3], з сировинним характером експорту, значно залежною від змін кон'юнктури на зовнішніх ринках, від цін на енергоносії. Саме тому експортна галузь є досить вразливою та потребує державної підтримки на законодавчому, фінансовому, інноваційному рівнях.

Зокрема, у структурі українського експорту за 2011 р. основна частка припала на продукцію чорної металургії (32% від загального обсягу), мінеральні продукти (15%), механічне обладнання та устаткування (10%), продукти рослинного походження – 8%, продукцію хімічної промисловості – 8% тощо (рис. 1) [3].

Аналіз структури експорту дозволяє зробити висновок про поступове звуження його товарного асортименту, оскільки обсяг валютних надходжень формується від традиційних товарних груп чорних металів та хімічної промисловості.

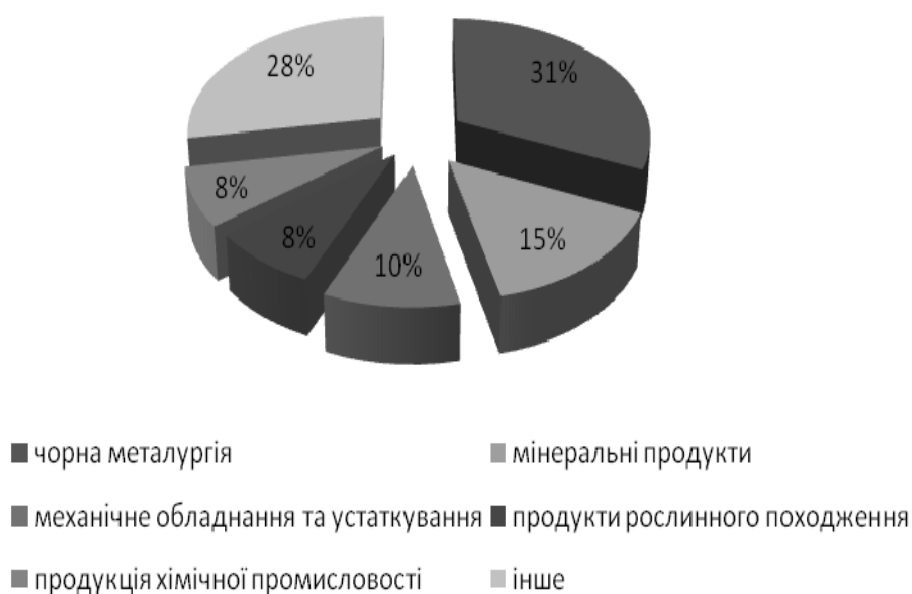

Рис. 1. Товарна структура експорту України, 2011 р.

Що стосується географічної структури експорту товарів, то основним регіоном експорту у 2007–2011 рр. були і залишаються країни СНД: наприклад, у 2011 р. їх частка становила 38.2% загального обсягу експорту або 26176,9 млн. дол. США [3]. Таким чином, продукція українського експорту є більш-менш конкурентоспроможною на ринках колишніх радянських республік.

Стримуючий вплив на здійснення експортної діяльності спричиняє низка факторів: відсутність дієвої державної політики сприяння експортній діяльності, повільна структурна перебудова, висока собівартість більшості видів експортної продукції, практика неповернення податку на додану вартість підприємствам при експорті ними продукції на зовнішні ринки за валюту, висока залежність від імпорту природного газу та ціни на нього, слабкість української фінансової системи та високі ставки кредитування. За цих умов природною є реакція експортерів до згортання поставок продукції на зовнішні ринки, оскільки невідшкодування податку на додану вартість відчутно впливає на фінансовий стан підприємств-експортерів.

Для налагодження ефективного державного сприяння експортній діяльності в Україні важливим є формування системи банківського кредитування експортної діяльності підприємств, розробка та впровадження нормативно-правової бази, в якій варто обґрунтувати питання щодо визначення механізму кредитування підприємств-експортерів за участю держави та напрямів використання фінансових ресурсів для стимулювання експорту [2].

Необхідно зосередити увагу на стимулюванні наукомісткої, високотехнологічної та готової продукції, виробництво та реалізація якої є визначальним фактором економічного зростання, зокрема в таких галузях вітчизняної економіки як машинобудування, в т. ч. енергетичного та сільськогосподарського, літакобудування, суднобудування, а також сільське господарство тощо. Що стосується зменшення собівартості продукції, то альтернативою диверсифікації джерел енергозабезпечення на даний момент може стати енергоекономія.

Одним із засобів стимулювання експортної діяльності може стати збільшення обсягів передекспортного та постекспортного кредитування підприємства-експортера, а також розширення обсягів перед імпортного та постімпортного кредитування іноземного покупця вітчизняної продукції.

Список використаних джерел:

1. Гвоздь В. Аналіз розвитку економіки України та її залежності від зовнішніх факторів / В. Гвоздь // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – № 9. – С. 18–25.
2. Саліхова О. Б. Адресна державна підтримка як чинник стимулювання розвитку високотехнологічного виробництва в Україні / О. Б. Саліхова // Економіка і прогнозування: науково-аналітичний журнал. – 2011. – № 2. – С. 9–23.
3. Сайт Державної статистичної комісії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Формула українського газу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rtkorr.com/news/2011/09/10/262707.new>

Мороз Д. А., Смирнова Т. А.

Днепропетровский национальный университет имени О. Гончара, Украина

ОСОБЕННОСТИ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ШВЕЙЦАРИИ

Швейцарская Конфедерация – одна из самых богатых и развитых стран не только Европы, но и мира. Ни для кого не секрет, что на сегодняшний день Швейцария является одним из важнейших банковских и финансовых центров мира и в то же время одним из ведущих международных инвесторов. Она относится к странам с высоким процентом экспорта в показателях внутреннего валового продукта. Экономика страны базируется на высокотехнологичной продукции в связи с маленьким внутренним рынком. Залог конкурентоспособности экономики – одна из лучших систем образования. Основу швейцарской экономики составляют средние и малые предприятия. Их доля составляет 99% всех зарегистрированных предприятий.

В связи с тем, что более 90% произведенной в Швейцарии продукции вывозится за границу, можно сделать вывод, что внешнеэкономические связи имеют особое значение для развития швейцарской экономики [1].

Наиболее значимые экспортные поставки в страны Евросоюза:

- часы;
- ювелирные украшения;
- точные инструменты;
- машинное оборудование;
- продукты химической промышленности.

Основными импортными статьями Швейцарии являются:

- продукция металлургической отрасли и машиностроения;
- химико-фармацевтической промышленности;
- пищевой промышленности.

За последние годы внешнеторговый оборот Швейцарии имеет вырожденную тенденцию к росту, показатели товарооборота увеличивались на 3–4% ежегодно. Согласно показателям за 2011 г. внешняя торговля товарами составила: оборот – 391,6 млрд. шв. франков; импорт – 183,7 млрд. шв. франков; экспорт – 207,9 млрд. шв. франков.

Неблагоприятная внешнеэкономическая ситуация в мире и укрепление национальной валюты во время долгового кризиса в Евроне, негативно отразились на экономике Швейцарии и привели к снижению темпов роста объемов внешней торговли. Если сравнивать данные за 2010 г. и 2011 г. то можно увидеть, что в 2010 г. рост товарного экспорта Швейцарии составил 7%, а импорт увеличился на 8,6%, в то время как в 2011 г. рост экспорта составил 2,1%, а импорт уменьшился на 0,1% [2].

Основными торговыми партнерами Швейцарии в 2011 г. стали: Германия (доля во внешнем обороте страны равна 26,5%), Италия (9,3%), Франция (8%), США (7,5%), Китай (4%).

Швейцарская Конфедерация ежегодно продолжает неизменно расширять сеть соглашений о свободной торговле. Первое соглашение было подписано в 1972 году с важнейшим внешнеэкономическим партнером Швейцарии – Евросоюзом. Режим свободной торговли также предоставляют друг другу страны-члены ЕАСТ, в которые входят: Исландия, Норвегия, Лихтенштейн, Швейцария. На сегодняшний день было подписано 27 соглашений. В данных соглашениях принимают участие более 50 стран Европы, Южной и Северной Америки, Азии [2]. Также планируется возобновить переговоры о зонах свободной торговли с такими странами как: Индия, Таиланд, Алжир. Швейцария активизирует внешнеэкономические связи со странами, которые раньше не входили в состав приоритетных: Турция, Иран, Венесуэла.

Швейцарское правительство уделяет большое внимание снижению технических барьеров со странами – основными торговыми партнерами. В 2010 г. Швейцария ввела принцип, который предусматривает предоставление свободного доступа без дополнительного контроля товаров на швейцарский рынок, которые соответствуют нормам Евросоюза. Швейцарские производители также могут выпускать на рынок товары без дополнительного контроля, при условии что они соответствуют техническим нормам Евросоюза.

Иностранные инвестиции привлеченные в Швейцарию, также как и швейцарские инвестиции за рубежом являются предметом особого внимания властей. Несмотря на небольшую территорию и ограниченный внутренний рынок, на сегодняшний день она является одним из крупнейших поставщиков капитала во всем мире, в связи с чем в 2011 г. заняла шестое место в мире по объему экспорта капитала. В абсолютном выражении этот показатель составляет около 900 млрд. шв. франков [3]. Если распределить все инвестиции географически, то это будет иметь следующий вид: 43% накопленных прямых инвестиций приходится на Евросоюз (9% на Великобританию, 6% – Германию, 3,4% – Францию), 20% – на США, 15% – страны Центральной и Южной Америки, 9% – страны Азии.

По накопленным инвестициям Швейцария обходит многие зарубежные страны, такие как Япония, Китай и отдельные государства Евросоюза. Одни из наиболее важных инструментов поддержки инвестиционной машины Швейцарии – международные соглашения об избегании двойного налогообложения. Большинство из них основано на принципах модели конвенции ОЭСР [3]. На данный момент действует около 50 соглашений об избегании двойного налогообложения.

Исходя из всего вышеперечисленного, можно сделать вывод, что внешнеэкономическая деятельность Швейцарии занимает ключевую роль в развитии экономики страны в целом. Руководство страны продолжает проводить взвешенную политику в отношении зарубежных государств, прежде всего в тех регионах, где

присутствует интерес Швейцарии. Наиболее приоритетной задачей во внешнеэкономической деятельности страны, на сегодняшний день, является развитие и углубление двусторонних связей с Евросоюзом. Под этим можно подразумевать желание укрепить свои позиции в Европе с целью создания инвестиционного сотрудничества, благоприятного режима торговых связей а также миграционных потоков.

Список использованных источников:

1. Сайт внешнеэкономической деятельности [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.vneshmarket.ru>
2. Всемирная справочная служба [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.switzerland.polpred.com>
3. Всемирная торговая организация [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.wto.ru>

К. е. н. Приварникова І. Ю., Тарасенко Д. В.

Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара, Україна

МИТНІ РЕЖИМИ ДЛЯ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ОБ'ЄКТІВ ТОВАРНО-МАТЕРІАЛЬНОГО ОБІГУ МІЖНАРОДНИХ ВИСТАВОК

Сучасна виставка є важливим засобом комунікації та джерелом інформації щодо створення науково-технічних розробок, виробництва нової продукції та її впровадження на ринки збуту. Основними учасниками виставок є експоненти (виставляють товари), відвідувачі (покупці товару), організатори (третя сторона, яка пропонує послуги надання території для проведення зустрічі перших двох учасників).

Виставкову діяльність супроводжує значний товарно-матеріальний обіг, який підлягає митному оформленню при перетині через митний кордон України. Так, на виставках експонуються різні види іноземних товарів, які мають речовинну основу, виставкові товари переміщуються через кордон різними видами транспортних засобів комерційного призначення, крім того матеріальну сутність мають супутнє обладнання, пристрої і т. п., за допомогою яких здійснюється процес експонування.

Кожний з таких об'єктів товарно-матеріального обігу при перетині через митний кордон розглядається митним органом України як товар або інший предмет комерційного призначення та має свої особливості митного оформлення. Для учасників міжнародних виставок товар – це тільки те, що є об'єктом купівлі-продажу і може бути реалізовано за допомогою участі у міжнародній виставці. Учасники виставкової діяльності з метою оптимізації оподаткування, виконання митних формальностей та зменшення фінансових витрат можуть обирати різні митні режими при оформленні як товарів, так і інших об'єктів товарно-матеріального обігу виставкової діяльності.

Митний режим – комплекс взаємопов'язаних правових норм, що відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України визначають

митну процедуру щодо цих товарів, їх правовий статус, умови оподаткування і обумовлюють їх використання після митного оформлення [1].

Вибір митного режиму при ввозі товарів на територію України залежить від ролі об'єкту товарно-матеріального обігу у виставковій діяльності, мети ввезення такого об'єкту та мети подальшого його використання.

Якщо товар ввозиться для експонування (показу) і є зразком, що не підлягає продажу, то він може бути оформлений у митному режимі «тимчасове ввезення». Якщо поряд з експонуванням передбачається продаж такого іноземного товару національному покупцеві та, відповідно, перехід права власності на товар, то з метою продажу митний режим для товару може бути змінено на митний режим «імпорт».

Окрім зразків, які експонуються на виставкових площах, на територію України може бути також ввезено значний обсяг цих товарів для продажу по укладених на виставці договорах купівлі-продажу товарів. Товар в цьому випадку при ввезенні на територію України оформлюється у режимі «митний склад» та територіально знаходиться поза виставковими площами, наприклад, на консигнаційному складі. Після укладення договорів купівлі-продажу розмитнення товару здійснюється у митному режимі «імпорт». Така зміна режимів дозволяє відтягнути сплату податків безпосередньо до продажу товарів та зменшити обсяги обігових коштів як експоненту, так і покупцю. Момент зміни митного режиму має наслідок сплати митних зборів. Про те хто виконує обов'язки врегулювання переходу покупець з продавцем договориються між собою. Ті товари, які були ввезені на територію України для продажу, оформлені у митному режимі «митний склад» та не продані під час виставки, можуть бути повернені за межі митної території України у митному режимі «реекспорт».

Що до транспортних засобів, у яких переміщуються через кордон товари та супутнє обладнання для виставкової діяльності, то їх оформлення здійснюється у митному режимі «тимчасове ввезення». У випадку, коли таке супутнє обладнання, пристрої та інші матеріально-речовинні об'єкти, що допомагають експонувати товари, стають також об'єктом продажу, то задля їх розмитнення товар переводять у митний режим «імпорт» з подальшим виконанням необхідних митних формальностей, сплатою податків.

Коли ж таке обладнання має разовий рекламний характер і після закінчення виставки підлягає знищенню (наприклад, кузов автомобіля ввезено для того, щоб показати як його стискає пресова установка, після чого кузов знищено), то задля знищення обладнання митний режим «тимчасове ввезення» замінюють митний режим «знищення та руйнування».

На організаторів міжнародних виставок як правило покладається обов'язок допомагати експонентам та відвідувачам виставки при переміщенні об'єктів товарно-матеріального обігу через кордон, виборі митних режимів та здійсненні митного

оформлення. Це може виражатися у представленні послуг митного брокера, який спеціалізується в даній сфері та зможе якнайшвидше провести митне оформлення. Такий сервіс з одного боку допоможе скоротити витрачений час на митне оформлення, а з іншого боку призводить до додаткових витрат. Тому вибір варіанту використання послуг організаторів чи самостійного пошуку митного брокера здійснюється експонентами та відвідувачами самостійно.

Отже, підсумовуючи вище сказане зазначимо, що учасники виставкової діяльності мають сплачувати податки та виконувати інші вимоги нетарифного регулювання тільки за товари як об'єкти купівлі-продажу. Інші ж об'єкти товарно-матеріального обігу виставкової діяльності не є об'єктом оподаткування, оскільки учасники виставки при їх обігу безпосередньо не отримують прибуток. Тому з метою оптимізації витрат кожен учасник виставки, яка має міжнародний характер, повинен визначитися, з якою метою переміщується об'єкт товарно-матеріального обігу через кордон та який митний режим найбільш доцільно використати при проведенні його митного оформлення.

Список використаних джерел:

1. Митний Кодекс України, від 13.03.2012 № 4495-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

К. е. н. Табенська О. І.

Вінницький національний аграрний університет, Україна

УДОСКОНАЛЕННЯ НАПРЯМІВ АКТИВІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Ускладнення умов бізнес-середовища, загострення конкурентної боротьби суб'єктів господарювання за уподобання споживачів, активізація пошуку засобів завоювання прихильності покупців вимагають від підприємців забезпечення свого місця на ринку, що є результатом вибору серед альтернативних варіантів у межах системи координат «зростання-розвиток», з орієнтацією на досягнення довгострокових конкурентних переваг [1, с. 96–100].

Основна частина міжнародного бізнесу припадає на глобальні компанії, які не мають чіткої національної приналежності і саме в рамках яких відбувається міжнародний рух капіталу. При розробці глобальної стратегії ТНК має вирішити дві проблеми: раціонально розмістити виробництво, враховуючи особливості окремих країн, і організувати координацію діяльності всіх ланок корпорації (виробничих, збутових, обслуговуючих, маркетингових) для досягнення конкретного результату – збільшення обсягів продажів.

Вибір схеми розміщення виробництва залежить від багатьох факторів: специфіки продукції, ролі транспортних витрат при постачанні продукції в інші країни,

необхідності врахування національної політики в країнах, де заохочується національне виробництво. Успіх глобальної стратегії ТНК залежить не тільки від раціонального розміщення конкретного виду своєї діяльності в різних країнах, а також від організації всієї діяльності корпорації, її здатності швидко освоювати виробництво нової продукції в країні базування і за кордоном, використання сучасних методів маркетингу [2, с. 4–14].

В результаті перенесення частини виробничого процесу за кордон ТНК мають можливість використовувати конкурентні переваги та ресурсну базу багатьох країн. Держава-реципієнт отримує фінансові вливання через прямі іноземні інвестиції, спостерігається прискорення залучення новітніх технологічних досягнень, управлінського досвіду, державний бюджет отримує доходи через стягнення податків із господарюючих суб'єктів.

Перед материнською компанією постає ціла низка можливостей і загроз. Безумовно, володіючи запасом капіталу, доцільно його розміщувати в тих країнах, де віддача буде максимальною. Географічно різновекторна спрямованість діяльності підрозділів ТНК різних країн дає можливість зменшувати трансакційні витрати за рахунок використання у власних інтересах особливостей державної політики, зокрема податкового законодавства, різниці в курсах валют тощо.

ТНК є менш вразливими до процесів асинхронності світового розвитку та кризових явищ економік, оскільки в періоди зниження ділової активності в певній країні ТНК спирається на підтримку своїх філій у державах, які не охоплені кризою. Гнучкість є безумовною перевагою ТНК над підприємствами, які працюють включно на національних ринках [3, с. 35–41].

Необхідно обґрунтувати таку нову модель економічного розвитку, яка б втілювала унікальну форму синтезу національних соціокультурних основ і ефективних форм господарювання закордонного досвіду. Дана нова вимога відображає специфіку функціонування розділено-сумісних господарських відносин не тільки на основі врахування внутрішніх умов господарювання, але й умов зовнішніх, породжених глобалізацією. Основними формами розділено-сумісних взаємин великих і малих підприємств є субпідряд, франчайзинг, венчурне кредитування, а також лізинг, факторинг, форфейтинг.

Не менш важливим стимулом є можливість за мінімальні кошти проводити повноцінну, широкомасштабну рекламу, причому чим більша мережа, тим дешевша реклама. У контексті інтернаціоналізації бізнесу виділяють також кілька видів міжнародного франчайзингу: прямий франчайзинг, непрямий франчайзинг.

Субфранчайзинг (майстер франчайзі) – сторона, що знаходиться між франчайзером і франчайзі та має право на перепродаж субфраншизи на певній території [4, с. 90–97].

Поглиблення зовнішньоекономічних відносин між країнами та інтернаціоналізація виробництва сприяють пожвавленню світової торгівлі та руху капіталу. Вихід на зовнішні ринки – найбільш актуальне завдання для кожного українського

підприємця. Саме тому консалтинг у сфері зовнішньоекономічної діяльності й міжнародного маркетингу стає обов'язковою складовою національного ринку консалтингових послуг.

У першу чергу, це консультації стосовно митного та валютного законодавства; надання оперативної інформації про відповідні заходи, роз'яснень щодо державної політики, законодавства, специфіки оподаткування та митних тарифів; організація виставок; пошук партнерів, виробників або споживачів продукції чи послуг, що цікавлять замовника; проведення маркетингових досліджень; забезпечення каталогами українських компаній.

Консалтингові компанії допомагають зробити перехід на міжнародні стандарти фінансової звітності якомога простішим. З цією метою розробляють і реалізують індивідуальний план такого переходу, складають і тестують окремі документи тощо. Такі спеціалісти повинні розумітися і на місцевих умовах та правилах ведення бізнесу, і на міжнародних [5, с. 19–24].

Список використаних джерел:

1. Кавун О. О. Підприємницькі мережі у роздрібній торгівлі України: сутність, класифікація і перспективи формування / О. О. Кавун // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 5 (107). – С. 96–100.
2. Азарова Т. В. Стратегії розвитку транснаціональних корпорацій в контексті підвищення міжнародної конкурентоспроможності країн / Т. В. Азарова, В. І. Охота // Зб. наук. праць Дон. нац. ун-ту: «Проблеми и перспективы развития сотрудничества между странами Юго-восточной Европы в рамках Черноморского экономического сотрудничества и ГУАМ / М-во осв. і науки, мол. та спор., Дон. нац. ун-т. – Донецьк: ДНАУ, 2011. – Т. 1. – С. 4–14.
3. Сорока І. Б. Транснаціональні корпорації та їхня роль у процесі активізації міжнародної інтеграції / І. Б. Сорока // Актуальні проблеми економіки. Серія «Світове господарство і міжнародні економічні відносини». – 2009. – № 9 (99). – С. 35–41.
4. Терехов В. І. Франчайзинг як форма міжнародного трансферу технологій / В. І. Терехов, Л. В. Максимчук, О. О. Бадзим // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 7 (73). – С. 90–97.
5. Данильченко І. Міжнародний консалтинг прописався в Україні / І. Данильченко // Консалтинг в Україні. – 2007. – № 1. – С. 19–24.

Федечкина М. В., Дудка Т. Н.

ФГБОУ ВПО Донской государственной аграрный университет,

Российская Федерация

ТЕНДЕНЦИИ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ БРАЗИЛИИ

Внешнеэкономическая деятельность стран БРИКС (Бразилия, Россия, Индия, Китай, Южно-Африканская Республика) за последние годы приобрела тенденции экономического роста. Так Бразилия по темпам экономического развития и в соответствии с потенциалом относится к динамично-развивающимся экономикам группы БРИКС.

Темпы развития экономики страны очень велики. За последние 20 лет Бразилия сделала значительный шаг вперед. Активно развивались все отрасли экономики, особенное значение руководство страны уделило металлургической, добывающей промышленности, машиностроительному и агропромышленному комплексу.

Федеративная Республика Бразилия – самое большое по площади и населению государство в Южной Америке. Территория – 8.514.215,9 км²., что составляет 5,7% от площади всей суши мира. Бразилия – пятая по величине страна мира (после России, Канады, Китая и Соединённых Штатов Америки). Численность населения – 190,7 млн. (по данным переписи 2010 года).

Объем импорта Бразилии за 2009–2011 годы представлен на рис. 2, объем экспорта – на рис. 1.

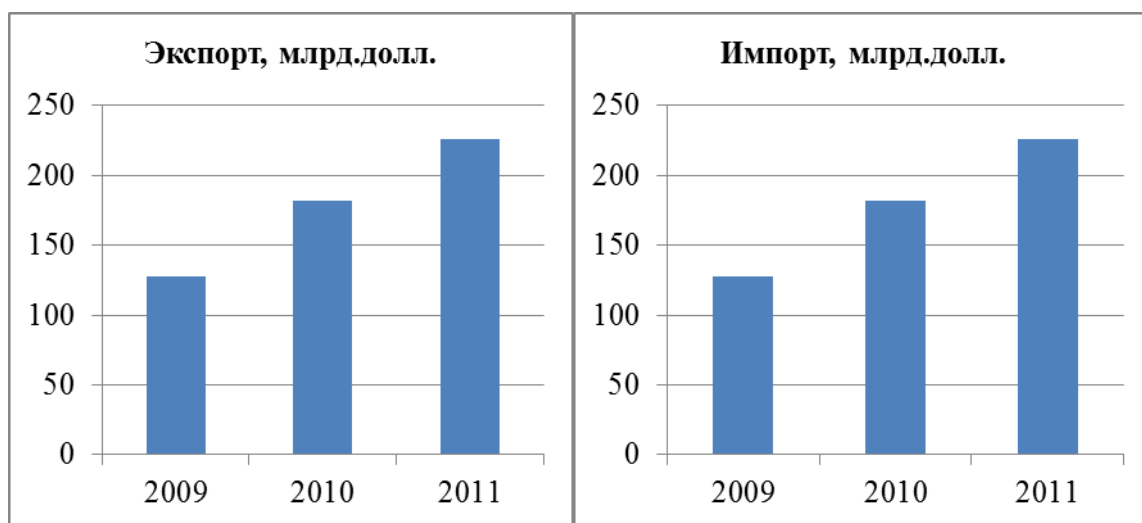

Рис. 1. Экспорт Бразилии

Рис. 2. Импорт Бразилии

2009 год оказался для Бразилии кризисным. Страна находилась на 24-м месте в мире по объему экспорта (153 млрд. долларов США), а по объему импорта – на 26 месте (128 млрд. долларов США) [1].

В 2010 году товарооборот Бразилии с другими странами, по данным национальной статистики, составил 384 млрд. долларов, экспорт – 202 млрд. долларов, импорт – 182 млрд. долларов, положительное сальдо товарооборота – 20 млрд. долларов.

В экспорте Бразилии доминируют поставки сои и продуктов её переработки (11,3%), транспортных средств и запчастей к ним (10,6%), нефти и продуктов её переработки (9,8%), минерального сырья (9,5%), мяса (7,5%), продукции металлургической промышленности (7,3%), сахара-сырца и спирта (6,4%). Основными партнерами Бразилии по экспорту: страны Евросоюза (22,3% экспорта), Китай (13,2%), США (10,3%), Аргентина (8,4%), Япония (2,8%), Венесуэла (2,4%), Индия (2,2%). На остальные страны мира приходится 38,1% всего объема экспорта этой страны.

В структуре импорта Бразилии преобладает промышленная продукция (20,9%), топливно-энергетические товары и минеральное сырье (16,1%). Основными покупателями бразильской продукции являются: страны Евросоюза (16,9% импорта),

США (15,7%), Китай (12,5%), Аргентина (8,8%), Япония (4,2%), Южная Корея (3,8%), а на остальные страны мира приходится 38,1% всего объема импорта этой страны [2].

В 2011 году произошел существенный рост объема внешней торговли Бразилии, что соответствует тенденции поступательного увеличения товарооборота. По данным Министерства развития, промышленности и внешней торговли Бразилии, по итогам 2011 года торговый оборот Бразилии с зарубежными странами достиг рекордного значения в размере 482,3 млрд. долл. США, увеличившись на 25,7% по отношению к 2010 году (383,5 млрд. долл. США). Экспорт составил 256 млрд. долларов США, импорт – 226 млрд. долларов США [1].

Как уже отмечалось выше, Бразилия представлена на мировом рынке определенной группой товаров. Количество экспортных товаров колеблется, а структура за последние годы существенно не изменилась. Удельный объем отдельных групп товаров в экспорте представлен в табл. 1.

Таблица 1. Экспорт товаров Бразилии по группам, %

Группы товаров	2010 год	2011 год
Сырье для металлургической промышленности	9,5	17,3
Транспортные средства и запасные части к ним	10,6	16,1
Нефтепродукты	9,8	12,1
Соя и продукты ее переработки	11,3	9,4
Продукция металлургической промышленности	7,3	6,8
Сахар-сырец	6,4	6,4
Мясо	7,5	6

* Составлена автором по данным [1].

Из таблицы видно, что в структуре экспорта увеличился удельный вес сырья для металлургической промышленности (на 7,8%), транспортных средств и запасных частей к ним (на 5,5%) и нефтепродуктов (на 2,3%). Объем экспорта сахара-сырца остался на прежнем уровне. Удельный вес оставшихся групп товаров уменьшился не более, чем на 2%.

На наш взгляд, главная причина успешного экономического роста страны – это правильный курс государства на развитие тех отраслей экономики, которые являются конкурентоспособными на мировом рынке. Мы прекрасно понимаем, что, развивая только добывающую промышленность, невозможно занять важное место на международной арене. Бразилия стала развивать промышленность и сельское хозяйство. Она предлагает мировому рынку готовую продукцию, которая стоит гораздо выше, чем сырье. Бразилия является одним из самых больших в мире экспортеров сельскохозяйственных продуктов, но при этом экспорт товаров промышленного назначения увеличился еще в большей степени, и экспорт самолетов, стали, электроники сравнялся с сельхозпродукцией [3].

Основным инструментом регулирования внешней торговли товарами в Бразилии является тарифная политика. В результате либерализации внешнеторгового режима в начале 1990-х годов удалось существенно снизить импортные тарифы.

Средние ставки импортных пошлин сократились с 32% в 1990 г. до 10–11% в настоящее время, а максимальные – со 105% до 35%. Уровень таможенного обложения иностранных товаров в Бразилии дифференцирован в зависимости от степени переработки: если сырье и определенная часть полуфабрикатов ввозятся беспошлинно или с минимальной пошлиной, то пошлины на готовые изделия могут достигать максимальных значений. Так, пошлины на нефть и нефтепродукты составляют 0%, на удобрения – 4–6%, в то время как на автомобили – 35% [1].

Также большое влияние на развитие экономики (и, соответственно, на экспорт) оказывают иностранные инвестиции. Бразилия – одно из главных направлений потоков мировых инвестиций. Последние три года одним из наиболее популярных мест среди инвесторов на развивающихся рынках была Бразилия. Высокие процентные ставки в Бразилии (более 10%), высокие темпы экономического роста и умеренная инфляция делают ее одним из наиболее интересных мест для реализации стратегии *carry trade*. Одновременно приток иностранных инвестиций в бразильские облигации способствует укреплению реала, что приносит дополнительную прибыль инвесторам. Так, за последние три года приток инвестиций увеличился почти на 86% (табл. 2).

Таблица 2. Объем инвестиций Бразилии (млрд. долл.)

Год	2009	2010	2011	2011/2009, %
Валовые инвестиции	263	402	489	185,93

* Составлена автором по данным [4].

Список использованных источников:

1. Секретариат внешней торговли Министерства развития, промышленности и внешней торговли Бразилии (Министерство экономического развития РФ Портал внешнеэкономической информации) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.ved.gov.ru/exportcountries/br/about_br/ved_br
2. ИнтерЭксперт [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.inter-expert.ru/latinskaya-amerika_20120215075745.html
3. RUSSOBRAS – Информационный проект о Бразилии [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.russobras.ru/index.php>
4. Институт Экономики и права Ивана Кушнира [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.be5.biz/index.htm>

К. е. н. Яцко М. В.

Ужгородський національний університет, Україна

ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В АКТИВІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У ринкових умовах на діяльність суб'єктів господарювання суттєво впливають фактори зовнішнього середовища, зокрема пов'язаних з виконанням зобов'язань перед діловими партнерами. Тому вибір останніх повинен ґрунтуватись

не тільки на економічній доцільності та рівні економічного ефекту, а й на детальному розгляді основного джерела фінансової інформації – фінансової звітності, за допомогою якої можна визначити спроможність організації виконувати свої зобов'язання та бути надійним партнером у товарно-грошових відносинах.

Розглядати фінансову звітність можна не тільки в контексті формування та використання її показників, але й зважаючи на те, як вона впливає на управління, яке її місце в загальній структурі звітності, хто використовує її інформацію та в який спосіб відбувається надання її зовнішнім користувачам.

Якісна фінансова звітність надає впевненості контрагентам, зокрема у сфері зовнішньоекономічної діяльності, позиціонує підприємство як надійного партнера та може впливати на форму та зміст потенційних договірних відносин.

Звітність виступає останнім завершальним етапом облікового процесу і призначена для задоволення інформаційних потреб всіх користувачів, які використовують фінансову звітність як головне джерело інформації про реальні результати діяльності підприємства [1, с. 295].

Смоленюк П. зазначає, що звітність підприємства повинна бути взаємопов'язана між собою, додаючи, що звітні форми, в яких відображено окремі сторони діяльності підприємств, можуть бути достовірними та якісними за умови, що вся система звітності є якісною й об'єктивною [2, с. 36].

Тобто у будь-якого суб'єкта господарювання повинна бути певна система звітності, що зв'язує його із зовнішнім середовищем, причому у різних суб'єктів господарювання, з огляду на їх галузеву приналежність, розміри та специфіку діяльності, така система може значно відрізнятися. Але стабільне місце в ній завжди буде належати фінансовій звітності, що зумовлено її певним особливим статусом та спрямованістю на забезпечення інтересів користувачів.

Про особливу роль фінансової звітності неодноразово йшла мова у працях вчених. Підтверджена аудитором фінансова звітність слугує додатковим фактором у пошуку надійних партнерів, зокрема на міжнародному рівні, де враховуючи сучасні тенденції, довіра до даних може мати більш вирішальний вплив ніж економічна ефективність. Роль аудиту у цьому аспекті тільки зростає.

Основним призначенням фінансової звітності є забезпечення внутрішніх та зовнішніх користувачів правдивою і достовірною інформацією про майновий та фінансовий стан підприємства, про фінансові результати та ефективність господарювання за звітний період.

На основі фінансової звітності будується захист приватних і суспільних, майнових та фінансових інтересів різних учасників, зацікавлених у результатах діяльності і сталому функціонуванні підприємства [3, с. 205], тому фінансова звітність як джерело інформації не втрачає свого значення, а також еволюціонує, вдосконалюється по мірі розвитку суспільства та економіки.

Неабияку роль в активізації міжнародної співпраці на рівні суб'єктів господарювання має стан «мови бізнесу» – тих стандартів, які використовуються у бухгалтерській практиці. Використання МСФЗ підсилює конкурентні позиції експортноорієнтованих

підприємств та сприяє у нарощуванні якісних та кількісних характеристик, що визначають стан зовнішньоекономічної діяльності.

Зміст звітності повинен бути таким, щоб наведені дані за своєю структурою і поданням були зрозумілі не тільки для бухгалтерів, економістів, а й для зовнішніх і внутрішніх користувачів. Загалом фінансова звітність має задовольняти інформаційні потреби користувачів щодо: придбання, продажу та володіння цінними паперами; участі в капіталі підприємства; оцінки якості управління; оцінки спроможності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання; забезпеченості зобов'язань підприємства; визначення суми дивідендів, що підлягають розподілу; регулювання діяльності підприємства; інших рішень. Також фінансова звітність повинна задовольняти потреби тих користувачів, які не можуть вимагати звітів, складених з урахуванням їх конкретних інформаційних потреб [4, с. 4].

Отже, значення фінансової звітності як джерела інформації та основу у прийнятті управлінських рішень на міжнародному рівні тільки зростає, а враховуючи тенденції поширення МСФЗ ця взаємодія тільки підвищується. Провідну роль у посиленні цієї взаємодії відіграє інститут аудиту, що покликаний забезпечити впевненість користувачів у якості інформаційного забезпечення.

Список використаних джерел:

1. Орлов І. В. Бухгалтерський облік і контроль зобов'язань суб'єктів господарювання: теорія і методологія: монографія / І. В. Орлов. – Житомир: ЖДТУ, 2010. – 400 с.
2. Смоленюк П. Звітність підприємств як інформаційний продукт / П. Смоленюк // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – № 10. – С. 35–39.
3. Яремко І. Й. Фінансова звітність підприємств корпоративного типу: стан і перспективи / І. Й. Яремко // Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Львів. політехніка». – Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2010. – С. 201–207.
4. Адамчук Н. С. Адаптація фінансової звітності українських підприємств до міжнародних стандартів / Н. С. Адамчук // Студентський науковий вісник. – Науково-теоретичний журнал. Миколаївський державний аграрний університет. – 2010. – С. 3–7.

РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО ОБМІНУ

Yaroslav Pylypenko

Oles Honchar Dnipropetrovsk National University, Ukraine

FUTURE OF IT INDUSTRY IN SIGHT OF GLOBALIZATION

The world has been globalizing for this last years. We live in a world where the Internet and its services are freely accessible and common, where regular people and business men can communicate with each other without borders, and where machines are equally interconnected with each other.

Globalization of information technology means not just that world firms are engaged abroad through trade, but also that they invest abroad and sell to markets abroad through various channels, including export as well as through affiliates in foreign markets. Moreover, globalization of IT means that other countries too are engaged in production, investment, affiliate sales, and trade in these products, and their global activities will impact the world. A summary statistic of how the many channels of globalization may affect the world is how globalization affects the price of IT products in the world.

Now a days IT industry is one of the most profitable sector on the world market. By the past decade more than fifty people become billionaire's in this industry and come's up to be the second right after investment sector. And more than that, IT industry give's ability to people to rich the goal in their researches or production through little investment by creating a prototype of the future product.

Today every country tends to create its own IT industry and transform it into the global company able to trade on the world market. One of the biggest new comer today is China tightly followed by India. For the country success in this sector can be crucial as it can transform a poor country in to a rich one for example Apple capitalization on 2012 was more than 500 billion dollars and Ukraine's GDP 165 billion dollars. Definitely having such a company under national flag can be in interest of economy of particular country.

IT spending in 2013 in Asia and Pacific will increase by 740 billion dollars. In USA the growth will be approximately 5–6%. World spending's on IT market in 2012 were more than 3.5 trillion dollars, ending up to be the second richest market in the world after oil extraction.

Worldwide IT spending will grow 6.9%, surprisingly solid growth in a fragile, recovering economy. Mobile devices and apps and emerging markets will be the biggest growth drivers, while European debt issues will dominate downside risks.

Emerging markets IT spending will grow 13.8%, driving a whopping 53% of IT growth. In the second half of 2012, China will supplant Japan as number 2 in the IT

market. Major IT vendors will make «statement» acquisitions in social networking as social technologies become a core part of IT's next growth platform. Social platform leader Facebook will attempt to leverage its consumer dominance into a much broader role serving businesses in B2C commerce. Much of the money will be made on top of the «third platform» by building high value, vertically focused solutions. The build out of these solutions – in healthcare, energy, government, financial services, and retail – will accelerate in 2014 – leaving IT providers without vertical competency on the sidelines.

Especially in globalizing world as today and tomorrow resources will be more and more accessible and affordable, barrier's will be broken down so that everyone could have equal possibilities.

Advertising spending's online come to outbid magazines and be the second one after TV. USA as world leader is already using internet as it's primary advertising place (Table 1).

Table 1. Internet advertising spending's share

Region	2011	2012	2013	2014	2015
USA	41.7	41.8	41.5	40.7	40.2
Western Europe	28.8	28	27.3	27.0	26.5
Asia	24.1	24.6	25.1	25.8	26.2
Eastern Europa	2.7	2.7	2.7	2.8	2.8
Latin America	2.2	2.3	2.5	2.8	3.1
Africa	0.5	0.7	0.9	1.1	1.3

Research has shown that the ICT industry contributes 25 percent of the European Union's growth in GDP and 40 percent of its productivity growth. Within the ICT domain, considering the value of cloud computing alone, the aggregate sum is forecasted to exceed US\$1 trillion in Europe by 2020. We have every reason to be excited and confident about the future of the ICT industry.

Future job's market will be changed dramatically as need in programmers is rising. People tend to use internet more and more often. The invention of computer games born a totally new sphere of labor force.

Computer data can eventually become a new currency in the world. Progressive insurance companies are using a program- Snapshot, that provides you, up to 30% break on insurance rates. Company monitors how often you use the brakes, how many miles you drive, and how much time you spend driving between midnight and 4 AM. Make this technology real in another form: You can monitor your car in real time. You set a program to keep an eye on your kid's driving a car?

The market of IT services is very young. It will take long time until it will mature enough. Every single country is trying to be a part of it to have it's place in the future. It is only about to show it's true potential and so it's growth is just a matter of time, and as we all know its probably the only thing that we can't avoid or discard.

The list of references:

1. Website of finance resource [Web resource]. – Access mode: <http://www.qfinance.com/sector-profiles/information-technology>
2. Website of online magazines [Web resource]. – Access mode: <http://www.zdnet.com/ces-2013-the-future-of-the-it-tech-industry-7000009455>
3. Website of online marketing trends [Web resource]. – Access mode: <http://www.onlinemarketing-trends.com/2012/11/uks-biggest-top-5-online>
4. L. Mann Globalization Information Technology [Web resource]. – Access mode: <http://bear.warrington.ufl.edu/dinopoulos/Bhagwati/PDF/Mann.pdf>

Билий А. И., Колганова К. К., Кизименко А. И.

Днепропетровский национальный университет имени О. Гончара, Украина

ОСОБЕННОСТИ ОБМЕНА «НОУ ХАУ» В ПРОЦЕССЕ МИРОВОЙ ТОРГОВЛИ

Международная торговля (world trade, international trade, world commerce) – это система (совокупность) международных товарно-денежных отношений, складывающаяся из внешней торговли всех стран мира.

Если выделить из области торгово-экономических отношений обмен сырьевыми и продовольственными товарами, которые так или иначе связаны с географическими, климатическими условиями и наличием полезных ископаемых, то оставшаяся часть внешнеэкономических связей в сегодняшнем мире явится следствием международного разделения труда, базирующегося на неравномерном развитии различных видов технологии, уровень которой определяет конкурентоспособность товаров на рынке, их качество и себестоимость, а, следовательно, и получение прибыли при реализации.

Если же исключить товары широкого потребления, то оставшаяся часть международного экономического обмена будет представлять собой обмен технологией, либо в «чистом виде» – в виде знаний, опыта и научно-технической информации, либо «овеществленной» в материалах, машинах и оборудовании. Эта часть внешнеэкономических связей представляет собой обширную сферу обмена, конечная цель которого, с одной стороны, повышение технического и технологического уровня производства, с другой – получение прибылей.

В современном мире значимость нематериальных активов и важнейшей их составной части – интеллектуальной собственности непрерывно возрастает. Многие исследователи считают это следствием того обстоятельства, что в современной мировой экономике возрастает роль инноваций по сравнению с ролью производства, а информация, воплощенная в интеллектуальной собственности, становится важнейшим фактором производства – наряду с землей, трудом и капиталом.

Если взять все виды собственности, права на которые на рынках наиболее развитых стран являются предметом торговли, то доля интеллектуальной собственности

в них имеет тенденцию к ежегодному росту, темпы которого выше темпов роста торговли другими видами собственности. И если, например, темпы роста мирового промышленного производства не превышают 2,5–3%, то мировая торговля лицензиями на право использования промышленной собственности и технологии развивается гораздо более высокими темпами, достигающими 12% в год.

В настоящее время интеллектуальная собственность должна рассматриваться уже не как побочный продукт, получаемый в результате разработок нового вида изделия, а как серьезное оружие в конкурентной борьбе.

Целесообразность продажи технологии может быть обусловлена одной из трех причин:

- невозможностью или нецелесообразностью по каким-либо причинам ее использования внутри страны;
- экономической или политической невозможностью экспорта продукции, изготовляемой по этой технологии на территории какой-либо страны или ряда стран из-за их ограничительной практики и различного рода барьеров;
- большим объемом внутреннего рынка.

В первом случае продажа лицензии на технологию позволит частично или полностью вернуть расходы, потраченные на ее разработку, во втором – проникнуть на закрытые для товарного экспорта рынки, в третьем – ускорить насыщение внутреннего рынка, снизить издержки либо как-то иначе использовать преимущества международного разделения труда.

В современных условиях в развитых странах практически все изобретения и новые товары патентуются. Патентные лицензии, т. е. разрешения на передачу прав использования патентов без соответствующего «ноу-хау», играют относительно скромную роль в лицензионной торговле. Это объясняется необходимостью проведения дополнительных НИОКР и расходов на внедрение, оптимизацией технологического процесса, а также риском, что данное изобретение окажется экономически нерентабельным и технологически неприемлемым.

Наибольшее распространение в международной торговле получили лицензионные соглашения, предусматривающие комплексную передачу одного или нескольких патентов и связанного с ними «ноу-хау».

Ноу-хау (англ. Know – how – «знаю как») – комплекс технических знаний и коммерческих секретов.

Ноу-хау технического характера включает:

- опытные незарегистрированные образцы изделий, машины и аппараты, отдельные детали, инструменты, приспособления и пр.;
- техническую документацию;
- инструкции;
- производственный опыт, описание технологий;

– знания и навыки в области бухгалтерской, статистической и финансовой отчетности, правовой и экономической работы;

– знание таможенных и торговых правил и др.

Под «ноу-хау» коммерческого характера подразумеваются:

– адресные банки данных;

– картотеки клиентов;

– картотеки поставщиков;

– данные об организации и эффективности производства, объеме выпуска продукции;

– данные по организации сбыта и распространения продукции;

– методы и формы рекламы;

– данные об обучении персонала и др.

В отличие от секретов производства «ноу-хау» не патентуется, поскольку в значительной своей части состоит из определенных приемов, навыков и т. и.

Передача на коммерческой основе, обмен, распространение «ноу-хау» осуществляется, прежде всего, путем заключения лицензионных соглашений, предусматривающий не только передачу соответствующей документации, но также и подготовку персонала, участие специалистов в налаживании производства, оказание другой технической помощи импортеру.

Существуют несколько способов оплаты «ноу-хау». Основные из них:

1) роялти – периодическая выплата лицензиатом через согласованные с лицензиаром интервалы времени лицензионного вознаграждения в течение действия лицензионного соглашения, начиная с момента выпуска готовой продукции – либо в виде отчислений от стоимости произведенной по лицензии продукции, либо в форме процента от суммы оборота по продажам или от суммы прибыли, либо в виде сборов с единицы производимой по лицензии продукции. Ставка роялти, как правило, колеблется в пределах от 1 до 12%, чаще – 2–6%. Ставки роялти во времени могут иметь вид прогрессии или регрессии;

2) паушальный платеж – единовременный, оговоренный заранее платеж. Паушальные платежи используются, когда сложно спрогнозировать эффект действия «ноу-хау» или стоимость лицензии невысокая. Паушальные платежи чаще применяются в непроизводственной сфере (управление, финансовая отчетность, правовые вопросы);

3) кост-плас – выплаты за дополнительные услуги по согласованным расценкам сверх оговоренной цены (паушальный платеж).

На практике чаще всего встречаются комбинированные платежи, включающие в себя первоначальную сумму в виде паушального платежа (10–13% от общей цены лицензии) и последующие периодические отчисления (роялти).

Білій А. І., Тиха М. В.

Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара, Україна
**ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ТА СУЧАСНЕ СТАНОВИЩЕ УКРАЇНИ
В МІЖНАРОДНОМУ ОБМІНІ ТЕХНОЛОГІЯМИ**

Формування світового ринку технологій було розпочато в другій половині 50-х – 60-і роки ХХ сторіччя, коли обсяг міжнародних комерційних операцій за технологіями перевищив масштаби національного обміну. Це дозволило виділити міжнародний обмін технологіями в окрему форму міжнародних економічних відносин. За даними МВФ кількість країн, що обмінюються технологіями з 1960 року збільшилося з 22 до 84, розширився обсяг щорічних ліцензійних операцій, що свідчить про зростаючу економічну роль цього виду товарів для всіх учасників обміну технологіями. За деякими оцінками, у розрахунку на одиницю витрат валютний ефект від реалізації технологічного ресурсу на світовому ринку набагато вище, ніж експорт звичайних товарів. Технологічний обмін перевищує традиційні світогосподарські потоки товарів, послуг і капіталів.

Серед основних передумов, що обумовили бурхливий розвиток міжнародного обміну технологіями, можна виділити:

– на рівні країни – це нерівномірність розвитку країн світового господарства в науково-технічній сфері, що може бути зв'язане з недостатнім обсягом витрат на НДОКР у деяких країнах і з розходженням цілей їхнього застосування.

– на рівні підприємств придбання технології сприяє рішенням конкретних економічних і науково-технічних проблем; подоланню вузькості науково-технічної бази, недостача виробничих потужностей і інших ресурсів; одержанню нових стратегічних можливостей у розвитку.

Економічна доцільність імпорту технології підкріплюється тим, що це:

– доступ до нововведень високого технічного рівня; засіб економії витрат на НДОКР; засіб зменшення валютних витрат на товарний імпорт; забезпечення використання національного капіталу і робочої сили;

– умова розширення експорту продукції, що випускається по закордонних технологіях; гарантія освоєння продукту або процесу за допомогою продавця і т. д.

Основними формами науково-технічного обміну є торгівля високотехнологічними і наукомісткими товарами, обмін науково-технічними знаннями. Торгівля високотехнологічними та наукомісткими товарами включає ЕОМ, електроніку, устаткування дистанційного зв'язку, новітні хімічні вироби, медичне устаткування тощо. Обмін науково-технічними знаннями передбачає передавання ліцензій і так званих секретів виробництва «ноу-хау», тобто новітньої технології виробництва. Поряд з традиційними видами послуг зростає обмін між країнами специфічними послугами науково-технічного характеру. До них належать інженерно-конструкторські послуги при проектуванні та будівництві об'єктів за кордоном – «інжиніринг»;

«лізинг»; «консалтинг»; підготовка персоналу; надання інформаційних послуг через міжнародні комп'ютерні «банки даних»; послуги в галузі медицини, освіти тощо.

Інноваційні процеси в економіці України не набули вагомих масштабів, кількість підприємств, що впроваджують інновації, зменшується з кожним роком і становить зараз 12–14%, що менше в 3–4 рази, ніж в інноваційно розвинених економіках. При цьому майже третина коштів, що витрачаються на інноваційну діяльність, припадає на закупівлю обладнання, в той час як на придбання прав на нову інтелектуальну власність або на проведення НДДКР витрати на порядок менші. Майже половина з інноваційних підприємств взагалі не фінансують проведення наукових досліджень в інтересах свого виробництва. Таке становище обумовлено як браком коштів, так і відсутністю в останні роки дійової державної системи стимулювання інноваційної діяльності, зачатки якої були поступово скасовані щорічними поправками до відповідних бюджетних та інших законів

Сьогодні 80% НДДКР у світі припадає на розвинені країни. Для країн, що розвиваються, набуття знань за кордоном – найкращий засіб розширити власну інформаційну базу й підвищити конкурентоспроможність. При цьому важливо враховувати, яку технологію та високотехнологічні товари найдоцільніше закупувати, освоювати і пристосовувати до місцевих умов конкретної країни. Головним проблемним питанням у цій сфері залишається формування фундаменту для ефективної роботи України на міжнародних ринках. А це, в свою чергу, неможливо за відсутності інновацій і механізмів забезпечення сприятливих умов для міжнародної комерціалізації результатів науково-технічної діяльності, що відповідають взаємним інтересам українських і зарубіжних партнерів, адаптації української нормативно-правової бази у сфері інноваційної діяльності до світової практики.

Основною перешкодою на шляху інноваційного розвитку стає те, що Україна сьогодні опинилась в інноваційному глухому куті. Пострадянська практика ділового адміністрування розглядала стабільність організаційних структур, форм та методів управління в якості найбільш важливої передумови ефективності. Кошти, що виділялись на проведення наукових досліджень та впровадження їх результатів, спрямовувались переважно на удосконалення вже існуючих продуктів та технологічних процесів, виробництво яких базувалось на вже засвоєних і безнадійно застарілих технологічних принципах. В наслідок цього всі галузі економіки виявилися нежиттєздатними та цілковито втратили свою конкурентоспроможність.

Проаналізувавши міжнародний досвід країн та внутрішні можливості й зовнішні умови України, можна дійти висновку, що потрібно впроваджувати стратегію випереджаючого розвитку економіки на основі інноваційної моделі, тобто активізації інноваційної діяльності. Особливою проблемою входження України в світовий економічний простір є формування ефективної інноваційної моделі, що відповідала б сучасним вимогам і забезпечувала не тільки розвиток зовнішньої конкурентної активності країни, скерованої на боротьбу із зовнішніми конкурентами, а й створення атмосфери внутрішньої конкуренції в самій країні.

Голей Ю. М., Пушкар О. С.

Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара, Україна

СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Інноваційна діяльність є одним із найважливіших факторів, що безпосередньо впливають на розвиток як окремих підприємств так і країни у цілому. В сучасних економічних умовах розвиток виробництва повинен базуватися цілком на різноманітних нововведеннях, так як конкурентоспроможність на світовому ринку все більше залежить від продукції, в основі якої лежать нові знання. На жаль, продукція українських підприємств не завжди може конкурувати із західними аналогами, тому що їй притаманні низький рівень маркетингової орієнтації і слабка інноваційна діяльність.

При дослідженні сучасного стану інновацій в національній економіці – спостерігається тенденція незначного поживлення інноваційної діяльності підприємств. Питома вага підприємств, що активно впроваджують інновації коливається у межах 11–18% протягом 2005–2011 років, що є надзвичайно низьким показником у порівнянні із аналогічним показником у високорозвинених країнах – 60–70% [1].

Основною причиною низьких темпів розвитку галузі даного напрямку протягом 2008–2009 є вплив світової кризи, що негативно позначилося на розвитку інновацій. Високі відсоткові ставки за кредитами та ненадійна підтримка з боку держави спричиняють припинення діяльності багатьох підприємств. Ті ж кому вдалося вижити намагаються зберегти своє положення на вітчизняному ринку та не мають можливості витратити кошти на інноваційну політику.

Інноваційна продукція повинна активно вироблятися усіма галузями економіки. На сьогоднішній день ми маємо незадовільний стан галузі виробництва та розподілення електроенергії, газу та води, що реалізують інноваційну продукцію на рівні 0,5%. Дещо кращим є стан підприємств добувної (близько 3%) та переробної промисловості (10,1%) [1].

Із погляду світових тенденцій розвитку економіки інноваційний шлях є єдиним можливим для забезпечення процвітання країни і підвищення добробуту її народу. А також із точки зору перспектив євроінтеграції, адже сама ідея Євросоюзу фактично зводиться до об'єднання наукового і технічного потенціалу країн Європи з метою інновативності, а отже й забезпечення конкурентоспроможності їх економік. Отже, обсяг інновацій в економіці країни є визначальним критерієм готовності кожної країни до вступу в ЄС.

До проблемних питань, що впливають на розвиток інноваційної діяльності в Україні можна віднести джерела фінансування та використання застарілої матеріально-технічної бази. Обидва фактори впливають на якість та кількість введених інновацій.

Першочергову роль у впровадженні інновацій мають джерела їх фінансування. Фінансування інноваційної діяльності підприємств України здійснюється здебільшого за рахунок власних коштів підприємств, тоді як державні та місцеві бюджети на жаль відіграють не суттєву роль як джерело фінансування даної галузі. Зовсім незначна частка фінансування припадає на кошти вітчизняних та іноземних інвесторів [2].

Стосовно другого аспекту, через нестачу коштів та бажання збільшити обсяги прибутку підприємства не оновлюють вчасно виробничий процес, нараховують амортизацію на старе обладнання, що потребує невідкладних змін, тим самим не дозволяючи задіяти інновації, що гальмує розвиток всього підприємства.

Незадовільна ситуація з виробництвом та реалізацією інноваційних продуктів спричинена багатьма факторами серед яких: приналежність України до країн з невисоким рівнем економіки – такі країни не мають достатньої кількості ресурсів для утримання високотехнологічних галузей, а також недостатня рентабельність даного напрямку, так як попит є досить незначним. Інноваційний менеджмент та культура виробництва на підприємствах також потребує удосконалення і спеціалізованого керівництва.

Для надання відчутного поштовху розвитку інноваційної політики в країні доцільно розробити і затвердити Верховною Радою стратегію інноваційного розвитку економіки України, так як така сфера економіки повинна бути під постійним державним контролем. Наступним кроком повинні бути виявлені національні пріоритети держави, галузі та регіональні програми, які мають сприяти соціально-економічному розвитку. Також, повинні впроваджуватися комплекси заходів, які б стимулювали як внутрішні ресурси держави так і іноземні інвестиції перш за все в інноваційну сферу.

Також, збільшення показників, пов'язаних з рівнем інноваційної продукції в Україні можливе за рахунок збереження та розвитку науково-технічного потенціалу країни, запровадження різноманітних ефективних механізмів стимулювання інвестицій у наукову та інноваційну сферу від банків і промислових підприємств, патентування за кордоном і збереження прав на інтелектуальну власність вітчизняними виробниками та вченими [3].

Отже, Україна повинна встигати за швидкоплинними тенденціями ринку та максимально пристосовуватися до потреб зовнішнього середовища шляхом постійної розробки та удосконалення різноманітних технологій виробництва. Досягненню цієї мети мають слугувати всі дії державної влади, в тому числі здійснення політичних реформ та державне фінансування. Таким чином Україна зможе вводити на ринок конкурентоздатну інноваційну продукцію. І навіть у такому випадку подібна політика може виявитись безперспективною, якщо знехтувати проблемами формування відповідної громадської думки та інноваційної культури у суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Наука та інноваційна діяльність [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Ляшенко А. Х. Інноваційна діяльність промислових підприємств [Електронний ресурс] / А. Х. Ляшенко. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Dtr_ep/2012_1/files/EC112_36.pdf
3. Лорві І. Ф. Формування стратегії збуту інноваційної продукції [Електронний ресурс] / І. Ф. Лорві. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mimi/2012_2/2_5.pdf

Гонтар М. М., Кобченко А. А.

Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара, Україна

НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ОБМІН ЯК КАТАЛІЗАТОР РОЗВИТКУ АВТОМОБІЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ

Світові науково-технологічні відносини найбільш поширені та активно впроваджуються у створенні глобального ринку інноваційних технологій, «ноу-хау», ліцензій та патентів. Сучасні тенденції світового економічного розвитку виносять, на якісно новий рівень, науково-технологічні взаємовідносини міжнародних корпорацій, і даний ефект найкраще прослідковується у розвитку автовиробників-гігантів. На цій основі посилюватимуться процеси інтелектуалізації виробництва і праці, зростатиме ефективність використання всіх ресурсів.

В умовах сьогодення кращого результату досягає тільки той, у кого є найкраща технологічна розробка або новітня технологія. Але варто зазначити, що не всі компанії мають змогу фінансувати науково-технічні дослідження та випробувати концептуальні розробки у всьому спектрі технічних галузей, і тому компанії спеціалізуються в певних науково-технічних напрямках. В даній ситуації, доцільним стає міжнародний науково-технологічний обмін, як найкоротший та найефективніший шлях розвитку різних компаній у всьому світі. Підвищення результативності та ефективності функціонування компаній неможливе без політики співробітництва, консолідації зусиль у високотехнологічних галузях.

У промислово розвинених країнах світу автомобільні концерни інвестують у науково-технологічні розробки 3–5% свого обороту (Volkswagen – 5%, BMW – 4,8%, Ford – 4,7%, Toyota – 4,2%). Високі темпи науково-технічного обміну в другій половині ХХ століття привели до того, що протягом останніх десятиліть для міжнародної торгівлі характерно залучення в оборот особливого товару – науково-технічних досягнень, тобто відбувається активний міжнародний обмін технологіями. Купуючи технології, фірми за відносно короткий термін досягають світового рівня якості і високої конкурентоспроможності виробленої продукції, отримують нові ринки збуту і збільшують обсяги реалізації продукції [1].

Яскравим прикладом об'єднання зусиль, досвіду та ексклюзивних технологічних розробок для експансії нової ніші на автомобільному ринку, може слугувати тандем двох різних як за філософією, так і за цілями компаній BMW і Toyota Motor.

BMW і Toyota Motor підписали угоду про розширення співпраці і про спільні розробки. До кінця 2013 р. компанії обіцяють представити спільно розроблену концептуальну платформу середньо-розмірного спортивного автомобіля. У ній будуть використані технології зниження ваги, над якими компанії також працюють разом, об'єднавши існуючий досвід та напрацювання. Компанії також продовжують створення нових технологій в області екологічно чистих автомобілів. BMW і Toyota планують створити літій-повітряний акумулятор, який буде здатний накопичувати більше енергії, ніж його попередник, літій-іонний акумулятор. BMW і Toyota уклали контракт про поставку з початку 2014 дизельних моторів 1,6 і 2 л німецького концерну для автомобілів Toyota, призначених для європейського ринку [2].

Отже, з вище сказаного можна зробити висновок, що науково-технічний обмін дозволяє не тільки ділитися вже напрацьованими технологіями, але є можливість створювати нові інноваційні продукти, які допоможуть обом компаніям ще сильніше закріпити свої лідируючі позиції на ринку автомобілів.

Прикладом обміну технологіями та уніфікації платформ автомобілів, може слугувати корпорація Volkswagen AG, яка володіє декількома авто компаніями, і це дає змогу обмінюватися технологічними досягненнями в середині корпорації. Спільними зусиллями була розроблена високотехнологічна платформа MQB, яка дозволяє значно скоротити витрати на розробку нового авто.

У цьому році концерн Volkswagen AG починає випуск автомобілів марок Audi, Seat, Skoda і Volkswagen на базі модульної платформи з поперечним розташуванням двигуна, або скорочено MQB. В останні роки всі підприємства концерну готувалися до цієї події. По всьому світу тисячі інженерів концерну Volkswagen і ще багато тисяч інженерів компаній-постачальників брали участь в одному з найбільших проєктів по створенню модульної платформи, яка буде застосовуватися для всіх сегментів від Polo до Passat, забезпечуючи надійне майбутнє концерну Volkswagen. З цією метою протягом останніх років йшла оптимізація по всіх напрямках, важливим для споживачів та суспільства і сьогодні, і в майбутньому – це ефективність, безпеку, комфорт, дизайн і задоволення від управління автомобілем [3].

Підведемо підсумок, науково-технологічний обмін дозволяє компаніям розширити для себе технологічне поле дій, завдяки об'єднанню зусиль, а також досягти нових успіхів в проєктуванні автомобілів нового покоління, розвиток яких відбувається надзвичайно швидко. Тому науково-технологічний обмін є кращим інструментом для прискорення розвитку компаній та досягнення нових технологічних вершин, як в тандемі декількох корпорацій, так і в середині однієї, яка має в своїй обіймі декілька різнопланових автовиробників.

Список використаних джерел:

1. Зміст, особливості та характерні риси міжнародного технологічного обміну [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mybntu.com/economy/trade/soderzhanie-osobennosti-i-xarakternye-cherty-mezhdunarodnogo-texnologicheskogo-bmena.html>

2. BMW і Toyota створять спільну платформу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.vedomosti.ru/auto/news/8366902/bmw_i_toyota_sozdadut_sovmestnuyu_platformu_sportkara_k
3. На початку нової ери: Volkswagen представляє MQB [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.volkswagenag.com/content/vwcorp/info_center/en/news/2012/02/The_beginning_of_a_new_era_Volkswagen_introduces_the_Modular_Transverse_Matrix_MQB.html

Дмитренко А. О., Кобченко А. А.

Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара, Україна

МІЖНАРОДНА ПЕРЕДАЧА ТЕХНОЛОГІЙ

Досягнення стратегічних конкурентних переваг в сьогоденні умовах глобального прискорення науково-технічного прогресу, скорочення терміну життя нових продуктів та процесів, а також постійного збільшення витрат на проведення НДДКР вимагає не тільки проведення власних досліджень, але й використання результатів НДДКР інших компаній, у тому числі зарубіжних. На шляху міжнародного переміщення технологій стоїть менше бар'єрів і обмежень в порівнянні з рухом товарів і капіталів. Тому зовнішню експансію легше здійснити, продавши ліцензію за кордон, ніж домогтися освоєння нового ринку шляхом експорту продукції, виробленої за допомогою нової технології або за допомогою іноземних інвестицій. Іншими словами, передача нової технології за кордон виступає як форма боротьби за іноземні товарні ринки, що дозволяє обійти митні й інші бар'єри [1].

Реалізація технологій за кордон часто супроводжується додатковими поставками сировини, устаткування, напівфабрикатів і т. д. Отже, продавець технологій отримує можливість збільшити випуск продукції на експорт. Шляхом продажу нової технології за кордон фірма може отримати доступ до необхідного їй нововведення, яким володіє іноземний партнер. Таке зустрічне або перехресне ліцензування характерне для фірм, що здійснюють великі науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи і є лідерами в розробці якогось напряму розвитку науки і техніки. Зазвичай такі фірми функціонують в галузях з мінливою технологією і випускають багато видів продукції (наприклад, хімічна та електротехнічна промисловість).

Економічна доцільність експорту технології полягає в тому, що він є:

– засобом збільшення доходу: за відсутності умов реалізації нової технології в формі виробництва і збуту тієї чи іншої продукції, її можна реалізувати в якості самостійного продукту;

– формою боротьби за товарний ринок: спочатку через відсутність капіталу випуск і реалізацію продукту за кордоном важко організувати в достатніх кількостях, але покупці на закордонному ринку будуть вже знайомі з товаром, який раніше випускався за ліцензією;

- способом обійти проблеми експорту товару в матеріальній формі, тому відсутні проблеми транспортування і збуту продукції, митні бар'єри;
- засобом розширення товарного експорту, якщо підписується ліцензійна угода, що передбачає поставку обладнання, матеріалів, компонентів;
- способом встановлення контролю над закордонною фірмою через такі умови ліцензійної угоди, як обсяг випуску товарів покупцем ліцензії, участь його в прибутках, контроль за технічними умовами виробництва та ін.;
- способом забезпечення доступу до іншого нововведення через перехресне ліцензування фірм;
- можливістю більш ефективного удосконалення об'єкта ліцензії за участю партнера-покупця [2].

Імпортуючи нові технології, покупець зазвичай домагається істотної економії коштів і часу в порівнянні з самостійними розробками в цій області. Масштабні науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи вимагають значних витрат грошових коштів, вони тривалі в часі, а передбачувані їх результати не завжди визначені. Тому часто простіше купити, ніж зробити самому.

Купуючи нові технології, покупець отримує можливість ліквідувати в короткі терміни своє технічне відставання в тій чи іншій області. І хоча далеко не все, що продається на ринку технологій, є останніми науково-технічними досягненнями, тим не менш, покупки на технологічному ринку відкривають доступ до нововведень високого технічного рівня.

Придбання імпортних технологій зазвичай супроводжується порівняно малими витратами по освоєнню виробництва продукції. Пояснюється це тим, що на продаж надходять зазвичай практично відпрацьовані технології. До того ж покупець може розраховувати на допомогу ліцензіара при освоєнні нових технологічних процесів.

Практика показує, що вироби, вироблені із зарубіжної технологією, відрізняються високою конкурентоспроможністю. Тому частина випуску нових виробів спрямовується на зовнішній ринок, збільшуючи експортні можливості покупця нової технології [4].

Економічна доцільність імпорту технологій полягає у тому, що він є:

- доступом до нововведень високого технічного рівня;
- засобом економії витрат на НДДКР, в тому числі, і в часі;
- засобом зменшення витрат на товарний імпорт і одночасно засіб залучення національного капіталу і робочої сили;
- умовою розширення експорту продукції, що випускається на основі закордонних технологій: у багатьох країнах частка виробів, що випускаються за ліцензіями, у валютному експорті перевищує частку національних виробів.

Зазначені аспекти доцільності експорту та імпорту технологій визначили виникнення і розвиток світового ринку технологій, що має своєрідну структуру

і особливості. Вихід на даний ринок і участь в технологічному обміні згладжують технологічні відмінності між країнами і дозволяють прискорити процес економічного і соціального розвитку окремих держав.

Список використаних джерел:

1. Цыганков П. А. Теория международных отношений: учеб. пособ. / П. А. Цыганков. – М.: Гардарики, 2003. – 587 с.
2. Введение в теорию международных отношений: учеб. пособ. / отв. ред. А. С. Маныкин. – М.: Изд-во МГУ, 2001. – 306 с.
3. Фишер С. Экономика / С. Фишер. – М.: Дело, 2007. – 439 с.
4. Фаминский И. Ф. Основы внешнеэкономических знаний / И. Ф. Фаминский. – М.: Международные отношения, 2010. – 542 с.

К. е. н. Ільїна К. О.

Львівський національний університет імені І. Франка, Україна

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Зниження конкурентоспроможності європейської продукції, а також сповільнення темпів економічного зростання, безробіття, недофінансування науки і, як наслідок, непрестижність професії науковців та «утікання мізків» спонукали уряди європейських країн приділяти більше уваги сфері науково-технічного прогресу та технологій. Аби пришвидшити інтенсивність інноваційних змін, європейська спільнота вирішила об'єднати зусилля. Відтак у березні 2000 р. в м. Лісабон відбувся саміт Європейської Ради, на якому за новою стратегією було проголошено курс консолідації дій членів ЄС та побудови конкурентоспроможної «знанневої» економіки. У 2005 р. в м. Барселоні пройшов другий саміт, на якому було прийнято оновлену стратегію під назвою «Новий Лісабон». Координація діяльності мала здійснюватися на основі існуючого співробітництва за допомогою спеціально впроваджених програм: Рамкових програм, EUREKA, Eurostars, COST та ін. [1, с. 8].

Найвагомішим інструментом фінансової підтримки науково-технічного розвитку ЄС стали Рамкові програми, започатковані ще в 1984 р. Вони розробляються Європейською Комісією і схвалюються Радою ЄС та Європейським парламентом. Кожна така програма є інструментом фінансування наукових розробок і реалізується шляхом конкурсного відбору заявок потенційних учасників, серед яких можуть бути наукові колективи вищих навчальних закладів, інноваційні підприємства, фізичні особи із країн – членів ЄС, країн – кандидатів на вступ до ЄС, асоційованих країн. Допускається також участь у конкурсі вчених та наукових організацій з третіх країн. Проте передусім необхідно пересвідчитися, чи відповідає пропонований проект пріоритетам і тематиці конкурсу. Відібрані проекти отримують необхідне фінансування.

Сьома рамкова програма (FP7) стартувала 1 січня 2007 року під назвою «Будівництво Європейського дослідницького простору знань для зростання» і триватиме до 31 грудня 2013 року. FP7 поділяється на чотири тематичні програми, які мають назви «Кооперація», «Ідеї», «Кадри», «Потенціал». Програма «Кооперація» передбачає виконання проектів за найактуальнішими темами. Програма «Ідеї» забезпечує проведення досліджень на стиках наук. Наукові колективи обирають тематику і відповідно до своїх потреб на конкурсній основі отримують фінансування. Формування кадрового складу та покращення його професійного рівня покликана забезпечувати програма «Кадри». Також вона має посприяти поверненню науковців, які виїхали з Європи, і заохоченню притоку спеціалістів з інших країн. Розширенню інноваційного потенціалу Європи має допомогти програма «Потенціал».

Участь України у Сьомій рамковій програмі є великим євроінтеграційним кроком, оскільки дає змогу отримати доступ до значних ресурсів для фінансування передових інновацій, забезпечує співпрацю з іноземними партнерами у науково-технічній галузі, дозволяє стати повноправним членом Європейського наукового простору. За результатами конкурсів Сьомої рамкової програми Україна входить у десятку найуспішніших країн, що не є членами ЄС чи асоційованими країнами, які беруть участь в програмі. Наша держава посідає шосту позицію за кількістю поданих та підтриманих проектів, і сьому позицію – за бюджетним внеском ЄС.

З FP7 тісно пов'язані програми COST та EUREKA. COST здійснює координацію міжнародних наукових проектів. Основними методами її діяльності є організація наукових конференцій та семінарів, короткострокові наукові дослідження тощо. Україна не є членом COST та, незважаючи на це, вітчизняні організації беруть участь у її проектах.

Програма EUREKA велику увагу приділяє комерціалізації науково-технічних розробок [2, с. 9]. Особливістю цієї програми є націленість не лише на розробку інновацій, а й на їхнє ринкове просування. Вона також досить демократична, оскільки учасники, зважаючи на загальні тематичні напрями, самі обирають основні параметри проектів: тематику, час проведення, вартість, коло безпосередніх виконавців тощо. До цієї програми звертаються, коли неможливо втілити певний проект силами однієї країни. Вона забезпечує співпрацю на міжнародному рівні і скорочення витрат на проект – кожен учасник фінансує тільки свою частину. Для фінансового забезпечення можуть залучатись приватні, національні та міжнародні джерела. Країни-учасниці такого проекту фінансують свою частку від загального бюджету проекту, тобто кошти не перетинають кордонів. Україна у 1993 р. стала асоційованим учасником програми EUREKA, а з 2006 р. – її повноправним членом [3].

Можливість брати участь у програмі для наших співвітчизників забезпечує Національний координаційний пункт EUREKA в Україні. Можна приєднатися до вже існуючого проекту або запропонувати свій власний. EUREKA є ринково орієнтованою, проте не має достатньої координації. Щоб компенсувати цей недолік, була розроблена спеціальна програма Eurostars, покликана пов'язати між собою дослідницько-орієнтовану FP7 та ринково-орієнтовану EUREKA [2, с. 10]. Фінансування Eurostars проводиться через спеціальний національний бюджет проектів, який формують країни-члени та через Програмний фонд, який забезпечує ЄС.

Міжнародному співробітництву України сприяє Національний інформаційний центр зі співробітництва з ЄС у сфері науки і технологій (НІІ України), призначений для здійснення інформування про можливості участі в різних інноваційних проектах ЄС. НІІ України фінансується Міністерством освіти і науки України.

Могутнім фінансовим партнером щодо забезпечення інноваційної діяльності в Україні є також Сполучені Штати Америки, зокрема, Фонд цивільних досліджень та розвитку США (CRDF). Фонд є некомерційною організацією, яка сприяє міжнародному науково-технічному співробітництву, підтримуючи спільні науково-дослідні проекти учених США та науковців із країн колишнього СРСР. Фонд виділяє гранти безпосередньо вченим, що працюють у фундаментальній та прикладній науці; гранти на купівлю обладнання, комерціалізацію технологій, проведення конференції, семінарів тощо. Україна є учасником цього фонду [3].

Вітчизняну економіку можна охарактеризувати як малу відкриту, тому при слабкому забезпеченні інноваційних процесів Україна ризикує стати сировинним додатком технологічно розвинених країн. Однак глобалізований світ, окрім небезпек, створює для України також і можливості фінансового забезпечення наукової та інноваційної діяльності через міжнародне співробітництво. І особливо широкі перспективи відкриває участь у програмах FP7, COST, EUREKA, Eurostars та ін. Однак щоб активно долучитися до світових інноваційних процесів, потрібна відповідна політика держави.

Список використаних джерел:

1. Програми та інструменти інноваційного розвитку економіки Європейського Союзу. Українські проєкції: Міжнар. конф., (Київ, листопад, 2006) / [редкол.: П. С. Смертенко, О. В. Коломієць, Т. А. Кінько та ін.]. – К.: ФОП Т. А. Кінько, 2006. – 64 с.
2. Принципи EUREKA та інших європейських програм як чинники інноваційного розвитку України: наук. практ. семінар, (Київ, травень 2009) / [редкол.: П. С. Смертенко та ін.]. – К.: ФОП Т. А. Кінько, 2009. – 72 с.
3. Гороховатська М. Я. Інноваційна складова міжнародного співробітництва [Електронний ресурс] / М. Я. Гороховатська. – Режим доступу: http://www.iee.org.ua/files/alushta/48-gorohovatska-innov_skladova.pdf

Кобченко А. А., Ковальова А. Ю.

Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара, Україна
**ІННОВАЦІЇ ТА ІТ-РІШЕННЯ – ЗАПОРУКА УСПІШНОГО РОЗВИТКУ
БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ**

Інноваційні розробки є базовим елементом розвитку економіки та підприємництва. Новітні економічні і технічні розробки значним чином впливають на ефективність діяльності суб'єкта господарювання а економіки країни в цілому. Актуальність дослідження інноваційного підприємництва в Україні зумовлена тим, що володіючи значними науково-технічними можливостями, вона не в змозі досягти високих темпів зростання. Значною мірою це зумовлено відсутністю ефективного механізму реалізації інноваційного підприємництва, зниженням фінансової підтримки держави, ослабленням науково-дослідних і проектно-технологічних інститутів тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що проблеми науково-дослідної та інноваційної сфери завжди були у центрі уваги вчених економістів. Дослідженню питань інноваційної діяльності присвячено праці П. Друкера, Б. Твісса, Р. Солоу, Є. Тофлера, О. Амосова, Ю. Бажала, В. Воронкової, І. Вініченко, В. Яковець, І. Павленка та ін. [1; 3].

Термін «інновація», був уперше введений І. Шумпетером і Г. Меншем, і у буквальному перекладі означає «втілення наукового відкриття, технічного винаходу в новій технології або в новому виді виробу». Найвідоміші тлумачні словники «Collins Cobuild English Language dictionary» та «Oxford University Press» визначають інновацію як нову ідею чи метод, що впроваджено для виготовлення будь-чого, що ґрунтується на нових ідеях та технологіях [4; 5].

В Законі України «Про інноваційну діяльність» маємо наступне визначення: Інновації – це практичне втілення нових ідей, методологічних знань у відповідні відкриття, винаходи і науково-технічні розробки з метою їхньої комерційної реалізації та досягнення максимальних прибутків з найповнішим задоволенням потреб споживачів [9].

В сучасних українських реаліях, ситуація навколо розвитку технологій неоднозначна. У 2011 р. в Україні вдруге проводилося обстеження інноваційної діяльності за період 2008–2010 рр. відповідно до програми CIS. Протягом 2008–2010 рр. частка інноваційно активних підприємств порівняно з попереднім періодом зросла на 3,0 в. п – в основному за рахунок збільшення частки підприємств, які займалися організаційними та маркетинговими інноваціями. Із загальної кількості обстежених підприємств 4,5% займалися лише технологічними інноваціями, 11,2% – лише організаційними та маркетинговими інноваціями (нетехнологічними інноваціями), 5,3% – технологічними й нетехнологічними інноваціями [10].

Згідно з даними обстеження 2008–2010 рр. рівень інноваційної активності підприємств усіх видів економічної діяльності, зокрема, впровадження технологічних інновацій, помітно зріс: частка інноваційних підприємств у сфері інформатизації зросла з 21,7% до 31,8%, у фінансовій діяльності – з 19,7% до 25,6%, інших послугах – з 16,0% до 19,9% [10].

Однією з умов створення і впровадження інновацій є проведення досліджень і розробок на підприємстві або придбання їх результатів у сторонніх організацій. В останні роки значного розвитку набула ІТ-сфера. Технологічна озброєність і обізнаність великих українських компаній, в тому числі і державних, з кожним роком зростає. Проте більшість все ж таки користуються послугами іноземних профільних фірм задля зменшення прорахунків в проектах і зайвих витрат. Нарешті підприємці і менеджери в Україні почали розуміти важливість якісної трансформації ведення бізнесу і виробництва, а це в свою чергу має впливати на відновлення економічного стану країни.

Останнім часом однією з основних управлінських тенденцій є значне інформаційне перевантаження топ-менеджерів, а це в свою чергу сповільнює процес прийняття рішень. І в сучасних реаліях долають дану проблему завдяки ІТ-технологіям. Проте якщо раніше технології допомагали менеджерам зібрати всю необхідну інформацію, то в наш прогресивний час завдання ІТ – відкинути усі непотрібні дані, щоб уникнути непотрібного спотворення інформації. В залежності від того, які питання стоять перед бізнесом можна обрати найрізноманітніші новітні методи вирішення, які пропонує ІТ-сфера:

1. Скорочення витрат, в тому числі зниження собівартості продукції: Центр обробки даних, централізація ресурсів; Відеоконференція і уніфікація комунікацій; Cloud Computing (хмарні системи, сервери); ERP. Система управління ресурсами підприємства; Моделі ІТ- аутсорсінгу: ПЗ як сервіс, інфраструктура як сервіс, передача обслуговування і підтримки ІТ-інфраструктури спеціалістам тощо.

2. Збільшення обігу, в тому числі розвиток відносин з клієнтами, регіональний розвиток: Business Intelligence (системи бізнес-аналітики); Відео конференція і уніфіковані комунікації; Customer Relationship Management (системи управління взаємовідносин з клієнтами); Контакт-центр, Help Desk, системи самообслуговування тощо.

3. Прозорість управління / управління інформацією: ERP. Система управління ресурсами підприємства; Корпоративні портали; ІТ-аутсорсінг: обслуговування і підтримка ІТ-інфраструктури; Business Intelligence (системи бізнес-аналітики) тощо.

4. Залучення інвестицій: ERP. Система управління ресурсами підприємства; Аналіз ризиків, сертифікації [11].

Одним з найбільш перспективних інструментів для бізнесу сьогодні є хостингові та «хмарні» технології. Дані новації дозволяють економити фінанси за рахунок скорочення капітальних інвестицій. Це особливо актуально в наш час, тому

що в останні роки все більше компаній намагаються мінімізувати інвестиції в розвиток інфраструктури. І хоча «хмарні» технології поки що використовують приблизно 25% ІТ-менеджерів вітчизняних компаній, проте багато з них планують перейти на цю технологію або вивчають її переваги.

Стабільно високий попит на українському ринку на ERP-системи. За оцінками SAP – сегмент великих компаній насичений цими технологіями тільки на 30%. Проте обсяг продаж ERP-систем з кожним роком збільшується, враховуючи те, що вже зараз частка ERP-рішень становить приблизно 13% усього обсягу українського ринку ПЗ і ІТ-послуг [11].

Доволі популярною на ринку ІТ-систем в наш час є технологія HANA (High Performance Analytic Appliance), яка дозволяє оброблювати та аналізувати великі масиви інформації. Основні бізнес-рішення, які базуються на подібних технологіях, стають більш релевантними.

Таким чином можна зробити висновок, що в українського бізнесу є достатньо можливостей для реорганізації та технологізації управлінського, фінансового і технологічного процесів. Найближчим часом збільшення пропозиції ІТ-сфери має призвести до зростання впровадження новацій у всі сфери економіки і бізнесу, а також зміцнення позицій українського підприємництва. Використання новітніх комп'ютерних технологій має призвести до модернізації існуючих потужностей економіки, покращення якості інформаційних процесів, збільшення притоку інвестицій і до укріплення позицій українського підприємництва на світовій арені.

Список використаних джерел:

1. Вініченко І. І. Економічна сутність НТП, інновацій та їх роль у розвитку промислового виробництва / І. І. Вініченко // Економіка і держава. – 2007. – № 4. – С. 9.
2. Медведкін Т. С. Інноваційний розвиток економіки України в контексті глобалізації світового ринку технологій: автореф. дис. канд. екон. наук: спец. 08.05.01 / Т. С. Медведкін. – Донецьк, 2005. – 20 с.
3. Павленко І. А. Організаційні форми співробітництва між наукою і бізнесом / І. А. Павленко // Стратегія економічного розвитку України. – 2009. – № 24–25.
4. Collins Cobuild English Language dictionary. – London, 1987. – P. 1703.
5. Oxford University Press. – Oxford, 1989. – P. 1579.
6. Економічна енциклопедія: в 3 т. / ред. С. В. Мочерний. – К.: Академія. – 2002.
7. Мочерний С. В. Економічний енциклопедичний словник / С. В. Мочерний, Я. С. Ларіна, О. А. Устенко; за ред. С. В. Мочерного. – Львів: Світ, 2005. – 616 с.
8. Сухарський В. С. Економічний словник-довідник / В. С. Сухарський. – Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2002. – 328 с.
9. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 № 40-IV – ВР зі змінами та доповненнями.
10. Обстеження інноваційної діяльності в економіці України за період 2008–2010 років [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
11. Матеріали дослідження компанії «Інком» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.incom.ua>

Крутіна І. А., Кобченко А. А.

Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара

ЗНАЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ В ІННОВАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Стан та розвиток сучасного суспільства характеризується постійною інтеграцією ринків та економік різних держав, міжнародним об'єднанням та глобалізацією підприємств. Одним з головних чинників розвитку став науково-технічний прогрес. У зв'язку з цим компанії в своїй політиці стали приділяти значну увагу розвитку інноваційної діяльності, яка дозволяє розробляти і виводити на ринок нові товари, розробляти і впроваджувати нові технології, створювати і застосовувати нові знання.

В інноваційної діяльності підприємства велике значення має інформація. На стадії появи ідеї інновації для підприємства важлива зовнішня інформація, тому необхідно мати добре організовану систему інформування про досягнення в конкретних галузях науки і техніки, адже джерелами, такої інформації можуть бути маркетингові дослідження, виставки, семінари та ін. [1].

На стадії розробки інновації важливе значення має як зовнішня, так й внутрішня інформація, тому система обміну інформацією між різними підрозділами набуває все більшого значення для ефективної роботи. На стадії ухвалення рішення про інновації роль інформаційної підтримки цього процесу тільки зростає. Для прийняття ефективних рішень необхідно володіти об'єктивною, достовірною, повною інформацією. Також на цьому етапі зростає роль узгодженості внутрішньої та зовнішньої інформації. Необхідні характеристики інноваційного продукту повинні бути порівняні з можливостями підприємства щодо виробництва нового продукту (виробничі потужності, кадри, фінансовий стан та ін.) [2].

Брак зовнішньої інформації та труднощі її отримання можуть призвести до прийняття необґрунтованих рішень через те, що не були враховані певні важливі особливості та характеристики нового продукту. У зв'язку з неповнотою інформації про нововведення в процесі розробки можуть бути виявлені побічні ефекти, що в свою чергу призведе до додаткових витрат або до необхідності зміни технології виробництва.

Забезпечення інформаційної підтримки інноваційної діяльності включає:

- створення і поповнення банків даних науково-технічних результатів і потенційних можливостей виконавців науково-технічних програм і проектів за пріоритетними напрямками;
- здійснення зв'язку з віддаленими інформаційними центрами і базами даних, в тому числі зарубіжними;
- забезпечення доступу зацікавлених організацій та осіб до інформаційних баз даних та інформаційних ресурсів Інтернет в області інноваційної діяльності;
- пошук і відбір інноваційних проектів, пропозицій з виробництва наукомісткої продукції для організацій і фізичних осіб, зацікавлених у їх фінансуванні;

– створення і поповнення банків даних про споживчі властивості товарів провідних фірм і т. п. [3].

Зовнішня інформація, необхідна для інноваційного процесу, визначається такими групами факторів:

1. Завдання, що вирішують учасники інноваційного процесу (багаторазові або одноразові). Інформаційна система повинна бути готовою постійно забезпечувати зовнішньою інформацією робітників, що виконують такі завдання, та давати їм змогу звернення до інших джерел інформації, у разі необхідності вирішення одноразових завдань.

2. Характер рішень, що приймають учасники інноваційного процесу. В рамках інформаційної системи для допомоги при прийнятті рішень можуть формуватися бази даних «прецедентів» розв'язку завдань, подібних до поточної.

3. Можливість створення і підтримки необхідної бази даних учасниками інноваційного процесу. Цей процес може бути виконаний або доповненням таких баз інформацією, що є в розпорядженні даної інформаційної системи, або ж з інших інформаційних систем, що містять необхідну інформацію. Створення таких баз в інформаційній системі в перше чергу повинно бути орієнтовано на допомогу декільком співробітникам, а вже потім на індивідуальні потреби окремих працівників [3].

Беручи до уваги наявні фінансові та інші можливості підприємств України інформаційне середовище інноваційної діяльності варто почати формувати зі створення інтегрованої інформаційної системи. Це допоможе одразу отримати доступ до інформації, що належать до першого рівня інформаційного простору, і забезпечить доступ до безкоштовних інформаційних ресурсів іншого його рівня.

Список використаних джерел:

1. Голубов М. В. Современные технологии управления инновационными процессами в информационной системе компании [Електронний ресурс] / М. В. Голубов. – Режим доступу: <http://www.journal.itmane.ru/node/248>
2. Фатхутдинов Р. А. Инновационный менеджмент / Р. А. Фатхутдинов. – М.: Бизнес-школа «ИНТЕЛ-СИНТЕЗ», 2008. – 593 с.
3. Кочубей В. Ю. Інформаційне забезпечення інноваційної діяльності наукової організації службами інформації / В. Ю. Кочубей // Інформаційне забезпечення інноваційної діяльності: Мат. межд. семінару, Мінськ, 15–16 квітня 2003 р. – Мн.: КНТ при РМ РБ, РНТБ, 2003. – С. 83–86.

Литвиненко Ю. І., Кобченко А. А.

Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара, Україна

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНОГО ІНДЕКСУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Сьогодні розвиток інновацій та інноваційної діяльності загалом має значний вплив на формування державної політики багатьох країн світу, зокрема України. Доказом цього слугує значна кількість різноманітних державних програм, проектів законів, впровадження змін до законів, що вже діють, тощо.

Головними законодавчими актами, що регламентують інноваційну діяльність в Україні є Закон «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. та Закон «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 08.09.2011р. Відповідно до чинного законодавства, інноваційна діяльність – це діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [1].

Відомо, що інновації є важливим елементом для оцінки конкурентоспроможності будь-якої країни, розглянемо цей чинник в розрізі Глобального індексу конкурентоспроможності (The Global Competitiveness Index). The Global Competitiveness Index (GCI), який з 2005 року використовує WEF (World Economic Forum) під час проведення аналізу, базується на 12 «стовпах економічної конкурентоспроможності» одним з яких є інновації. Підіндекс «Інновації» в свою чергу складається з 7 показників: інноваційна спроможність, якість науково-дослідних інститутів, видатки компаній на дослідження і розвиток, взаємозв'язки університетів з промисловістю у сфері досліджень і розвитку, державні закупівлі новітніх технологій і продукції, наявність вчених та інженерів, кількість патентів, отриманих у США (на 1 млн. населення) [2; 3]. Кожен з показників отримує свою оцінку (від 1 до 7) й позицію в рейтингу серед інших аналізованих країн. Відзначимо, що для оцінки позитивною є тенденція до збільшення, а для позиції в рейтингу, в свою чергу, – до підвищення (від кількості аналізованих країн до 1 місця в рейтингу).

У табл. 1 наведено показники підіндексу «Інновації» для України у період з 2008–2009 рр. до 2012–2013 рр.

Таблиця 1. Зведена таблиця показників підіндексу «Інновації» для України

Показник	2008–2009		2009–2010		2010–2011		2011–2012		2012–2013	
	Рейтинг з 134 країн	Оцінка (1–7)	Рейтинг з 133 країн	Оцінка (1–7)	Рейтинг з 139 країн	Оцінка (1–7)	Рейтинг з 142 країн	Оцінка (1–7)	Рейтинг з 144 країн	Оцінка (1–7)
Інновації:	52	3,4	62	3,21	63	3,11	74	3,11	71	3,16
1. Інноваційна спроможність	31	3,8	32	3,7	37	3,5	42	3,4	58	3,3
2. Якість науково-дослідних інститутів	48	4,2	56	3,9	68	3,6	72	3,6	64	3,7
3. Видатки компаній на дослідження і розвиток	52	3,3	68	3,0	69	3,0	75	3,0	104	2,7
4. Взаємозв'язки університетів з промисловістю у сфері досліджень і розвитку	49	3,6	64	3,5	72	3,5	70	3,6	69	3,6
5. Державні закупівлі новітніх технологій і продукції	54	3,7	85	3,3	112	3,1	112	3,1	97	3,2
6. Наявність вчених та інженерів	54	4,4	50	4,4	53	4,3	51	4,3	25	4,8
7. Кількість патентів, отриманих у США (на 1 млн. населення)	65	0,3	64	0,5	64	0,4	71	0,3	51	2,1

Бачимо, що загалом позиція України за підіндексом «Інновації» протягом аналізованих періодів мала схильність до зниження, крім останнього часового проміжку: з 74 позиції в 2011–2012 рр., він піднявся на 3 пункти до 71 у 2012–2013 рр. Проте необхідно відзначити, що, незважаючи на те, що у 2010–2011 рр. та 2011–2012 рр. оцінка показника не змінювалась (3,11), позиція в рейтингу значно знизилась – з 63 до 74. Найчастіше таке явище пов'язано, перш за все, зі зростанням показника в інших країнах, які аналізуються.

Такі показники, як інноваційна спроможність та видатки компаній на дослідження і розвиток, протягом аналізованих періодів, на жаль, мали негативну тенденцію до зниження з 31 до 58 позиції та з 52 до 104 відповідно. Цікаво, що якщо за показником інноваційна спроможність оцінка з року в рік знижується, то за показником видатки компаній на дослідження і розвиток оцінка залишалася стабільною (3,0) у 3 з 5 аналізованих часових проміжках.

За іншими показниками підіндексу «Інновації» спостерігається загальна тенденція до підвищення у 2012–2013 рр. у порівнянні з попередніми роками. Найстабільнішим, на думку авторів, є показник взаємозв'язків університетів з промисловістю у сфері досліджень і розвитку, оцінка за яким коливається в межах 3,5–3,6.

Підіндекс «Інновації», як зазначалось вище, є одним з елементів, що формують загальний рейтинг та оцінку Глобального індексу конкурентоспроможності країни, тож вплив зміни під індексу на GCI проаналізуємо за допомогою рис. 1.

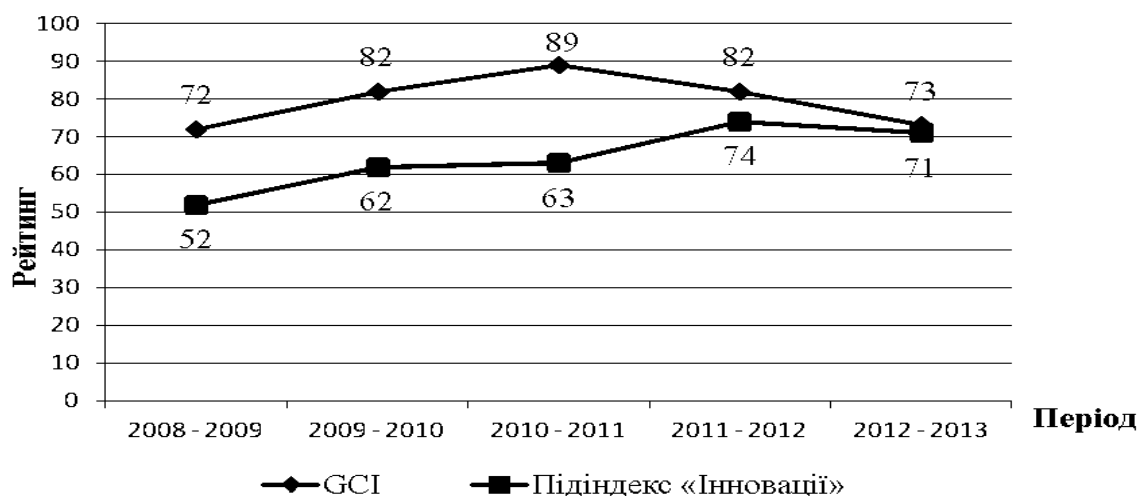

Рис. 1. Підіндекс «Інновації» та GCI

На рис. 1 виразно видно, що підіндекс «Інновації» є лише одним з чинників, від яких залежить рейтинг та оцінка GCI, адже ми бачимо, що загальний рівень підіндексу протягом майже усього аналізованого періоду значно вище за GCI; тож, якщо б оцінка та позиція в рейтингу залежали лише від інновацій, то, можливо, Україна мала б кращі показники відповідно.

Важливо також відзначити наступні світові індекси, що містять інформацію про розвиненість інновацій та інноваційної діяльності в країні. Глобальний інноваційний

індекс (Global innovation index) складається з 80 різних змінних, які детально характеризують інноваційний розвиток країн світу, що знаходяться на різних рівнях економічного розвитку. За цим показником у 2012 р. Україна посіла 63 місце в загальному рейтингу. Для порівняння у 2011 р. Україна займала 60 місце, у 2010 р. – 61 місце, у 2009 р. – 79 [4]. Крім того, у розрізі Глобального інноваційного індексу окремо виділяють Індекс інноваційної ефективності, який характеризує створення спеціальних умов для сприяння інноваційній результативності. За цим показником у 2012 р. Україні належить 14 місце серед 141 досліджуваної країни. Так, у 2011 р. Україна займала 40 місце, а у 2010 р. – 54 місце, що свідчить про значне підвищення ефективності інноваційної діяльності [5].

Отже, інновації та інноваційна діяльність є важливим елементом підчас аналізу будь-якої країни, а також є перспективним и важливим чинником для її сталого розвитку, тож виникає необхідність своєчасного оцінювання цих показників. Авторами було проаналізовано інновації та інноваційну діяльність в Україні у контексті Глобального індексу конкурентоспроможності.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
2. Офіційний сайт World Economic Forum [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.weforum.org/>
3. Competitiveness Library of the World Economic Forum [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.weforum.org/content/pages/competitiveness-library>
4. Дослідження INSEAD: Глобальний індекс інновацій 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.csr-ukraine.org/interes/dosludjennya_insead_global_undeks.html
5. Innovation Efficiency Index [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.globalinnovationindex.org/gii/main/analysis/rankings.cfm?vno=a1&viewall=true>

Матасова А. А.

Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ РИНКУ ПОСЛУГ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ І УЧАСТЬ У НЬОМУ УКРАЇНСЬКИХ ПРОДУЦЕНТІВ

Підвищення рівня життя, зміни структури людства призвели до стрімкого розвитку сфери послуг у світовій економіці. Як свідчить практика сфера послуг є однією з найважливіших і швидкозростаючих складових сучасної економіки. Так, у розвинених країнах світу частка сфери послуг в структурі ВВП перевищує 70%, і зайнято в ній близько 60% робочої сили [2].

Проте зростання масштабів міжнародного ринку послуг є не єдиним феноменом сучасного світового господарства. Більшу увагу привертає трансформація самого змісту та природи міжнародного ринку послуг в умовах глобалізації. Це явище досліджується на рівні ООН, СОТ, у науково-дослідних інститутах багатьох країн, оскільки змінює характер усієї світової економіки.

Важливою рисою трансформаційної природи міжнародного ринку послуг є те, що основним фактором виробництва на ньому стає вже не робоча сила, а інформація, що відповідає формуванню «нової економіки», яка базується на науці, освіті та інформаційних технологіях.

Трансформація змісту і природи міжнародного ринку послуг зумовлена низкою чинників, що супроводжують процеси глобалізації і є її яскравими ознаками: науково-технічний прогрес, розвиток інформаційних технологій та Інтернету, поширення процесів транснаціоналізації світової економіки, політики лібералізації, та зростання мобільності факторів виробництва.

На сучасному етапі на міжнародному ринку послуг спостерігається мультиплікаційний ефект розвитку (еволюція одних видів послуг, зумовлює розвиток інших), що є однією з причин його стрімкого зростання. Особливу роль в цьому процесі відіграють інформаційні послуги, динаміка розвитку яких значно прискорила рух інформації в просторі, що дало можливість розширити спектр фінансових, ділових, консалтингових, освітніх послуг, підвищило якість їх надання. Таким чином, з одного боку, ринок послуг є важливим споживачем нових технологій, з іншого-завдяки процесу інтернаціоналізації та зростаючій технологічній місткості послуг вони самі стають джерелом інновацій.

Використання інформаційних технологій може докорінно змінити уявлення про те, що порівняльними перевагами у галузі експорту високотехнологічних послуг володіють лише розвинуті країни. Сьогодні з ними успішно конкурують країни, що розвиваються, в першу чергу Індія, Китай, Філіппіни.

Низка країн, що розвивається, уже почали спеціалізуватися на експорті певних видів послуг на міжнародному ринку. Так, Індія є вагомим постачальником аудіовізуальних послуг завдяки розвинутій кіноіндустрії, їх експорт за минулі роки збільшився у 2,5 раз. У першій п'ятірці світових експортерів портових послуг знаходяться Сінгапур, Корея, Китай. У Галузі будівельних послуг 51 із 150 найбільших компаній належать до країн, що розвиваються (Китай, Південна Корея, Єгипет). Важливими гравцями на міжнародному ринку медичних послуг стають Південна Африка, Коста Ріка та Чілі. Лідером з підготовки фахівців в галузі ІТ вважається Індія [1].

Для України, розвиток інновацій у сфері послуг також набуває пріоритетного значення, у зв'язку з фінансовою кризою, погіршенням ситуації на ринках збуту для українських виробників, довготривалими заходами з переоснащення виробництва, нестабільністю в політичній і соціальній сферах.

Сфера послуг економіки України має тенденцію до зростання, яке простежується у вдосконаленні послуг, розвитку людських ресурсів, освоєнні наукового знання. Можна виділити наступні сталі риси розвитку: – поштовхався розвиток наукомістких галузей сервісу, багато з яких почали спиратися на технологічно складний і інноваційний виробничий апарат. Хвиля відновлення захопила й традиційні

галузі-торгівлю, транспорт, побутові послуги, рекреаційні галузі і т. п.; – очікується зростання попиту на такі сфери послуг, як-роздрібний банкінг, ритейл і медицину, тобто послуги, які споживає стабільний середній клас, також можливий значний розвиток туризму – як українських курортів, таку і туроператорів, які обслуговують поїздки українців за кордон; – зростають капіталовкладення до сервісного сектору України через низьку капіталомісткість і невисоку середню вартість інвестиційних проектів та меншу ступінь інвестиційного ризику [3].

Подальший розвиток сфери послуг в країні неможливий без формування ефективної державної політики, і детально розробленої стратегії. Також доцільне вирішення питання розвитку сучасних видів послуг.

Таким чином, в умовах глобалізації світової економіки сфера послуг набуває динамічного розвитку та стає одним із впливових чинників, від яких залежить зростання економіки, підвищення конкурентоспроможності країни на світових ринках, піднесення добробуту населення. Економічна глобалізація, а також розвиток регіональних інтеграційних процесів дедалі більшою мірою стирають кордони між «внутрішніми» та «зовнішніми» послугами, стираються межі і в торгівлі ними. Подальший вплив глобалізації призведе до формування глобальної сервісної економіки з активною участю країн, що розвиваються, та країн з перехідною економікою.

Список використаних джерел:

1. Максименко Т. В. Сучасна сфера послуг і особливості її становлення у транзитивній економіці / Т. В. Максименко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. – № 1. – С. 68–70.
2. Мельник Ю. Міжнародний ринок послуг в умовах транснаціоналізації економіки / Ю. Мельник // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2007. – № 3. – С. 84–94.
3. Романків І. Я. Розвиток ринку послуг в Україні / І. Я. Романків // Фінанси України. – 2011. – № 11. – С. 38–45.

К. э. н. Могилевская О. Ю.

Киевский Международный университет, Украина

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ МЕЖДУНАРОДНОГО РЫНКА ТЕХНОЛОГИЙ

Под понятием международного технологического обмена в широком смысле подразумевается проникновение любых научно-технических знаний и обмен производственным опытом между странами, а в узком – передача научно-технических знаний и опыта, относящихся к воспроизводству конкретных технологических процессов.

В международной экономике технологии обычно рассматриваются как развитой фактор производства, отличающийся высокой международной мобильностью,

а само понятие «технология» трактуется как совокупность научно-технических знаний, которые можно использовать при производстве товаров и услуг.

Можно выделить два уровня предпосылок развития международного обмена технологиями:

1) на уровне страны – это неравномерность развития стран мирового хозяйства в научно-технической сфере, что, прежде всего, связано с недостаточным объемом затрат на НИОКР в большинстве стран и с различием целей их применения. В промышленно развитых странах приобретение технологии способствует модернизации производственного аппарата в различных отраслях. Для развивающихся стран – это средство преодоления технологической отсталости и создания собственной промышленности, ориентированной на удовлетворение внутренних потребностей;

2) на уровне организаций приобретение технологии способствует: решению конкретных экономических и научно-технических проблем; преодолению узости научно-технической базы отдельного предприятия, недостатка производственных мощностей и иных ресурсов; получению новых стратегических возможностей в развитии.

В первом случае международный технологический обмен осуществляется в некоммерческих формах, примером чему могут служить научно-технические публикации, проведение выставок, обмен делегациями, миграция специалистов, обучение студентов и аспирантов, деятельность международных организаций по сотрудничеству в области науки и техники. Во втором – в коммерческих формах, т. е. передача на условиях лицензионных соглашений прав пользования изобретениями, технической документации, поставка различного промышленного оборудования, инжиниринговые услуги, подготовка и стажировка специалистов, управленческие контракты, научно-техническое и производственное кооперирование.

Передача технологии в коммерческих формах подразумевает, что технология является специфическим товаром. Покупатель новой технологии получает в свое распоряжение научно-технические разработки или созданные производственно-технологические процессы. Использование таких разработок и процессов в качестве элементов производительного капитала позволяет выпускать товарную продукцию, обладающую повышенной конкурентоспособностью.

Повышенная конкурентоспособность продукции, производимой с помощью новой технологии, находится в обратной зависимости от масштабов распространения данной технологии. Чем выше степень монополизации научно-технических знаний и производственно-управленческого опыта, тем сильнее позиции собственника технологии на товарном рынке. Таким образом, вполне понятно стремление стран и отдельных фирм, достигших высокого технического уровня, сохранить свою монополию на новые технологии.

Научно-технические знания могут предоставляться как услуги путем заключения соглашений на их использование в течение определенного срока за конкретное вознаграждение, что реально отличает их от обычной торговли товарами.

Развитие системы интеллектуальной собственности способствует превращению научно-технических продуктов в товары даже в тех случаях, когда на них не установлена искусственная монополия как на объект хозяйства с помощью патента. В этом случае ведущую роль играет ноу-хау, непатентованные научно-технические знания и производственный опыт конфиденциального характера, отличающийся от других объектов интеллектуальной собственности тем, что его владелец обладает естественной монополией.

Агентами рынка технологий выступают крупные промышленные компании и мелкие инновационные фирмы, которые продают и покупают не только научно-технические знания, но и определенные технологии. Международный характер развития новейших технологий позволяет даже средним по размерам фирмам добиваться впечатляющих результатов. Они квалифицированно и целенаправленно проводят инновационную деятельность как предприниматели, осуществляя передачу технологического ноу-хау. Небольшие фирмы более гибко реагируют на изменения, охотнее идут на риск, имеют лучшие внутренние связи, что дает им немалые преимущества в конкуренции на рынке технологий и позволяет легко вписаться в межфирменное сотрудничество.

В последние годы наиболее развит рынок лицензий и патентов, рынок консалтинга, инжиниринговых и других услуг. Динамично развивается экспорт методов управления и организации. Это услуги по управлению производством, в т. ч. ответственность за технический и инженерный аспекты производства, управление кадрами, обучение местной рабочей силы, покупку техники и сырья, маркетинг и финансовые операции. Для фирмы – реципиента это устраняет необходимость в прямых инвестициях как средстве получения управленческой помощи, что могло бы привести к потере капитала.

Смирнова Т. А., Добромирова О. В.

Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара, Україна

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Сучасна ситуація в економіці України склалася під впливом світової економічної кризи, для подолання наслідків якої необхідне прийняття радикальних рішень. Одним з можливих вирішень даного питання є перехід до інноваційного типу розвитку. Вичерпання чинників екстенсивного економічного розвитку обумовлює постійне посилення уваги до пошуку нових факторів прискорення економічної динаміки, адекватних сучасному стану розвитку світової економіки.

Інноваційний тип розвитку передбачає перенесення акценту на використання принципово нових технологій, випуск високотехнологічної продукції, прогресивні організаційні і управлінські рішення в інноваційній діяльності, інтелектуалізація всієї виробничої діяльності.

Перехід до інноваційної моделі економічного розвитку потребує реалізації трьох головних завдань:

- розвитку конкурентоспроможного підприємницького сектора та його ядра – великих корпорацій, його здатності до концентрації і перерозподілу коштів у пріоритетні напрями;
- слідування державним пріоритетам розвитку освіти, науки і технологій;
- повноцінної інтеграції в глобальну інноваційну сферу, світову торгівлю наукоємними товарами та інтелектуальною власністю.

Таблиця 1

Рік	Частка підприємств, що займалися інноваціями, %	Упроваджено нових технологічних процесів, шт.
2007	10,0	1145
2008	11,5	1419
2009	10,8	1647
2010	10,7	1893
2011	11,5	2043

Серед видів послуг, де найбільш поширюються інновації, є: готельний та ресторанный бізнес – 10,3%; діяльність транспорту та зв'язку – 16,4%; операції з нерухомим майном, орендою, інжинірингом та наданням послуг підприємцям – 75,5%; освіта – 2,1%; охорона здоров'я та надання соціальної допомоги – 4,3%; надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури – 10,3%.

Фундаментальною причиною низького темпу інноваційної діяльності в Україні є низький платоспроможний попит на інновації, внаслідок чого майже 80% фінансування інноваційної діяльності у промисловості здійснюється за рахунок власних коштів підприємств. Тобто, на даний момент гальмування поширення інноваційної діяльності підприємств України пояснюється, в першу чергу, обмеженістю джерел її фінансування. Також, недостатньо використовуються в Україні непрямі заходи стимулювання впровадження інновацій.

Ще однією з перешкод розвитку інноваційної діяльності в Україні також є законодавча база. Головною проблемою законодавчої бази є відсутність координації законодавчих актів між собою та їх невідповідність економічній ситуації в країні. На даний момент необхідне використання наявної науково – технологічної бази у промисловості, тобто тісний зв'язок між науковими досягненнями та впровадженням створених нових технологій у виробництві.

Також, впровадження інновацій на підприємствах характеризується нерівномірністю та великими перервами. Багато підприємств розуміють необхідність введення інновацій, але на цьому шляху їм заважають, як вже було зазначено, в першу чергу фінансові чинники. Багато випадків введення інновацій не являються успішними через помилки у розрахунках та плануванні.

Згідно зі Стратегією інноваційного розвитку України на 2010–2020 рр. в умовах глобалізації та міждержавної програми інноваційного співробітництва держав

СНД на період до 2020 р., частка інноваційної продукції в обсязі промислового виробництва має зрости й сягнути 20% до 2020 р. Виходячи з міжнародної практики, якщо у ВВП країни частка інноваційної продукції складає менше 20%, то національна продукція втрачає конкурентоспроможність. Середньоєвропейський показник складає 25–35%. В Україні ж зростання ВВП на основі нових технологій сягає лише 4%.

Рівень інноваційної активності підприємств збільшиться у два–три рази.

На нашу думку, пріоритетами розвитку інноваційного потенціалу вітчизняних підприємств на рівні держави на майбутнє мають стати:

- держзамовлення на інноваційну продукцію;
- створення мережі інноваційних впроваджувальних підприємств;
- цілеспрямована підготовка кадрів, менеджерів інноваційної діяльності;
- використання першочергово, наукових розробок вітчизняних науковців;
- активна співпраця органів влади між собою, а також з бізнесом;
- створення умов для розвитку різноманітних форм підприємництва у сфері науки, виробництва і обороту.

Отже, підводячи підсумки, необхідно зазначити, що запровадження інноваційних технологій на підприємствах України відіграє надзвичайно важливе значення в економічному розвитку країни, в конкурентоспроможності товарів в порівнянні з іншими країнами. Проте необхідно враховувати низку проблем, що стримують їх інноваційний розвиток.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Державного комітету статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Офіційний сайт Державного агентства України з інвестицій та інновацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrproject.gov.ua>
3. Гуменюк М. Типізація секторів інноваційного розвитку регіону за тенденціями зміни валової доданої вартості / М. Гуменюк // Економіст. – 2009. – № 11.
4. Харів П. С. Оцінювання рівня інноваційно-технологічного розвитку регіонів в період економічної нестабільності / П. С. Харів // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – № 18.

Стасюк Ю. М., Костюченко М. К.

Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара, Україна

РИЗИКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: МІЖНАРОДНИЙ ТА УКРАЇНСЬКИЙ АСПЕКТИ

Інноваційний ризик особливо важливий у сучасній підприємницькій діяльності, яка перебуває на етапі збільшення капіталів, що використовуються як для виробництва існуючих товарів (послуг), так і для створення нових, які раніше не вироблялися. Інноваційний ризик характеризує ймовірність втрат, що виникають при вкладенні підприємницькою фірмою засобів у виробництво нових товарів (послуг), які, можливо, не знайдуть очікуваного попиту на ринку [1; 2].

Таблиця 1. Ризики інноваційної діяльності

Ризики мікросередовища	Ризики макросередовища
<ul style="list-style-type: none"> – організаційні ризики (неефективна стратегія інноваційної діяльності підприємства, погане організування підрозділів, які займаються інноваційними розробками, неефективно побудовані канали поширення інформації в процесі інноваційної діяльності, можливі конфлікти в процесі реалізації інноваційних розробок, невдало підібрані стилі керівництва та форми влади); – маркетингові ризики (неефективний підбір відповідних маркетингових стратегій); – продуктові ризики (неефективний підбір відповідних технологій, постачальників ресурсів, підрядників, неякісно організована система управління запасами); – фінансові ризики (брак необхідних для реалізації інноваційних проектів коштів, погіршення фінансового стану підприємства, складність одержання зовнішніх позик для фінансування інноваційних проектів); – ризики управління персоналом (неспроможність штатних працівників підприємства самостійно реалізувати інноваційний проект, плінність кадрів, неефективна система мотивування працівників, які задіяні у процес інноваційної діяльності); – техніко-продуктові ризики (ризик того, що інноваційний продукт (товар, послуга, технологія тощо) не виконає тих технологічних завдань, які перед ним поставлені) [3] 	<ul style="list-style-type: none"> – складність прогнозування кон'юнктури у тій чи іншій сфері діяльності, зростання рівня конкуренції, існування різноманітних бар'єрів входу на ринок з інноваційними продуктами; – зміна валютних курсів, відсоткових ставок, принципів оподаткування, митних правил, політичних обставин; зміни смаків та вподобань споживачів, зниження їх рівня купівельної спроможності [3]; – ризики неспроможності отримати необхідні ресурси для проведення інноваційної діяльності; – ризики втрати інноваційних розробок через незначну взаємодію науки, держави і бізнесу [4]

Для управління ризиками нами було розглянуто досвід першої п'ятірки країн, що мають найвищий рейтинг за Глобальним індексом інновацій – Global Innovation Index (GII) [5].

1. Швейцарія (бали за ГІІ – 68,2). В економіці країни забезпечується підтримка малого бізнесу та його виходу на міжнародну арену. Корпоративні податки у Швейцарії – одні з найбільш привабливих в країнах ОЕСР. Загальний федеральний та місцевий податок на прибуток становить у Швейцарії 21,2% – порівняно з 39,2% у США. На відміну від більшості країн, окремі швейцарські кантони стягують більшу частку податків і мають вищий рівень автономії у встановленні власних податкових ставок.

2. Швеція (бали за ГІІ – 64,8). Інноваційний розвиток країни передбачає:

- розвиток знань як платформи для інноваційної діяльності;
- створення та підтримку інноваційних бізнес-утворень та підприємницьких структур;
- підвищення внеску держави у розвиток інноваційної діяльності;
- стимулювання розвитку інноваційного підприємництва серед населення [6].

3. Сінгапур (бали за ГІІ – 63,5). Міністерство освіти потужно субсидує систему освіти країни, щоб забезпечити меритократичний принцип, який визначає та плекає талановитих молодих студентів, які в майбутньому займуть позиції лідерів. Сьогодні Сінгапур є лідером у ряді галузей, що пов'язані з освітою, в тому числі біомедичних науках. Лише за останні десять років кількість науковців різко зросла з 14500 до 26600 осіб – більш ніж на 80%.

4. Фінляндія (бали за ГІІ – 61,8). Фінляндія надає найщедріші податкові кредити на дослідження й розвиток серед країн ОЕСР. Компанія може отримати до 50% своїх коштів на дослідження й розвиток у перший рік; на другий – держава покриває 40%, і на третій – 30%. Існує механізм, який уможливорює пришвидшення фінансування для малих і середніх підприємств, а період очікування на схвалення в більшості випадків становить лише три місяці. Всі податкові кредити або вираховуються зі щорічних корпоративних податків, або ж відшкодовуються через три роки, що надає більшу гнучкість [6].

5. Великобританія (бали за ГІІ – 61,2). Основні принципи й стратегія державної підтримки розвитку високих технологій на сучасному етапі включають:

- постійне підвищення залучення приватних інвестицій в НДДКР і підвищення залучення бізнесу в наукову діяльність;
- стійке забезпечення наукового сектора вченими, інженерами й технологами;
- збільшення державної допомоги науці; пряме державне фінансування НДДКР у вигляді субсидування й надання грантів;
- податкові пільги в сфері інноваційної діяльності;
- співробітництво й діалог між індустрією й науковими колами;
- розвиток НДДКР у регіонах [6].

Отже, Україні для забезпечення інноваційного розвитку економіки слід дослідити досвід розвинених країн в цій сфері та впровадити, наприклад, механізми податкового кредитування для підтримки розвитку високих технологій.

Список використаних джерел:

1. Богомол О. Г. Управління ризиками інноваційної діяльності підприємства [Електронний ресурс] / О. Г. Богомол. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Economics/67945.doc.htm
2. Ризики в экономике: учеб. пособ. для вузов / под ред. проф. В. А. Швандара. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 380 с.
3. Zhezhukha V. Y. Risks of innovative activity of enterprises [Електронний ресурс] / V. Y. Zhezhukha. – Режим доступу: http://www.archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvntu/19_2/177_Zhezhucha_19_2.pdf
4. Семиноженко В. Мінімізувати ризики інноваційного бізнесу має держава [Електронний ресурс] / В. Семиноженко. – Режим доступу: http://www.utr.tv/tochka_zory/1803574-volodimir-seminozhenko-mnmzuvati-riziki-nnovacynogo-bznesu-maye-derzhava.html
5. The Global Innovation Index [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.globalinnovationindex.org/gii/main/fullreport/index.html>
6. Center for Regional Policy Studies. Вісім найкращих інноваційних ідей з усього світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.crps.sumynews.com/publications/item/130-liknep-dlya-yanukovycha-visim-najkrashhyx-innovacijnyx-idej-z-usogo-svitu.html>

Д. е. н. Хамініч С. Ю.*, Переверзева О. В.**

**Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара, Україна;*

***Дитячий будинок «Світанок», м. Дніпропетровськ, Україна*

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Модернізація освіти в Україні, спрямована на демократизацію та гуманізацію, обумовлює необхідність впровадження інноваційних технологій, зокрема в освіті людей з особливими освітніми потребами. Інклюзія є одною з основних тенденцій розвитку освіти в Україні. На сьогодні в Україні спостерігається парадоксальна, але, в цілому, типова для трансформаційного періоду ситуація, що характеризується наявністю законодавства, яке декларує права дітей з особливими потребами на розвиток, здобуття освіти, соціальну інтеграцію, і, водночас, не вказує практичних механізмів їх реалізації. Державна соціальна політика значною мірою зорієнтована на сегрегацію та ізоляцію осіб з особливостями психофізичного розвитку. Філософія інклюзивної освіти базується на переконаннях у необхідності зміни освітньої парадигми – реформуванні шляхом об'єднання двох традиційних систем (спеціальної і загальної освіти) в єдину освітню систему.

Проблематика інклюзивної освіти розглядається в працях наступних вчених Д. Бішопа, Д. Гарнера, А. Дайсона, М. Кінг-Сірса, П. Міттлера, Д. Леско, М. Уїлла, Б. Крауфа, Д. Попойнта, Д. Річлера, М. Фореста, Д. Фрайзена, Р. Хайкі. Вивченням окресленої проблеми на пострадянському науковому просторі чи мало приділяють уваги такі вчені як: В. Ардзінба, Т. Бут, С. Колосов, А. Колупаєва, І. Ломакова, М. Сварнік, В. Ткачук, О. Ярская-Смірнова та ін.

Метою дослідження є розгляд інклюзивної освіти в контексті інноваційного розвитку України.

Інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права осіб на освіту та права здобувати її за місцем проживання, що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами в умовах загальноосвітнього закладу [1]. Це процес, у якому заклад намагається відповідати на потреби всіх осіб, вносячи необхідні зміни до навчальної програми та ресурсів, щоб забезпечити рівність можливостей усіх осіб, незалежно від їхнього психофізичного стану.

Основними принципами інклюзивної освіти є:

- 1) рівний доступ до навчання в загальноосвітніх закладах та отримання якісної освіти кожною дитиною;
- 2) визнання здатності до навчання кожної особи та необхідність створення суспільством відповідних умов для цього;
- 3) забезпечення права осіб розвиватись у родинному оточенні та мати доступ до всіх ресурсів місцевої спільноти;
- 4) навчальні програми, які ґрунтуються на особистісно орієнтованому та індивідуальному підходах, що сприяють розвитку навичок навчання протягом усього життя;

5) визнання факту, що інклюзивне навчання передбачає додаткові ресурси, необхідні для забезпечення особливих освітніх потреб осіб;

6) використання результатів сучасних досліджень та практики в реалізації інклюзивної моделі навчання;

7) командний підхід у вихованні та навчанні дітей, який передбачає залучення педагогів, батьків, спеціалістів [2, с. 11].

Інклюзивне навчання в загальноосвітніх закладах відображає одну з головних демократичних ідей – усі особи є цінними й активними членами суспільства. Інклюзія означає розкриття кожного особи за допомогою освітньої програми, яка є достатньо складною, але відповідає його здібностям. Вона враховує потреби, а також спеціальні умови та підтримку, яка забезпечується медико-соціальним та психолого-педагогічним супроводом.

Метою інклюзивної навчання – є розбудова інклюзивного суспільства, що дозволяє кожному, незалежно від віку й статі, етнічної належності, здібностей, наявності або відсутності особливостей у розвитку, брати участь у житті суспільства й робити свій внесок в його розвиток. Саме головне – дитина вчиться життєдіяльності в оточенні здорових дітей, що формує спрямованість до повноцінного життя, до усвідомлення власної спроможності, підвищення якості власного буття. Проте готовність до навчання у звичайних українських загальноосвітніх навчальних закладах осіб з особливими освітніми потребами ще доволі незначна, пов'язано це, насамперед, з непоінформованістю населення щодо суті інклюзивної освіти, її переваг. Її корисність у тому, що слухачі з вадами розвитку звикають жити в середовищі своїх здорових чи то відносно здорових однолітків, беруть участь у житті навчального закладу, привчаючись таким чином до активного життя в соціумі. Їхні ж однолітки звикають толерантно сприймати людей з особливими потребами і ставитися до них як до рівних [3].

Питання впровадження інновацій в освіту осіб з особливими освітніми потребами досить суперечливе й водночас, актуальне, яке потребує всебічного вивчення. Практики – спеціалісти вважають, що інклюзивна освіта – це інноваційна, альтернативна модель освіти, що стає вимогою сьогодення. Мета нашої держави виплекати людину з освітніми потребами, яка необхідна Україні в третьому тисячолітті – професіонала та гідного громадянина України.

Список використаних джерел:

1. Синьов В. Нова стратегія розвитку корекційної педагогіки в Україні / В. Синьов, А. Шевцов // Дефектологія. – 2004. – № 2. – С. 6–11.
2. Сучасні тенденції розвитку спеціальної освіти (українсько-канадський досвід): мат. Міжнар. конф. / за ред. В. І. Бондаря, Р. Петришина. – К.: Наук. світ, 2004. – 200 с.
3. Концептуальні аспекти інклюзивної освіти. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: навч.-метод. посіб. / [А. А. Колупаєва, Ю. М. Найда, Н. З. Софій та ін.]; за заг. ред. Л. І. Даниленко. – К., 2007. – С. 128.

Чабаненко Ж. М., Голей Ю. М.

Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара, Україна
**АКТИВІЗАЦІЯ ШЛЯХІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВАМИ МАШИНОБУДУВАННЯ В УКРАЇНІ**

Рівень розвитку машинобудування є одним із основних показників економічного розвитку країни та основним індикатором, що дозволяє оцінити її інноваційну систему. На жаль, продукція машинобудування України не завжди може конкурувати із західними аналогами, тому що їй притаманні низький рівень маркетингової орієнтації і слабка інноваційна діяльність. Інноваційна діяльність – це діяльність, що спрямована на вирішення і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоспроможних товарів і послуг. Тому одним із основних завдань сучасної державної економічної політики є розробка і здійснення заходів щодо стимулювання розвитку високотехнологічних видів продукції машинобудування [1].

Реалізація інноваційних рішень можлива за умови виваженої інноваційної політики, яка формує умови залучення до інноваційної діяльності головні функціональні служби підприємства. Вони повинні забезпечити розробку інноваційної стратегії машинобудівних підприємств. Визначне місце займають маркетингові дослідження, прогнозування та стратегічне планування; контроль і аудит.

Протягом останніх років для машинобудування характерно нарощування виробничої та інвестиційної активності при нестабільній динаміці інноваційної активності. Обсяг інвестицій в основний капітал у машинобудування у 2010 році досяг 4400 млн. грн. переважно за рахунок власних коштів [2]. Проте, показники інвестиційної активності у сфері виробництва машин та устаткування в Україні не відповідають потребам. Частка виробництва машинобудівної продукції в загальному обсязі промисловості протягом останніх років складає менше 14%, а у 2009 році взагалі лише 10,6%, тоді як в Японії, Німеччині, США цей показник становить понад 40–50%.

Серед передових промислових технологій, що застосовують сучасні машинобудівні підприємства, найбільш поширеними є системи автоматизованого проектування та конструювання (використовують близько 32% підприємств), локальні мережі для проектування та виробництва (30%), технології виробництва продукції кінцевої форми (25%), гнучкі виробничі системи (20%), прилади виводу САПР для контролю виробничого обладнання (11%), планування виробничих ресурсів (10%). На жаль, лише 5% машинобудівних підприємств використовують системи моделювання та імітації технологій і тільки 1% підприємств користується технологіями комп'ютерно-інтегрованих виробництв [3].

Дніпропетровська область відноситься до найбільших промислових регіонів України. В ній зосереджені підприємства важкого, транспортного машинобудування,

верстатів і приладобудування. При цьому, найбільша частка (80%) обсягу виробництва сконцентрована на підприємствах Дніпропетровська, Кривого Рогу, Дніпродзержинська. За 2010 р. підприємствами в Дніпропетровській області реалізовано продукції на суму 10,1 млрд. грн., з якої 58,8% припадає на виробництво транспортних засобів та устаткування, 18,78% – машини та устаткування, 22,37% – електричного та оптичного устаткування [4].

В розвинутих промислових регіонах: в Дніпропетровській, Донецькій, Луганській, Харківській і Запорізькій областях є доцільним розвивати машинобудівні комплекси, які б зосредили кошти для виробництва машин комунального господарства, призначеного для санітарного очищення і прибирання територій населених пунктів. В другій половині ХХ ст. уже була створена спеціалізована галузь – комунальне машинобудування. Проте, в період побудови ринкової економіки незалежної держави, не вистачало внутрішніх інвестиційних коштів для прискореного розвитку цієї галузі. У розвинених країнах ринкової економіки є багатий позитивний досвід виробництва машин для санітарного очищення населених пунктів, які призначаються для збору і вивозу на місця знезараження і утилізації сміття і нечистот. Крім того, доцільно було б виробляти пілососні машини з цистернами для механізованого очищення колодязів зливової каналізації, а для прочищення каналізаційних труб – машини гідродинамічного очищення. Також необхідно розвивати виробництво машин для прибирання територій населених пунктів в літній період – полівомиючі і підмітально-прибиральні, а в зимовий період – плугово-щіткові і роторні снігоочисники та снігонавантажувачі [5].

Для реалізації викладених вище пропозицій необхідні не тільки фінансові кошти, а й залучення висококваліфікованих інженерних фахівців та підготовка нових робітничих кадрів.

Аналізуючи дослідження провідних фахівців слід підкреслити проблеми, що перешкоджають активізації інноваційної діяльності машинобудівної галузі:

- значна питома вага фізичного та морального зносу основних виробничих засобів та відсутність реальних інвестиційних ресурсів їх технологічного оновлення;
- недостатнє фінансування інноваційних продуктів за рахунок бюджетних коштів;
- низька конкурентоспроможність багатьох видів продукції у фондозабезпечуючих галузях вітчизняних підприємств;
- обмежений доступ суб'єктів господарювання до кредитних ресурсів.

Для подолання цих перешкод на державному рівні з 01.01.2013 року активно вживаються заходи щодо стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетні галузі економіки, які забезпечать потреби суспільства у високотехнологічній конкурентоспроможній екологічно чистій продукції.

У перспективі машинобудування повинно зайняти більш вагоме місце як у структурі промисловості, так і в зростанні експортного потенціалу України.

Список використаних джерел:

1. Геєць В. М. Пріоритети національного економічного розвитку в контексті глобалізаційних викликів: монографія / В. М. Геєць. – 2008. – Ч. 1.
2. Статистичний щорічник України за 2010 р. / за ред. О. Г. Осауленка. – К., 2011. – 560 с.
3. Нежиборець В. Проблеми розвитку інноваційної діяльності в Україні. Публікація / В. Нежиборець // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності, 2009 р.
4. Сорока К. О. Машинобудування Дніпропетровської області / К. О. Сорока // Форум Дніпропетровської фінансової академії «Формування та реалізація пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку регіонів в умовах реформування системи державних фінансів».
5. Комунальні машини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vseslova.com.ua>

Шевченко К. А., Смирнова Т. А.

Днепропетровский национальный университет имени О. Гончара, Украина

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ УКРАИНО-БРАЗИЛЬСКИХ ОТНОШЕНИЙ В ОБЛАСТИ ИННОВАЦИЙ РАКЕТНО-КОСМИЧЕСКОЙ ТЕХНИКИ

На современном этапе развития науки и техники Украины в ракетно-космической области, одним из важнейших проектов, определяющих дальнейшую роль страны в процессе освоения и использования человечеством космического пространства, является проект «Циклон-4», который проводится совместно с учеными Федеральной Республики Бразилия в интересах третьих стран. В основе данного проекта лежит разработка ракеты-носителя «Циклон-4» на базе ракеты-носителя «Циклон-3» украинской стороной и последующие коммерческие запуски с бразильского космодрома Алкантра [1].

Данный проект является выгодным для обеих сторон. В связи с тем, что Бразилия не имеет собственных космических технологий, ей важен доступ к украинским разработкам в ракетно-космической отрасли. Украина же, в свою очередь, получает доступ к дешевому экваториальному космодрому и шанс закрепиться на бразильском космическом рынке, а так же загрузить производственные мощности отечественных заводов. Таким образом, Украина взяла на себя разработку и реализацию инновационных сверхнадежных ракет-носителей «Циклон-4», а Бразилия – создание на космодроме Алкантра специализированного наземного комплекса для запуска украинских ракет.

В настоящее время ведется активный процесс реализации ракеты-носителя и постройки площадки для ее запуска. В реализации проекта принимают участие 16 предприятий Украины на основе договорных отношений с Национальным Космическим Агентством Украины (НКАУ) и совместным бинациональным предприятием «Алкантара Циклон Спейс», формируемым на основе равных вкладов обеих сторон. Основным разработчиком является Государственное конструкторское бюро «Южное» им. М. К. Янгеля и основным производителем ракеты-носителя является государственное предприятие «Производственное объединение «Южный машиностроительный завод» им. А. М. Макарова» (г. Днепропетровск). Помимо этого

в проекте задействованы харьковские ОАО «Хартрон», НИИ радиотехнических измерений (системы управления), киевское ЦКБ «Арсенал» и еще несколько организаций космической отрасли. Кроме того, участвуют также ряд машиностроительных заводов, например мариупольский машиностроительный завод «Азовмаш», который изготавливает заправочные системы для Alcantara Ciclone Space и транспорт, на котором ракету должны доставить на стартовую площадку [4]. Строительство наземного комплекса для запуска КРН «Циклон-4» в Бразилии на космодроме Алкантра начато осенью 2010 года и проводится по сей день. Площадь стартового комплекса составит порядка 50 га.

Первый запуск намечен на ноябрь 2013 года. Ракета-носитель будет запущена вместе с японской полезной нагрузкой. Изначально планировалось, что предельной датой запуска будет 30 ноября 2006 года, но из-за проблем с финансированием и резких изменений в развитии событий на политической арене, запуск постоянно откладывался. По данным СМИ, из-за недостатка инвестиционных вложений Украины, запуск может быть еще раз отложен до 2014 года, что является недопустимым, так как из-за постоянных задержек в реализации и запуске ракеты, к ней постепенно теряется интерес со стороны потенциальных партнеров.

Инвестиции Украины в проект «Циклон-4» достигают \$ 180 млн., при общей стоимости проекта \$ 488 млн. Финансирование проекта обоими сторонами осуществляется в процентном соотношении 50% на 50% и осуществляется за счет бюджетных средств и кредитов [5]. Согласно данным Днепропетровской облгосадминистрации, в результате расширения проекта, возможно увеличение его финансирования в 2013 году до \$940 млн. [2].

Несмотря на проблемы, возникающие на пути реализации проекта, после его окончания для Украины открывается много новых перспектив, связанных с космической отраслью. На сегодняшний день в мире очень мало стран, имеющих подобные технические достижения и способных запускать собственные ракеты-носители, выводящие спутники на орбиту. «Циклон-4» может успешно конкурировать с уже существующими на рынке ракетами Delta-II (США), Atlas-2 (США), Ariane-40 (Европейское космическое агентство), CZ-4 (Китай) и PSLV (Индия). Основным конкурентом проекта является российское аэрокосмическое агентство [3].

Помимо возникающих перспектив в ракетно-космической области, возможно так же развитие международного экономического сотрудничества в других областях. Например, в ходе переговоров в 2009 году, Украина и Бразилия определили основные направления сотрудничества помимо космической отрасли: радиоэлектроника, радиолокационные станции (РЛС), катера и бронетехника [2].

Данный проект, осуществляемый бинациональным предприятием «Алкантра Циклон Спейс», является плодотворной почвой для длительного экономического и научно-технологического сотрудничества Украины и Бразилии. В перспективе данная инновационная деятельность откроет для Украины новые возможности для интеграции своей продукции в мировую техническую и ракетно-космическую отрасль, реализации своего научного потенциала, повысит роль страны в мировой

економіке, увеличит нагрукку на заводи и создаст новые рабочие места, а также привлечет новых зарубежных инвесторов для совершенствования отечественных научно-технических разработок.

Список использованных источников:

1. Материалы сайта государственного предприятия «Производственное объединение Южный машиностроительный завод им. А. М. Макарова» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.yuzhmash.com>
2. Материалы информационного сайта ООО «Коммерсантъ-Украина» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.kommersant.ua>
3. Независимый информационно-аналитический ресурс «Диалог» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.dialogs.org.ua>
4. Материалы информационного сайта «Граммота» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.grammota.com/interests/stars/v-ukraine-stroyat-novyy-kosmodrom/03-11-10>
5. Материалы информационного агентства «Интерфакс-Украина» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.interfax.com.ua>

Щипанова О. В.

Дніпропетровський національний університет імені О. Гончара, Україна

МІНІМІЗАЦІЯ РИЗИКІВ ПРИ УПРАВЛІННІ ПОРТФЕЛЕМ ВЕНЧУРНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Під портфелем венчурних інвестицій у вузькому сенсі ми розуміємо сукупність інвестицій в статутний капітал різних компаній. Однак у широкому сенсі венчурний портфель може включати й інші активи, хоча і в обмеженій кількості. Саме таке розуміння портфеля венчурного фонду має українське законодавство, яке прямо передбачає можливість вкладення коштів венчурними фондами не тільки у венчурні проекти, але і в акції та облігації [1].

Неліквідність венчурних інвестицій не дозволяє здійснювати активне управління портфелем, купуючи і продаючи активи в будь-який момент часу, як у випадку з традиційними інвестиційними активами. Тому, з точки зору автора, процес управління венчурними інвестиціями зводиться до формування максимально ефективного портфеля і подальшої мінімізації ризиків за допомогою наступних методів: 1) ретельний відбір проектів для інвестування; 2) поетапна схема фінансування; 3) диверсифікація; 4) спеціалізація.

Слід зазначити, що диверсифікація та спеціалізація в теоретичних роботах розглядаються не просто як способи зниження ризику, а як підходи до формування оптимальної стратегії венчурного інвестора. З одного боку, відповідно до традиційної фінансової теорії, передбачається, що портфель повинен містити диверсифікований набір активів для мінімізації індивідуальних ризиків окремих проектів. При цьому специфічні ризики у венчурному інвестуванні бувають двох типів. Перший – це ризик неможливості виходу з проекту, який виявився невдалим, або

приносить незначний дохід. Другий тип ризику пов'язаний з неможливістю передбачити стан ринку на момент здійснення виходу з успішного проекту, який, у разі загального спаду, може виявитися недооціненим. Відповідно, забезпечення управління першим ризиком досягається за рахунок включення в портфель великого числа проектів, а також проектів, що належать до різних галузей, усунення другого ризику стає можливим за рахунок диверсифікації за проектами, що перебувають на різних стадіях фінансування.

З іншого боку, теоретики стратегічного менеджменту, а також дослідники даної проблеми з позицій теорій фінансового посередництва [2] стверджують, що, навпаки, саме спеціалізація дозволяє найкращим чином контролювати ризик. Під спеціалізацією тут мається на увазі фокус на певній галузі, географічному регіоні, стадії розвитку компанії, а не тільки обмеження числа проектів в портфелі. У своїй роботі автор спирається на дослідження Леланда і Пайла, присвячене фінансовому посередництву в чистому вигляді, а саме, існуванню організацій, що займаються продажем активів на основі наявної в них специфічної інформації. Однак аналогічні міркування можуть бути використані в якості обґрунтування переваг такої організації діяльності венчурного фонду, яка дозволить найкращим чином отримувати необхідну інформацію про проекти. А переваги в можливості адекватної оцінки того чи іншого проекту набуває венчурний капіталіст, який знайомий зі специфікою галузі, в якій діє компанія, що претендує на отримання фінансування.

Існує ряд робіт, присвячених емпіричним дослідженням, покликаним виявити, яка з теорій – диверсифікації або спеціалізації – більше відповідає реальній поведінці венчурних інвесторів. Нортон і Тененбаум [3] на основі даних теорій будують пари альтернативних гіпотез, які потім тестують з використанням даних, отриманих шляхом опитування венчурних компаній. Дослідники стверджують: якщо вірно, що венчурні інвестори прагнуть контролювати ризик шляхом диверсифікації, то портфелі інвесторів, що вкладають кошти у проекти на початковій або «посівної» стадії, будуть містити більшу кількість проектів, а також проекти в різних галузях. Альтернативна гіпотеза свідчить, що інвестори даної стадії, навпаки, будуть концентруватися на невеликій кількості проектів та індустрій. Якщо вірна теорія диверсифікації, то інвестори будуть прагнути включати в портфель проекти, що знаходяться на різних стадіях фінансування, і, навпаки, якщо теорія спеціалізації краще описує поведінку інвесторів, то вони будуть зосереджувати свої інвестиції на проектах на одній або близьких стадіях. Отримані за цими парами гіпотез результати свідчать на користь теорії спеціалізації.

Однак слід зазначити, що розглянуті емпіричні дослідження відображають лише реально створену практику формування портфеля, залишаючи осторонь питання про об'єктивну ефективність тієї або іншої структури венчурних фондів. Перспективним напрямом аналізу, з точки зору автора, є побудова економетричної моделі, покликаної виявити залежність між прибутковістю фондів венчурних інвестицій і різними факторами, включаючи кількість портфельних компаній.

Систематизуючи розглянуті теорії, можна стверджувати, що управління ризиком у венчурному інвестуванні здійснюється як на рівні окремих інвестицій, так і на рівні портфеля в цілому. Для найбільш повного врахування всіх факторів, що впливають на успішність діяльності венчурного інвестора, необхідна комбінація розглянутих вище підходів, коли враховується як можливість зменшення ризику на рівні портфеля шляхом диверсифікації, так і зниження ризику на рівні окремого активу за допомогою участі в управлінні компанією. Виходячи з цього, очевидно, що і диверсифікація, і спеціалізація можуть виявитися дієвими стратегіями при управлінні венчурними інвестиціями.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про Інститути спільного інвестування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5080-17>
2. Cumming D., 2006. The determinants of venture capital portfolio size: empirical evidence [Електронний ресурс] // Journal of Business. – 2006. – Vol. 79. – № 3. – P. 1083–1126. – Режим доступу: http://www.papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1502551
3. Norton, E. Specialization versus diversification as a venture capital investment strategy / E. Norton, B. H. Tenenbaum // Journal of Business Venturing. – 1993. – № 8. – P. 434–441. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bbs.cenet.org.cn/uploadImages/200352310584180362.pdf>

ЗМІСТ

ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНІ ТА РЕГІОНАЛЬНІ УГРУПУВАННЯ

<i>Батура В. В., Джинджоян В. В.</i> Перспективи присоединения Украины к Европейскому Союзу	3
<i>Білій А. І., Руднева А. В.</i> Особливості інтеграції України в світовий економічний простір	5
<i>Дмітренко В. С., Джинджоян В. В.</i> SWOT-аналіз євроінтеграційних процесів України	7
<i>Мешко Н. П., Гальченко А. А.</i> Розвиток аеронавігаційного обслуговування як напрям економічної інтеграції України.....	9
<i>Мешко Н. П., Захарченко К. В.</i> Основні напрями співробітництва України та ЄС в екологічній сфері	12
<i>Овчаренко Е. С., Смирнова Т. А.</i> Условия успешной и эффективной интеграции Украины в международные объединения	15
<i>Сливенко В. А., Беляєв І. С.</i> Проблеми розвитку туристичної індустрії України.....	17
<i>Сливенко В. А., Демченко Т. О.</i> Проблеми та перспективи співпраці України з всесвітньою туристичною організацією	19
<i>Сливенко В. А., Заболотня Д. І.</i> Основні напрями зовнішньої політики України у відносинах з Європейським Союзом	21
<i>Сливенко В. А., Лашко О. В.</i> Переваги членства України у Всесвітній туристичній організації.....	23
<i>Хомутенко В. П., Луценко І. С.</i> Вступ України до Митного союзу – перспективи змін у податковій політиці у сфері зовнішньоекономічної діяльності	26
<i>Чернявська А. А.</i> Євроінтеграція України та її вплив на міграційні процеси	29
<i>Яцук М. О., Смирнова Т. А.</i> Стратегічні напрямки інтеграції України у світове господарство	31

АКТИВІЗАЦІЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КРАЇН

<i>Makarenko T. V.</i> Application of IFRS and Its Role in Activation of Russia's External Economic Activity	34
<i>Більська О. В., Лінчевська Ю. О.</i> Стан та перспективи розвитку державного сприяння експортній діяльності в Україні	36
<i>Мороз Д. А., Смирнова Т. А.</i> Особенности внешнеэкономической деятельности Швейцарии	39
<i>Приварникова І. Ю., Тарасенко Д. В.</i> Митні режими для митного оформлення об'єктів товарно-матеріального обігу міжнародних виставок.....	41
<i>Табенська О. І.</i> Удосконалення напрямів активізації зовнішньоекономічної діяльності підприємств.....	43

<i>Федечкина М. В., Дудка Т. Н.</i> Тенденции внешнеэкономического развития Бразилии	45
<i>Яцко М. В.</i> Значення фінансової звітності суб'єктів господарювання в активізації зовнішньоекономічної	48

РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО ОБМІНУ

<i>Yaroslav Pylypenko</i> Future of It Industry in Sight of Globalization	51
<i>Билий А.И., Колганова К.К., Кизименко А. И.</i> Особенности обмена «ноу хау» в процессе мировой торговли	53
<i>Білій А. І., Тиха М. В.</i> Передумови розвитку та сучасне становище України в міжнародному обміні технологіями	56
<i>Голей Ю. М., Пушкар О. С.</i> Сучасний стан, проблеми та перспективи реалізації інноваційної продукції підприємств України	58
<i>Гонтар М. М., Кобченко А. А.</i> Науково-технологічний обмін як каталізатор розвитку автомобільних корпорацій	60
<i>Дмитренко А. О., Кобченко А. А.</i> Міжнародна передача технологій	62
<i>Льїна К. О.</i> Міжнародне співробітництво в забезпеченні інноваційного розвитку економіки України	64
<i>Кобченко А. А., Ковальова А. Ю.</i> Інновації та ІТ-рішення – запорука успішного розвитку бізнесу в Україні	67
<i>Крутіна І. А., Кобченко А. А.</i> Значення інформаційних систем в інноваційній діяльності підприємств	70
<i>Литвиненко Ю. І., Кобченко А. А.</i> Інноваційна діяльність в Україні у контексті глобального індексу конкурентоспроможності	71
<i>Матасова А. А.</i> Трансформація ринку послуг в умовах глобалізації і участь у ньому українських продуцентів	74
<i>Могилевская О. Ю.</i> Перспективы развития международного рынка технологий ...	76
<i>Смирнова Т. А., Добромирова О. В.</i> Проблеми та перспективи інноваційного розвитку України	78
<i>Стасюк Ю. М., Костюченко М. К.</i> Ризики інноваційної діяльності: міжнародний та український аспекти	80
<i>Хамініч С. Ю., Переверзева О. В.</i> Інклюзивна освіта в контексті інноваційного розвитку України	83
<i>Чабаненко Ж. М., Голей Ю. М.</i> Активізація шляхів реалізації інноваційної діяльності підприємствами машинобудування в Україні	85
<i>Шевченко К. А., Смирнова Т. А.</i> Перспективы развития украино-бразильских отношений в области инноваций ракетно-космической техники	87
<i>Щипанова О. В.</i> Мінімізація ризиків при управлінні портфелем венчурних інвестицій	89

Наукове видання

Мови видання: українська, російська, англійська

СТРАТЕГІЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇН
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції
молодих учених та студентів

(15–16 березня 2013 р.)

У трьох томах

Том 2. Міжнародна інтеграція та інновації

Окремі доповіді друкуються в авторській редакції

Організаційний комітет не завжди поділяє позицію авторів

За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів

Відповідальний редактор Біла К. О.

Оригінал-макет Єпішко М. Г.

Дизайн обкладинки Єпішко Д. В.

Технічний редактор Капуш О. Є.

Здано до друку 12.03.13. Підписано до друку 14.03.13.

Формат 60x84¹/₁₆. Спосіб друку – різнограф.

Ум. др. арк. 6,01. Тираж 100 пр. Зам. № 0313-02.

Видавець та виготовлювач СПД Біла К. О.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 3618 від 06.11.09 р.

Надруковано на поліграфічній базі видавця Білої К. О.

Україна, 49087, м. Дніпропетровськ, п/в 87, а/с 4402

тел. +38 (067) 972-90-71

www.confcontact.com

e-mail: conf@confcontact.com

